

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Olrik, Axel.; Tegninger af Lorens Frølich ; Tekst af Axel Olrik.

Titel | Title:

Danske Heltesagn

Udgavebetegnelse | Edition Statement:

3. Udgave.

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : G. E. C. Gad, 1910

Fysiske størrelse | Physical extent:

94, [2] s. :

DK

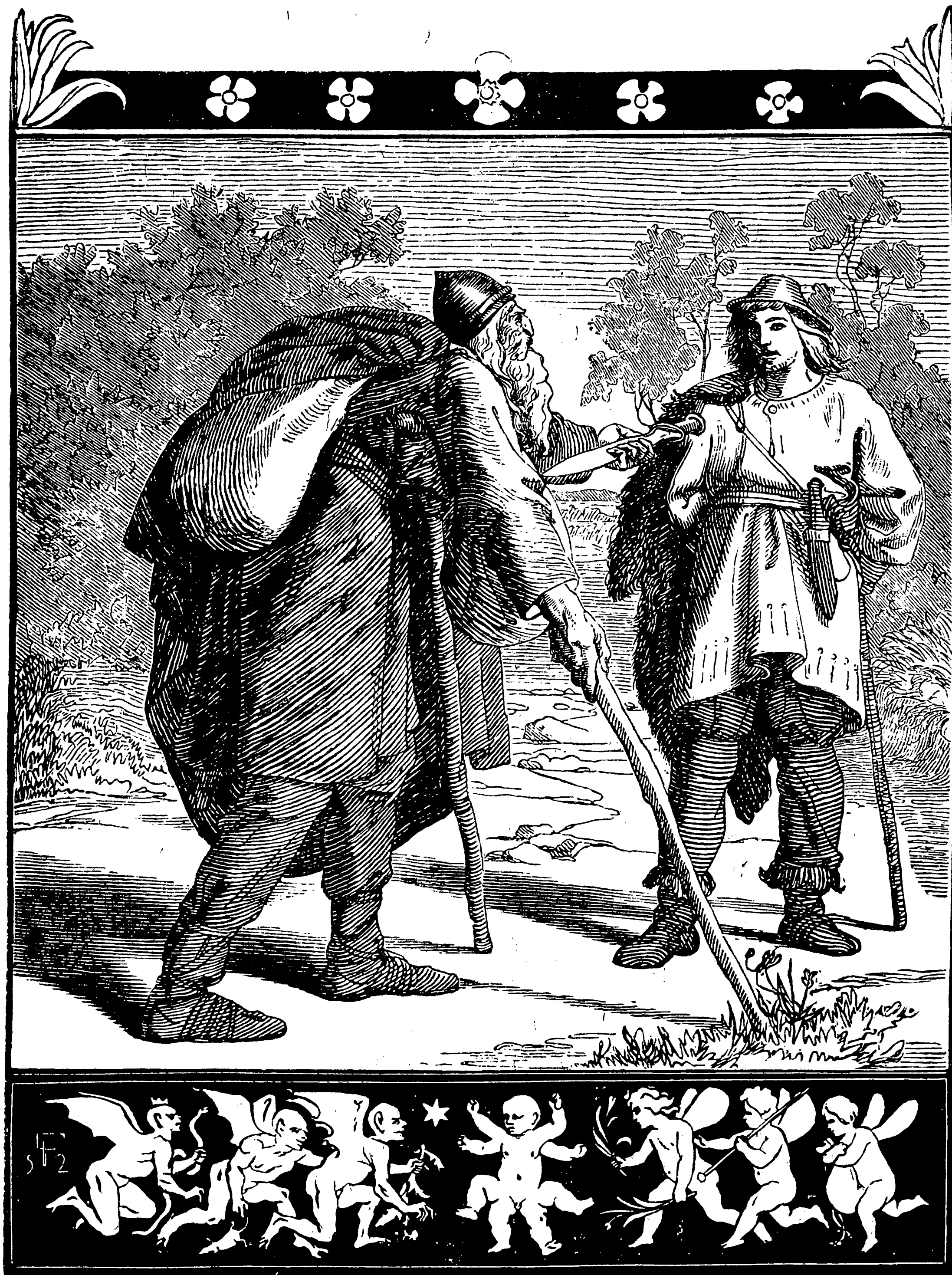
Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

DANSKE HELTESAGN

AF AXEL OLRIK

MED TEGNINGER AF LORENS FRØLICH

G. E. C. GAD'S FORLAG — KØBENHAVN 1910

DANSKE HELTESAGN

DANSKE HELTESAGN

TEGNINGER AF LORENS FRØLICH

TEKST AF AXEL OLRİK

TREDIE UDGAVE

G. E. C. GADS FORLAG — KØBENHAVN MCMX

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKJÆR)

SKJOLD TAGES TIL KONGE

SAGNTIDEN

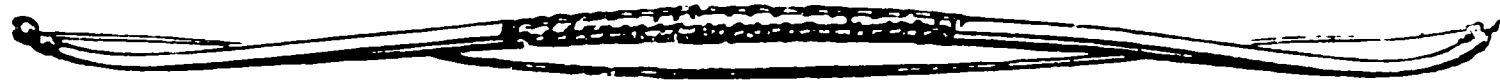
KONG DAN

DER fortælles, at i gamle Dage var der tre Brødre, Dan, Nor og Østen. Deres Fader var Kong Ypper, han boede i Upsal i Sverig, og den By har Navn efter ham. Sønnerne skiltes ad og bosatte sig hver i sit Land: Dan gik til Danmark, Nor gik til Norge, men Østen blev i Sverig, i Landene mod Øst.

Den Gang var Navnet Danmark ikke til, og det var heller ikke ét Rige. Dan havde Sjælland med Smaaøerne. Jylland, Fyn og Skaane var Riger hver for sig. Ved den Tid havde Jyderne Ufred med den tyske Konge. De byggede sig da Vold og Pæleværk paa Landets Grænse imod Syd, der hvor senere Dronning Tyre byggede Danevirke; Volden blev kaldt Kovirke. Men da Tyskerkongen kom med stor Hærstyrke, kaldte de Kong Dan til Hjælp fra Sjælland. Han drog mod Tyskerne og holdt stort Slag foran Volden; de fleste af Fjenderne bed i Græsset, og de andre flyede bort. Da Jyderne saa, hvor tapper Kong Dan var, førte de ham til deres Tingsted og satte ham op paa en stor Sten og udraabte ham til deres Konge. Den Sten blev kaldt Daneryge (Ryge er et jydske Ord for »stor Sten«), og dér blev senere danske Konger udraabte og hylde som Konger; den laa paa Ting-

pladsen udenfor Viborg, og man har ogsaa kaldt hele Stedet for Danerlyngen. Da Fynboer og Skaaninger hørte om dette, valgte de ham ogsaa til deres Konge. Dan sammenkaldte nu de bedste Mænd fra hele sit Rige, og han talte til dem: »Dette Land er fagert og frodigt; men endnu er der den Lyde ved det, at det mangler Navn.« De svarede ham: »Du er Dan, Riget skal hedde Danmark, og det Navn skal vare, medens Verden staar.«

Kong Dan byggede sig en Kongsgaard i Lejre nær ved Roskilde Fjord. Han blev kaldt den storladne eller mægtige, ti ingen havde før haft saadant Herredømme. Efter hans Død byggede Danskerne ham en Gravhøj; de satte ham ind i Gravkammeret fuldt hæklædt og ridende paa sin Hest; derefter kastede de Jord over det, indtil det blev en vældig Høj.

SKJOLD

I gamle Dage var de danske længe uden Konge; Kiv og Ufred tog da til, men Orden og Ret blev traadte under Fødder. Da saa man en Dag et Skib komme ind mod Land; det var stort og prægtigt, men der var ingen Folk at se paa det. Kun ved Masten laa der et lille Barn og sov med et Korneg til Hovedpude, omgivet af Vaaben og Guld; en gylden Fane vajede over det. Danerne kunde da forstaa, at han var sendt til dem af Guderne, de førte Barne til Tinge og gave ham Kongenavn, og de kaldte ham Skjold efter de Vaaben, han førte med sig, og fordi han skulde blive Værn for Folket.

Han viste tidlig sin Heltestyrke. En Gang i sine Drengenaar var han med paa Jagten og var bleven skilt fra de andre, da en stor Bjørn sprang frem imod ham fra Krattet; men han brødes med den og bandt den med sit Bælte, indtil Mændene kom til og dræbte den.

Femten Aar gammel kæmpede han mod den saksiske Jarl Skat. De bejlede nemlig begge til Kongedatteren Alfild, og deres Bejlen blev afgjort ved en Tvekamp i Paasyn af begge Hære, den danske og den saksiske. Skjold fældte Sakseren og vandt sig derved ikke blot en Brud, men gjorde hele Sakserfolket skatskyldigt.

Skjold blev en god Konge, vældig imod Fjenderne, mild imod de svage og trængende, retfærdig i Domme, gavmild imod sine trofaste. Til sine Huskarle uddelte han ikke blot deres Løn, men ogsaa alt det Bytte,

SKIOLD

han tog fra Fjenderne; »Gods«, sagde han, »er for Svende, Hæder er for Høvdingen.« Kun mod de svigefulde var han stræng. Fra ham nedstammer de senere danske Konger, og efter hans Navn er Kongeslægten bleven kaldt Skjoldunger.

Da hans Dødsstund nærmede sig, bad han sine Mænd om, at de efter Døden vilde bære hans Lig ud paa hans Skib, saaledes som han laa, da han som lille Barn kom sejlene til Landet. De bar ham da ned til Stranden, hvor Skibet stod, guldsmykket og isblankt. Paa Skibets Dæk, nærved Masten, lagde de deres kære Konge. De lagde Guld og kostelig Ejendom ved Siden af, derhos Sværd og Brynje; aldrig blev et Skib smykket bedre. Paa hans Bryst laa Smykker i Mængde. Ikke var han ringere prydet med Rigdom, end da han som Barn sendtes hid over Bølgen. Atter fæstede de den gyldne Fane højt over hans Hoved. Saa gav de Skibet i Havets Vold, lod Bølgen bære det bort. Ingen Mand under Himlen kan med Vished sige, hvor Snækken førtes hen; men mange har tænkt, at de Guder, der gav ham, hentede ham atter hjem til sig.

VERMUND OG UFFE

KONG VERMUND herskede længe og lykkelig over Danmark. Paa sine ældre Aar fik han Sønnen Uffe. Drengen var tidlig stor af Vækst og foran for sine jævnaldrende i Styrke, men saa sløv af Sind, at man aldrig saa ham i Leg eller Skæmt, ej heller hørte ham mæle noget Ord. Da han vokste til, fik hans Fader ham gift med en Datter af Frøvin, Jarl i Byen Slesvig, for at Uffe kunde have Støtte af denne gamle Kæmpe og af hans to raske Sønner, Kæte og Vige.

Kong Adisl herskede den Gang i Sverig og var vidt kendt for sine Sejre over alle Naboer. Selv i Fredstid holdt han sin Krigerdygtighed ved lige, ved daglig at vandre ene ud i Skoven, iført sine Hærklæder, og prøve alskens Vaabenbrug; saaledes mente han altid at blive enhver Modstander overlegen. Han drog med sin Hær over til Slesvig, hvor Jarlen Frøvin holdt Slag imod ham; under Kampen stødte Hærenes to Høvdinge sammen med hinanden. Det regnede med haarde Hug over dem begge; men Udfaldet blev, at Frøvin faldt, og at den danske Hær opløste sig og flygtede.

Vermund indsatte den dræbte Jarls to Sønner i deres Faders Værdighed, for saaledes at lønne Frøvins prøvede Trofasthed paa dem. Men dette gav Adisl Anledning til et nyt Tog imod Danmark, ikke blot med et faatalligt Mandskab, men med hele Sverigs Hærmagt, som om det var hans Maal at underlægge sig det danske Rige. Da dette Angreb skete, sendte Kæte, Frøvins Søn, sin Bannerfører Folke med Bud herom til Vermund, der da havde Sæde paa Jællinge. Han kom til Kongsgaarden, medens Kongen var ved Maaltidet, og forebragte sin Tidende med de Ord, at nu var den endelig kommen, den længe ønskede Lejlighed til Kamp, Adisl var landet med en talløs Hær af svenske, Fjenderne var saa sejrstrygge, at de dristig drog Døden i Møde, saa nu var Stunden kommen til at hævne det sidste Nederlag. Vermund roste ham da for, at han saa vel og mandig havde røgtet sin Sendefærd, og bad ham at sidde med ved Bordet, ti langt Ridt, sagde han, giver Lyst til Mad. Folke svarede, at han ikke havde Stund til at æde. Da bød Vermund at række ham et Bæger, og da han havde drukket, bad han ham at gemme Bægeret til Minde. Svenden blev glad over Gaven og svarede, at før skulde Kongen se ham tømme det samme Maal fuldt af sit eget Blod, end han skulde se ham at vende Ryg i Slaget.

Han holdt Ord. Under Kampen søgte han Adisl og skiftede Hug med ham. Svenskehæren blev slagen tilbage; Adisl flygtede selv saaret til sine Skibe. Folke havde for store Saar til at deltage i Forfølgelsen; han sad og lod det udrindende Blod løbe i Hjelmen og tømte saa denne sælsomme Kvægelsesdrik for at holde sit Løfte. Vermund saa ham og roste højt hans Troskab, men Folke svarede, at hvad stort loves, det skal ærlig holdes.

Efter Kampen udtalte Jarlen Kæte sin Undren over, at Adisl var sluppen dem af Hænde, da han dog havde været forrest i Striden, og

der var nok af Folk, som gerne vilde have dræbt ham. Vermund svarede, at der gaves fire Slags Krigere: for det første var der de gamle Kæmper, der var ihærdige for at vinde Sejren, men ikke gav sig af med at forfølge de overvundne; den anden Slags var de ungdommelige og iltre, der hugger løs paa Fjenden, enten de ser hans Bryst eller Ryg; den tredje Slags er Folk af Velstand og god Byrd, de er bange for deres Skind, men skammer sig dog ved at fly; og endelig er der dem, som altid stiller sig bagerst og er de første til at flygte. »Derfor,« sagde han, »er det ikke til at undre sig over, at de ikke har fældet Adisl; den første Slags har kun brudt sig om at vogte paa den vundne Sejr; den anden Slags har ikke haft Held til at træffe paa ham; og den tredje og fjerde Slags har kun staaet i Vejen for de kamplystne.«

Adisl vendte hjem til Sverig; og for at skjule dette sidste Nederlag roste han sig ofte af Frøvins Drab. Derover harmedes Kæte og Vige, og længtes efter Hævn. Men da de ikke kunde vente at skaffe sig den ved Hærtog, drog de alene til Sverig og opsøgte den Lund, hvor Adisl plejede hver Dag at øve sig i Vaabenbrug. De skjulte deres Vaaben og gik ham i Møde. Paa hans Spørgsmaal svarede de ham, at de havde forladt deres Land for en Faderhævns Skyld, og at de havde hjemme i Slesvig. Adisl troede da, at de var landflygtige, og han gav sig til at spørge dem ud, hvem de danske regnede for at være Frøvins Banemand. Kæte svarede, at det holdtes for uvist, hvem der kunde rose sig af denne Daad, saasom Frøvin var falden i aabent Slag. Da svarede Adisl, at det skulde ikke nytte andre at gøre sig til af denne Gerning, han alene havde udført den i Vaabenskitte, Mand mod Mand. Kongen spurgte nu, om Frøvin havde efterladt sig nogen Søn. Kæte svarede, at der var to, og »de er os lige i Alder og i Vækst.« »Hvis de slægter deres Fader paa,« sagde Adisl, »da kan jeg vente mig haardt Vejr fra den Kant«; og han spurgte, om de ofte talte om deres Faders Død. »Det hjælper ikke at rive op i det Saar, man ikke kan læge,« svarede Kæte.

En Dag tog begge Brødrene deres Vaaben og fulgte efter Adisl til Skoven. Da han mærkede deres Komme, standsede han, for at han ikke skulde synes at undvige af Frygt. De sagde, at de var komne for at tage Hævn for deres Faders Død, saa meget mere som han havde pralet af denne Gerning. Adisl bad dem om at betænke deres Ungdom overfor hans øvede Kraft og tilbød dem Pengebod; det vilde være stor Ære for dem, at have tvunget saa mægtig en Konge som ham til at af-sone Drabet. Kæte svarede, at han ikke skulde afkøbe dem deres Krav paa Hævn, og bød ham at træde frem til Tvekamp, saaledes at Broderen, Vige, holdt sig udenfor Kämpen. Adisl svarede, at de begge kunde kæmpe imod ham; men Kæte sagde, at han hellere vilde dø end bryde gammel Kæmpeskik. Striden begyndte nu. Adisl huggede kun mindre

Ruffo Slageas

Hug imod Kætes Skjold. Da de havde stridt saaledes en Tid lang, spurgte han ham atter, om han ikke vilde have Broderen til Hjælp; Kæte svarede nej. Kæte hug nu saa haardt, at Adisls Hjælm blev kløvet, og Sværdet trængte ind i Panden. Da Blodet randt ham i Øjnene, blev Adisl fuld af Harm, og hans Hug faldt saa mange og saa tunge over Kæte, at denne sank i Knæ. Da kunde Vige ikke længer taale at se sin Broder i Fare; han brød Vedtægten for Kampen og hjalp at fælde Adisl. De hug Hovedet af Liget og lagde Kroppen paa en Hest og førte den til den nærliggende By, hvor de forkyndte, at Frøvins Sønner havde taget Hævn over Adisl Sveakonge. Da de kom til Danmark, roste Vermund højlydt deres Daad. Men i Udlandet gik der Ord om, at Adisls Banemænd brød gammel Kæmpelov.

Da Vermund blev gammel, mistede han ogsaa Synet. Da mente Sakserkongen, at Landet laa værgeløst, og han sendte sine Sendemænd til Danmark. De bragte det Bud til Vermund, at han skulde overgive Sakserkongen det Rige, som han ikke længer selv var i Stand til at hegne om; eller ogsaa skulde hans Søn kæmpe med Saksernes Kongesøn, og den der vandt skulde have Riget; men valgte han intet af disse to Vilkaar, da var der det tredje at føre Krig med Sakserne. Da brød Vermund ud i Suk og lydelig Klage, over at han saa skændig blev haanet i sin Alderdom, da han dog ikke havde gjort sig fortjent dertil ved Fejhed i de yngre Aar; Sakserkongen, sagde han, maatte være meget utaalmodig, at han ikke kunde vente paa en gammel Mands Død, inden han krævede hans Rige; dog for ikke at trælle under fremmed Aag vilde han selv møde i Kampen. Dertil svarede Sendebuddene, at de vel vidste, deres Konge ikke vilde gøre sig til Nar ved at kæmpe med en blind Mand, men at begges Sønner var bedre skikkede til det Hverv. Mens alle de danske stod maalløse, bad Uffe pludselig om Lov til at svare de fremmede. Vermund spurgte, hvem det var, der bad om Ordet; men da hans Raadgivere svarede, at det var Uffe, sagde han, at det var nok, at fremmede spottede hans Nød, han behøvede ikke at haanes af sine egne. Men Huskarlene svarede i Flok, at det var Uffe; og Vermund sagde: »Lad ham da tale, hvem han saa er.« Nu tog Uffe Ordet og bad Sakserne om ikke at kræve det Rige, der havde baade en Konge og stærke Kæmper; Danmarks Konge har en Søn, og de skal vide, at han ikke blot vil kæmpe med deres Kongesøn, men ogsaa med den stærkeste Kæmpe, de kan give ham til Følge. Heraf smilte Sakserne, men Danskerne stod i Undren. Et Mødested og Tiden til Kampen bliver fastsat.

Da de fremmede var borte, roste Vermund den, der havde givet saa kækt et Svar, og sagde at han hellere vilde overgive ham sit Rige end den grumme Fjende. Men da alle sagde, at det var hans Søn, bød han ham at komme nærmere, for at han kunde føle med Hænderne, hvad

han ikke mere kunde se med Øjnene. Han lod Haanden glide over hans brede Krop og svære Lemmer og sagde: »Ja, saadan var ogsaa jeg, da jeg var i min Ungdom. Men,« sagde han, »hvorfor tav du saa længe stille, saa at vi regnede dig for maalløs?« Uffe svarede, at hans Faders Forsorg hidtil havde været ham nok, og at han ikke havde haft Brug for at tale førend han skulde standse disse fremmedes Paagaaenhed. Og da Kongen vilde have at vide, hvorfor han udæskede to og ikke en, svarede han, at han vilde aftvætte den Skam, som overgik de danske, da de var to om at fælde Adisl.

Vermund bad nu sin Søn at lægge sig efter Vaabenbrug, som han kun lidet havde øvet hidtil. Men alle Brynjer revnede over hans brede Bryst, til sidst ogsaa Vermunds egen Brynje. Da lod Vermund den skære op i venstre Side og fæste sammen med en Hægte, ti der kunde han dække Brynjens Svaghed med sit Skjold. Dernæst bragte man ham Sværd, men de sprang i tu det ene efter det andet, naar Uffe svang dem. Til sidst var kun Vermunds eget Sværd Skræp tilbage; det havde han ladet grave ned i Jorden, for ikke at unde nogen fremmed det. Han lod sig nu lede ud paa den Mark, hvor det var skjult, udspurgte sine Ledsagere nøje om alle Kendemærker, og lod dem grave ned paa Stedet. Uffe fik Sværdet i Haanden, det var gammelt og rustent. Han spurgte, om han ogsaa skulde prøve det. Men Vermund bad ham at lade være, ti om dette brast, fandtes der ikke Sværd, som han kunde bruge.

Mødestedet var en Holm midt i Ejderen. Fra den ene Side kom Uffe til den, fra den anden Saksernes Kongesøn og en udvalgt Kæmpe. Paa Aaens Bred stod den danske og den saksiske Hær som Tilskuere til Kampen. Vermund satte sig yderst paa Broen, for at styrte sig i Vandet, hvis hans Søn skulde blive overvunden. Uffe dækkede sig med Skjoldet mod Fjendernes Angreb, ti han satte endnu ikke Lid til sit Sværd, og spejdede rolig efter, hvem af dem han først skulde ramme. Vermund troede, det var af Svaghed, han saa taalmodig fandt sig i Fjendernes Hug; og han flyttede sig derfor nærmere til Broens Kant, rede til at styrte sig i Vandet. Uffe æggede nu Kongesønnen til at gaa dristig frem, og ikke lade en Kriger af ringere Byrd gaa foran sig; men han æggede Kæmpen til ikke at gøre den Tiltro til Skamme, som man havde haft til ham, og søge Ly bag Kongesønnens Ryg. Og da Kæmpen nu gik stærkere paa, hug han ham tværs over med et eneste Hug. Vermund udbrød, at nu kunde han høre sin Søns Sværd, og spurgte, hvor det havde ramt. Ledsagerne svarede, at det havde skaaret Manden i to. Vermund fik nu lige saa stor Lyst til at leve, som han før havde til at dø, og flyttede atter sin Stol bort fra Vandet. Uffe æggede nu Kongesønnen til at gaa nærmere og hævne sin faldne Stalbroder, og da han

saa Ram paa ham, vendte han Sværdet i Haanden (ti han stolede ikke paa dets tynde Ægg) og hug ham tværs igennem. »Nu hørte jeg Skræp for anden Gang!» udbød Vermund. Men da Ledsagerne sagde ham, at begge Modstandere var faldne, vældede Glædestaarer ud. Med Sorg og Ruelse førte Sakserne deres Kæmpers Lig bort fra Holmen, men Danskerne jublede Uffe i Møde.

HROAR OG HELGE

KONG HALVDAN og hans Broder Frode raadede sammen for Danmark. Men Frode misundte sin Broder hans Del, han samlede en stor Skare Krigere og kom ved Nattetid sejlende til Kong Halvdans Gaard. Halvdan gjorde Modstand med de Folk, han havde, men faldt; en Del af hans Mænd undslap. Næste Dag lod Frode sig give Kongenavn over hele det danske Rige, og forfulgte haardt alle dem, der ikke vilde sværge ham Troskab. Halvdan havde to Sønner, Hroar og Helge. Jarlen Regin, som havde Drengene til Opfostring, førte dem lønlig over til en lille Ø ved Skaanes Kyst, hvor der boede en gammel Kæmpe ved Navn Vifil; han havde været Kong Halvdans trofaste Mand. Regin bad ham at tage mod Kongesønnerne. »Det er haardt at drages med sin Overmand,« sagde Vifil, »men Drengene trænger jo til Hjælp.« Saa tog han imod dem.

Vifil boede alene paa Øen, den var mest dækket med Skov og Krat, og der var en Jordhule, hvor de altid laa om Natten; om Dagen strejfede de om, som de vilde. Regin drog til Frode og svor ham Troskab, ti han havde meget Gods, som han nødig vilde miste. Ogsaa Jarlen Sævil gik i Frodes Tjeneste; han var gift med Signe, Kong Halvdans Datter. Men om de to Kongesønner, Hroar og Helge, kunde ingen sige ham nyt; og det satte ham i Uro. Han sendte Vagt og Spejdere allevegne, og lovede store Gaver til den, der bragte ham Bud om dem, men store Pinsler til den, der skjulte dem. Han lod dernæst Sandsigere og Troldmænd hente sammen fra hele Riget, og bød dem med al deres Kunst at gennemgranske Landet fra først til sidst, hver Ø og hvert Næs. De sagde til Frode, at Drengene var ikke paa samme Land som han, men langt borte kunde de ikke være. Frode sagde: »Vi har ledt vidt og bredt, og mindst troede jeg, at de var nær herved; men her er dog en Ø, hvor vi ikke har søgt saa nøje, for den er næsten øde, og der bor kun en sølle Graaskæg.« »Saa led først der,« sagde Troldmændene, »ti der ligger os ligesom en Taage over Øen, og den gamle er maaske klog paa mere, end man skulde tro.« Kongen svarede: »Der skal blive søgt; dog finder jeg det underligt, om en ringe Fisker vover at skjule dem, som vi leder efter.«

En Morgen tidlig vaagnede Vifil op og sagde til Drengene: »Sælsom Travlhed og Uro har jeg mærket i Nat; der er Storfolk paa Vej herud. Staa op, Halvdans Sønner, Hroar og Helge, og hold i Dag til, hvor Krattet er tættest!« De sprang til Skovs. Lidt efter kom Frodes Udsendinge til Øen og ledte allevegne. Den gamle saa dem noget mistænkelig ud, men Drengene kunde de ikke finde, og de vendte hjem med uforrettet Sag. »Daarlig har I søgt,« sagde Kongen, »og Gubben er klogere end Folk er flest; drag paa Stedet tilbage, saa Karlen ikke faar Tid til at stikke dem af Vejen, om de er der.« De gjorde, som Kongen bød, og kom anden Gang til Øen. »Der bliver ingen Bænkesidden i Dag,« sagde Gubben til Drengene, »stræb at komme til Skovs;« og det gjorde de. I det samme sprang Kongens Mænd i Land og krævede Husundersøgelse. Gamlingen aabnede for dem allevegne; men de fandt ingen, hvor paa Øen de saa ledte. Og Sendebuddene vendte hjem og sagde Kongen, hvordan det var gaaet. »Det dur ikke længer at sejle med halv Vind,« sagde Frode, »jeg vil selv med til Øen straks i Morgen tidlig.« Vifil vaagnede op af stærke Drømme, og advarede Kongesønnerne: »Naar jeg kalder paa mine Hunde, Hopp og Ho, saa skal I have det til Kendetegn paa, at I maa ned i Hulen og skjule jer; jeres Farbroder er nu selv ude at lede efter jer, med List og Magt; og jeg véd næppe, hvor jeg skal faa jer reddet.« Vifil gik ned til Stranden. Kongeskibet var imens kommet; men han lod, som han ikke saa det, og spejdede bare

hid og did efter sit Kvæg. Kongen bød sine Mænd at gribe ham, og han blev ført for Kongen. »Du er en snu Karl,« sagde Frode, »men sig mig nu, hvor Kongesønnerne er; for det véd du.« »Hil naadige Herre,« svared han, »men hold ikke paa mig, for Ulven er i min Hjord.« Og han raabte højt: »Hopp! og Ho! red mit Kvæg!« »Hvad raaber du?« sagde Kongen. »Det er mine Hunde,« svarede han, »der hedder saadan; led I nu, Herre, saa meget I lyster. Jeg venter rigtignok ikke, at Kongebørnene skal findes her; og det undrer mig, at I tiltænker mig at holde nogen skjult for eder, Herre.« »Du er snedig nok,« sagde Frode, »de skal dog ikke længer skjule sig her, om de ogsaa har kunnet det før; men du fortjente at miste din Hals.« Gamlingen svarede: »Det staar i eders Magt, Herre, og da har I dog udrettet noget her, i Stedet for at vende tomhændet hjem.« »Jeg nænner ikke at slaa dig ihjel,« sagde Kongen, »skønt jeg gjorde bedst deri.« Saa drog Frode hjem uden at have fundet nogen. Den gamle gik til Drengene og sagde: »Det nytter jer ikke længer at være her; jeg vil sende jer til Sævil, jeres Søsters Mand. I vil blive navnkundige Mænd, hvis I faar Lov til at beholde Livet.« Hroar var da tolv Vintre gammel og Helge ti; dog var han baade større og modigere.

Drengene kom vandrende til Sævil Jarl og bad om Tjeneste. Den ene kaldte sig Ham, og den anden Hrane. Jarlen svarede: »I ser mig ikke ud til at du til meget, men jeg kan gerne have jer paa Kosten en Tid lang.« De indlod sig ikke med nogen; og Tjenestefolkene drillede dem, fordi de altid gik med store Koftehætter, og spurgte om de havde Skurv i Hovedet. Da de var der paa tredje Vinter, bød Frode Sævil Jarl til Gilde; ti han havde Anelse om, at Sævil holdt dem i Skjul for Slægtskabets Skyld. Jarlen gjorde sig nu rede med sin Hustru og mange Svende. Ogsaa Drengene vilde drage med, men Jarlen forbød dem det. Ham (det vil sige Helge) sprang op paa en utilreden Plag og red efter Skaren; han vendte Ansigtet til Dyrets Hale og teede sig helt taabelig. Hrane kom efter paa en Hest af samme Slags. Føllene jog ud og ind, og tumlede sig, saa at Hranes Koftehætte faldt af. Det saa deres Søster Signe, hun kendte sine Brødre og græd. Jarlen spurgte hvorfor hun græd; og hun svarede:

*»Skjoldung-Stammen
er stævnet haardt,
spæde Kviste
af Kongers Ættræ.
mine Brødre
paa baren Ryg,
Sævils Svende
i Sadler ride.«*

»Dette er en stor Tidende,« sagde Jarlen, »og den maa dølges vel.« Saa red han hen til Drengene og bad dem at vende om: det var en Skam for gæve Mænd at have saadanne i sit Følge. De holdt sig nu tilbage, men vendte ikke om. Saaledes kom de til Kongens Gildehal og løb der frem og tilbage. En Gang kom de nær hen til Signe, og hun advarede dem om at drage bort; men det gav de ikke Agt paa. Frode talte nu i Hallen om de forsvundne Halvdanssønner, og lovede Guld og grønne Skove til den Mand, der kunde komme paa Spor efter dem. Dernæst lod han en Spaakvinde hente ind og bad hende at skaffe Klarhed i Sagen ved Hjælp af sin Tryllekunst. Kvinden sætter sig paa Tryllesædet, hun mumler sine Sange og gør sine Kunster. Kongen siger: »Sig os nu, hvad du ser, Kvinde, og svar mig straks, ti meget vil nu aabenbares.« Da aabnede Spaakvinden sin Mund og gispede tungt ligesom en, der taler i Søvn, og hun kvad:

*»To er her inde,
tro dem ikke,
de der ved Ilden
yderst sidde.«*

»Er det Drengene?« raabte Kongen, »eller er det dem, som gemmer dem?« Hun kvad:

*»de som i Vifilsø
vare saa længe
og nævntes der
med Hundenavne,
Hopp og Ho.«*

I det samme kastede Signe en Guldring til hende. Hun tog glad mod Gaven og standsede sit Kvad. »Nej,« sagde hun, »dette er galt og nu vildes al min Spaadom.« »Jeg skal tvinge dig til at tale,« sagde Kongen, »om du vil svige mig nu; men hvorfor er Signe gaaet fra sit Sæde? gaar nu Rævene paa Raad sammen i min egen Hal?« Der blev svaret ham, at Signe var bleven syg af den stærke Røg i Hallen. Frode talte Spaakvinden haardt til og bød hende at sige Sandheden, eller hun skulde blive pint dertil. Da mumler hun atter og gisper, og stønner Ordene frem:

*»Jeg ser dem sidde,
Halvdans Sønner,
Hroar og Helge,
raske Svende.«*

Og hun sprang op fra Tryllesædet og løb frem og kvad:

*»Hvasse er Øjnene,
Hams og Hranes;
underfuldt djærve
Ædlinger tvende.«*

Da sprang Drengene op og løb ud af Hallen. Kongen byder alle at staa op og søge efter dem. Men Regin, deres Fosterfader, havde genkendt dem, og han slukker alle Lysene i Hallen. Og i Mørket holder den ene Mand den anden, ti der var ikke faa, som ønskede dem frelst. Imens naaede Drengene til Skovs. Kong Frode mælte: »Denne Gang var de os nær, og der var mange i Raad og Daad med dem; dette skal ikke gaa uhævnet. Men nu i Aften vil vi drikke.« Regin gik og øste Øllet op, og han sparede ikke paa Drikken. Snart faldt de alle i tung Søvn.

De to Brødre sad nu ude i Skoven. Og da de havde siddet en Stund, saa de en Mand komme ridende fra Kongehallen og hen imod dem. De kendte, at det var deres Fosterfader Regin, og bød ham velkommen. Han hilste ikke igen, men sagde blot: »Havde jeg noget at hævne paa Kong Frode, skulde jeg brænde denne Lund.« Mere end dette sagde han ikke, og saa red han tilbage til Hallen. »Hvad mener han?« spurgte Hroar. »Han vil,« svarede Helge, »at vi skal gaa til Hallen og indebrænde Kong Frode og hans Mænd.« »Det vil aldrig lykkes, vi to Dreng imod saadan en Overmagt.« »Det maa dog gøres,« svarede Helge, »om vi nogensinde skal hævne al vor Harm.« Medens de tændte Ild paa Kongehallen, kom ogsaa Sævil Jarl til med sine Mænd og hjalp dem. Regin kom ud af Hallen og førte i Stilhed sine Venner og Frænder ud af den.

Kong Frode vaagnede inde i Hallen. Han stønnede og sagde: »Jeg har drømt en Drøm, den var sært uhyggelig. Nu skal I høre. Jeg drømte, at der blev kaldt paa mig; og saa blev der sagt: Nu er du kommen hjem, Konge. Hvor hjem? spurgte jeg barsk. Hjem til Hel, svarede det, og Stemmen var saa nær ved mig, at jeg kunde mærke Pustet. Og dermed vaagnede jeg.«

Frode rejser sig nu og gaar igennem Hallen og ud i Døren. Han ser væbnede Mænd, og Hallen i lys Lue. Kongen spurgte, hvem der raadte for dette Værk. Der blev svaret, at Hroar og Helge var Førerne. Frode tilbød dem Forlig og selv at være Dommere i Sagen, ti det var ikke Ret, at saa nære Frænder blev hinandens Bane. Helge svarede: »Ingen kan tro dig; du vil svige os, ligesom du sveg vor Fader Halvdan; men det skal nu hævnes.« Frode gik da atter ind i Hallen. Der førte en Løngang fra Kongehallen ud i Skoven; ad denne Vej gik nu Frode.

Men da han kom til Enden af Gangen, stod Regin der med draget Sværd. Frode vendte da tilbage til Hallen, og der brændte han inde med mange af sine Mænd.

Saaledes blev Hroar og Helge Konger over deres Faders Rige. Hroar var liden af Vækst, men Helge stor og kraftig. De delte Riget imellem sig, saaledes at Hroar sad hjemme i Landet, men Helge drog med Hærskibene. Han blev derfor kaldt Helge Søkonge. Hroar byggede ved Isefjorden en Købstad, der efter hans Navn blev kaldt Hroarskilde eller Roskilde.

Helge kom en Gang paa sine Vikingetog til Kysten af Saksland. Der raadte en Dronning, som hed Aaluf. Hun var storladen af Sind og vant til at føre Sværd og Skjold. Flere Konger havde forgæves bejlet til hende. Da Helges Flaade kom, fandt Dronningen ikke Tid til at samle saa stor en Hær, at hun kunde møde ham; hun valgte derfor den Udvej at indbyde ham og hans Mænd til Gilde. Helge drog op med sin Hær; han blev bænket i Højsædet sammen med Dronning Aaluf, de drak sammen hele Kvælden. Ud paa Aftenen bejlede Helge til Aaluf og sagde, at deres Bryllup skulde være med det samme. Hun lod, som hun ikke var uvillig, og Gildet gik videre frem. Men da Kong Helge skulde følges til Sengs, var han tung af Drik og faldt straks i dyb Søvn. Hun ragede da Haaret af ham og gned hans Hoved ind med Tjære. Dernæst drog hun en stor Skindsæk over ham, og lod sine Folk bære den til Skibet. Saa vækkede hun Helges Mænd, og sagde at deres Konge var gaaet om Bord, fordi Børen var god. De drog da ned til Skibene. De saa ingensteds Kongen, men de fandt en stor Skindsæk. Og imens de ventede efter ham, gav de sig til at aabne Sækken. Da laa deres Herre der, ilde medhandlet; han vaagnede fuld af Harmen. Men idet han samlede sine Mænd, hørte de, at der blev blæst i Horn og Krigs-lurer rundt omkring oppe i Landet; ti Dronning Aaluf havde om Natten sendt Hærbud til alle Sider. Han saa da ingen anden Udvej end at gaa om Bord og at sejle bort med den Forsmædelse, han havde lidt.

Det varede ikke længe, før Helge atter drog til Saksland. Han sejlede ved Nat ind i en afsides Vig, og gik i Land med en Kiste fuld af Guld og Sølv. Han iførte sig tarvelige Klæder og gik op mod Dronningens Gaard. Han traf en Træl udenfor Gaarden, og sagde til ham, at han var en omstrejfende Tigger og at han havde fundet en Skat ude i Skoven; nu skulde Dronningen have Gullet, som Lov og Ret var, og saa kunde hun give ham i Findeløn, hvad hun fandt for godt. Han viste

Trællen, hvor Guldet laa, og gav ham et Halsbaand og en Ring med, til at vise Dronningen. Dronning Aaluf var meget grisk efter Skatte, hun drog straks ud med Trællen for at se det fundne Guld. Da var Kong Helge der og førte hende til sine Skibe. Hun sagde, at nu var hun vilig til at holde deres Bryllup. »Nej,« svarede han, »saa gode Vilkaar skal du ikke have; for mit Rys og min Æres Skyld vil jeg ikke dække over den ilde Medfærd, du gav mig.« Kongen havde Dronningen hos sig paa Skibet mange Nætter. Siden drog hun hjem med stor Harm og Ærgrelse.

En Tid senere fødte Dronning Aaluf et lille Pigebarn. Hun nærrede dybt Had til dette Barn, og da hun havde en Hund, der hed Yrsa, kaldte hun Barnet med dette Navn. Det var kun saare faa, der vidste, at Dronningen havde bragt Barn til Verden; det blev opfostret af en Husmand og hans Kone. Yrsa voksede til og blev meget fager, hun vogtede Husmandens Køer i Skovkanten. Helge drog paa Tog mod andre Lande og blev en stor Høvding; kun om Vinteren var han hjemme.

Silde en Juleaften laa Kong Helge i sin Seng; det var Uvejr udenfor. Han mærkede, at der var nogen ved Døren, og han syntes, det var ukongeligt at lade en Stakkel staa ude i det Vejr. Han gik frem og aabnede; der sad et lille fattigt og pjaltet Væsen udenfor. »Du skal have Tak, Konge,« siger hun, og træder ind i Stuen. Kongen sagde, hun kunde rede sig et Leje med Halm og Bjørneskind; men Pigen bad om at maatte hvile i Sengen. Han ynkede over Barnet, og sagde at hun kunde lægge sig med Klæderne paa nærmest Sengestokken. Hun steg op, og Helge vendte sig mod Væggen for at sove. Der brændte Lys i Stuen. Da en Stund var gaaet, skottede Kongen til hende, og saa da en dejlig Kvinde ligge der, iført Silkekjortel. Han vender sig mod hende og griber hende i sin Favn. Om Morgen sagde hun: »Nu har du haft din Vilje, Konge, og vi skal have Barn sammen; men glem ikke, hvad jeg siger, at næste Vinter ved denne Tid skal du hente det nede ved dit Skibsnøst.« Og i det samme var hun borte fra ham. Helge følte sig lettere, da han ikke saa hende mere, og snart glemte han, hvad der var sket. Tre Vintre senere ved Midnatstid red tre Skikkelser til Kongens Sovestue. En af dem, en Kvinde, stod af Hesten og lagde et lille Pigebarn ved Indgangen, og hun mælte: »Konge, her har du Skuld, vor Datter; men det skal du vide, at dine Ætmænd maa undgælde for, at du ikke adlød mig.« Straks red de bort igen, og Kongen saa dem aldrig siden. Skuld voksede op i Lejre, hun viste sig snart haard og grum af Væsen.

Helge kom paa sine Vikingetog en Gang til Saksland. Han gik ene i Land for at spejde. Han traf i Skoven en ganske ung Kvinde, der vogtede Køer; hun var saa fager, at han aldrig havde set nogen, der var som hende. Han spurgte hende om Navn og Byrd. Hun svarede, at

hun hed Yrsa og var Husmandsdatter her fra Torpen. »Da tyder dit Blik ikke paa Trællestand,« sagde Helge, »du skal følge med mig og blive min Hustru.« Saa sejlede de til Lejregaard og holdt Bryllup. Helge var glad ved Festen, men Hroar tavs, og han sagde at det forekom ham sælsomt, at hun saa stærkt lignede Skjoldungætten. Helge og hans Hustru elskede hinanden højt. De fik en Søn, der blev kaldt Rolf, og som siden blev en navnkundig Konge.

Husmanden gik til Dronning Aaluf og fortalte, at hendes Datter var bortført af Kong Helge; senere spurgte hun ogsaa Tidende om deres Bryllup. Hun glædede sig over, at der nu vilde hænde Helge en Skam og Ulykke, der ikke var mindre end hendes egen. Nogle Aar senere sejlede hun til Danmark og sendte Bud til Dronning Yrsa om at komme til hende. »Er du ogsaa glad ved dit Giftermaal?« spurgte Aaluf. »Jeg maa vel være glad,« svarede hun, »naar jeg har den ypperste Konge til min Husbond.« »Der er ringe Grund til at glæde sig; han er din Fader, og du er min Datter.« »Da er min Moder den værste og grummeste Kvinde i Verden,« svarede hun, »og dette kan jeg aldrig glemme.« »Det maa du takke Helge for; men nu skal jeg vide dig Ære og alt Hensyn, saa godt jeg kan; men længe vil Skjoldungerne huske mit Fjendskab.«

Yrsa gik til Hallen til Kong Helge og sagde ham deres Sorg. »Du har en grim Moder,« sagde han, »men helst vil jeg lade alt blive som det er.« Men Yrsa vilde ikke længer leve sammen med ham, og saa fulgte hun med Dronning Aaluf til Saksland. Da var hendes Søn Rolf tre Vintre gammel; han voksede op paa Lejre.

Senere giftede Dronning Aaluf sin Datter bort til Kong Adisl af Sverig. Hun kom aldrig til at unde sin Husbond vel. Helge kunde ikke mere finde Fred i Hjemmet, han forlod sit Fædreland og var altid paa Vikingetog, indtil han faldt fjærnt i Østerled.

ROLF KRAKE

ROLF, Kong Helges Søn, var ung af Aar, da han kom til ene at raade for Riget. Han var tidlig høj og slank; klog af Sind og alvorlig. Han var venlig mod alle, gav gerne sit Guld bort til sine Mænd. De elskede ham meget for hans herlige Gaver og fordi han ofte førte dem til Sejr, og alle de bedste Kæmper søgte til ham.

Der var en Kæmpe, som hed Bjarke; han drog til Sjælland for at komme i Kong Rolfs Tjeneste. Ved Aftentid kom han til et lille Hus og fik Husly der Natten over. Han spurgte ud om Kong Rolf og hans Mænd; men imens han talte, gav Konen sig til at græde ganske højt. »Hvad græder du for, din dumme Kælling?« sagde Bjarke. Saa fortalte hun det: »Jeg og min Mand har en Søn, der hedder Hjalte. Han gik en Dag op til Kongsgaarden for sin Fornøjelse; men Kongens Mænd tog ham og drillede ham, og de satte ham i den Dyng, hvor de kaster afgnavede Ben, naar de spiser; og nu plejer de at kaste Benene efter ham, saa jeg ved knap, om han er i Live eller død. Men det vil jeg bede dig om til Løn for min Gæstfrihed, at du heller kaster smaa Ben paa ham end store.« »Det kan jeg gerne love,« sagde Bjarke, »men jeg finder det ikke meget mandigt at kaste Ben paa Folk eller gøre Smaafyre Fortræd.«

Næste Dag kom Bjarke til Lejregaard. Han satte sin Hest i Stald, traadte selv ind i Hallen og satte sig nærvæd Døren. Han havde ikke siddet der længe, før han mærkede lidt Støj i en Krog af Hallen; han saa der en Bendyng, og en sort Haand, der kom frem af Dyngen. Bjarke gik hen og spurgte, hvem det var. Inde i Dyngen svarede det ganske sagte: »Jeg hedder Hjalte.« »Hvad gør du her?« spurgte Bjarke. »Jeg laver mig en Skjoldborg,« svarede det inde fra Dyngen. »Den Skjoldborg dur ikke meget,« sagde Bjarke og trak ham ud af Dyngen. »Lad være, lad være, det bliver min Død!« skreg Hjalte, »nu har du revet min Skjoldborg i Stykker, og jeg havde lige faaet den saa høj, at den dækkede mig mod alle jeres Kast.« »Du skal ikke mere lave Skjoldborg,« sagde Bjarke, og han trak ham ud af Hallen hen til Vandingen og toede ham helt ren. Saa gik han tilbage til sin forrige Plads og satte ham ved Siden af sig; Drengen var saa rædd, at baade Arme og Ben gik paa ham, men han kunde jo nok mærke, at det var Mandens Mening at hjælpe ham. Ud paa Aftenen kom der Folk i Hallen, Kæmperne saa Hjalte sidde paa Bænken og fandt ham vel dristig. Hjalte

vilde smutte tilbage i sin Bendyng, men Bjarke holdt paa ham. Kæmperne begyndte nu efter deres Vane at kaste afgnavede Ben tværs over Hallen til Bjarke og Hjalte. Bjarke lod, som han ikke saa det; men Hjalte turde af Skræk hverken æde eller drikke. »Bjarke,« skreg han, »der kommer en stor Knude lige i Hovedet paa dig!« Bjarke tyssede paa Drengen og fangede Benet i sin hule Haand; saa sendte han det tilbage til den, der havde kastet det, lige i Panden, saa at han faldt død om. Der kom stort Røre paa alle Huskarlene, og Rolf blev kaldt til. »Det er en ond Skik, som I har lagt jer til,« sagde han, »en Vanære for mig og stor Skændsel for jer selv.« Saa spurgte han Bjarke, om han til Bod vilde træde i den faldne Huskarls Sted. »Jeg vil nok være din Mand,« svarede Bjarke, »men jeg skilles ikke fra Hjalte, og jeg vil selv finde min Plads i Rækken.« »Han ser ikke ud til saa meget, men Kosten vil jeg da ikke nægte ham,« svarede Rolf. Bjarke gik langs Huskarlenes Række, og et Sted rykkede han tre Mænd op fra Bænken og tog Plads der sammen med Hjalte. Huskarlene holdt fra da af Fred med den ny Kæmpe.

Ud paa Vinteren kom der en Bjørn, som gjorde stor Skade paa Kongens Kvæg. Flere Gange blev der sendt Folk imod den, men det kostede de fleste af dem Livet. Kongen sagde, at han vilde hellere miste sine Køer end sine bedste Huskarle, og bød at ingen mere skulde jage efter den. Men om Natten kaldte Bjarke paa Hjalte til at følge sig ud i Skoven. Hjalte sagde, at det var deres visse Død, men Bjarke fik ham dog ud med sig. Da Drengen saa Bjørnen, gav han sig til at skrige; men Bjarke slængte ham hen ad Jorden, ligesom man gør med en Hundehvalp, og bød ham tie stille. Hjalte laa stille som en Mus. Bjarke gik imod Dyret, og lige idet det rejste sig, stødte han sit Sværd i dets venstre Bov og helt ind til Hjærtet. Bjarke gik saa hen og tog Hjalte, bar ham til Dyret, og sagde at han skulde drikke af dets Blod. Hjalte var bange og vilde ikke, men Bjarke nødte ham dertil. Han drak da tre Gange af det varme Blod, lige som det strømmede ud af Saaret. »Nu tænker jeg ikke mere, du er rædd for Kongens Huskarle,« sagde Bjarke. »Jeg er hverken rædd for dem eller for dig,« svarede Hjalte. — Næste Morgen gik de for Kongen og sagde, at de havde dræbt Bjørnen. »Jeg vil tro dig i Stand dertil,« svarede Rolf, »og man skal lede længe efter din Lige; men dog synes jeg, det er dit største Værk, at du har gjort en Kæmpe ud af Hjalte.«

Agnar Ingjaldssøn hed en Kæmpe af Skjoldungernes Æt, en vild Viking. Han kom med sin Flaade til Lejre og bejlede til Rolfs Søster Hrut. Rolf vilde ikke gøre Agnar til sin Fjende ved at nægte ham hende, og samtykkede i Brylluppet. Men Bjarke æskede ham til Tvekamp, inden han hjemførte Hrut. Saaledes blev Bryllup og Tvekamp holdt paa samme

Rolfs Sæd paa Tyrisvold.

Dag. Det var Skik i gamle Dage, at man ikke huggede i Flæng, men først hug en af de kæmpende, og saa den anden; Modstanderen maatte kun dække sig mod Hugget. Agnar havde første Hug, ti han var højbyrdigst. Han hug imod Bjarkes Hoved, saa Hjælmen kløvedes, og ind i Panden, men Sværdet brast imod hans Pandeskal. Bjarke blev gram, da Blodet randt ned, men han tog sig dog Tid til at hugge. Han traadte med den ene Fod fast paa en Træbul og hug af al sin Styrke mod Agnars Side. Han hug hans Legem tværs over, og Stykkerne faldt hvert til sin Side. Man hørte Agnar le i Døden, ti der kom aldrig Klageord over hans Læber. Derefter stod Rolf frem og sagde: »Nu véd jeg ingen Mand, der er mere værdig til at faa min Søster, end du er, baade for din egen Styrke og for den Hjælp, jeg har af dig.« Nu blev atter Kampen ombyttet med Brudegilde, og de drak Bryllup for Rolfs Søster og den ypperste af hans Kæmper.

Kong Rolf fik Lyst til at gense sin Moder, Dronning Yrsa i Upsal. Han sejlede derfor til Sverig og lagde ind i Mælarsøens Munding; derfra red han med udvalgte Kæmper til Kongsgaarden i Upsal. Adisl var lidet glad ved sin Stedsøns Komme, men han vilde ikke aabenlyst stride imod ham. Rolf og hans Kæmper blev bænkedes i Kongehallen langs med den ene Langvæg. Der var tændt store Baal paa Gulvet, og Adisls Trælle kastede mere og mere Ved paa Ilden. Luerne sved deres Kapper og Randene af deres Skjolde, og Svenskerne spurgte spottende, om det var sandt, hvad man sagde, at Kong Rolf og hans Mænd hverken flyede Ild eller Jærn. Men da Heden blev for haard, rejste Rolf sig og sagde: »Den flyr ej Ilden, som over den springer.« Og i det samme kastede han sit Skjold paa Ilden og sprang saa over Baalet. Hver af Kæmperne kastede ogsaa sit Skjold og sprang over. Dernæst sagde de: »Øge vil vi Ilden i Adisls Gaarde,« og greb Adisls Trælle og kastede dem paa Ilden. Adisl var selv i Tide undflyet. Rolf og hans Mænd skyndte sig nu til deres Heste. Hans Moder gav ham til Afsked et stort Drikkehorn fuldt af Kostbarheder. Rolf og hans Kæmper red ned over Sletterne langs Aaen Fyris, for at naa til deres Skibe. De havde ikke redet længe, før de hørte Krigslurer, og saa en stor Hær af Svenske, som red efter dem. Men Rolf tog ned i Hornet og hentede Ringe og Smykker frem. Dem saaede han langs ad Vejen. Da Svenskerne saa Guldet, sprang de af Hestene for at samle det op, og mange af dem kom op at strides om det. Adisl skyndede paa sine Mænd, at de ikke skulde lade sig afholde fra Forfølgelsen, og selv red han saa stærkt som Hesten kunde bære ham. Da han var helt nær, tog Rolf Ringen Sveagris ud af Hornet (den var Upsalkongernes gamle Klenodie) og kastede den paa Vejen. Da standsede Adisl sin Hest og bøjede sig ned for at fange den paa sin Spyds-Odd. Men Rolf raabte spottende til ham: »Svinebøjet har jeg nu

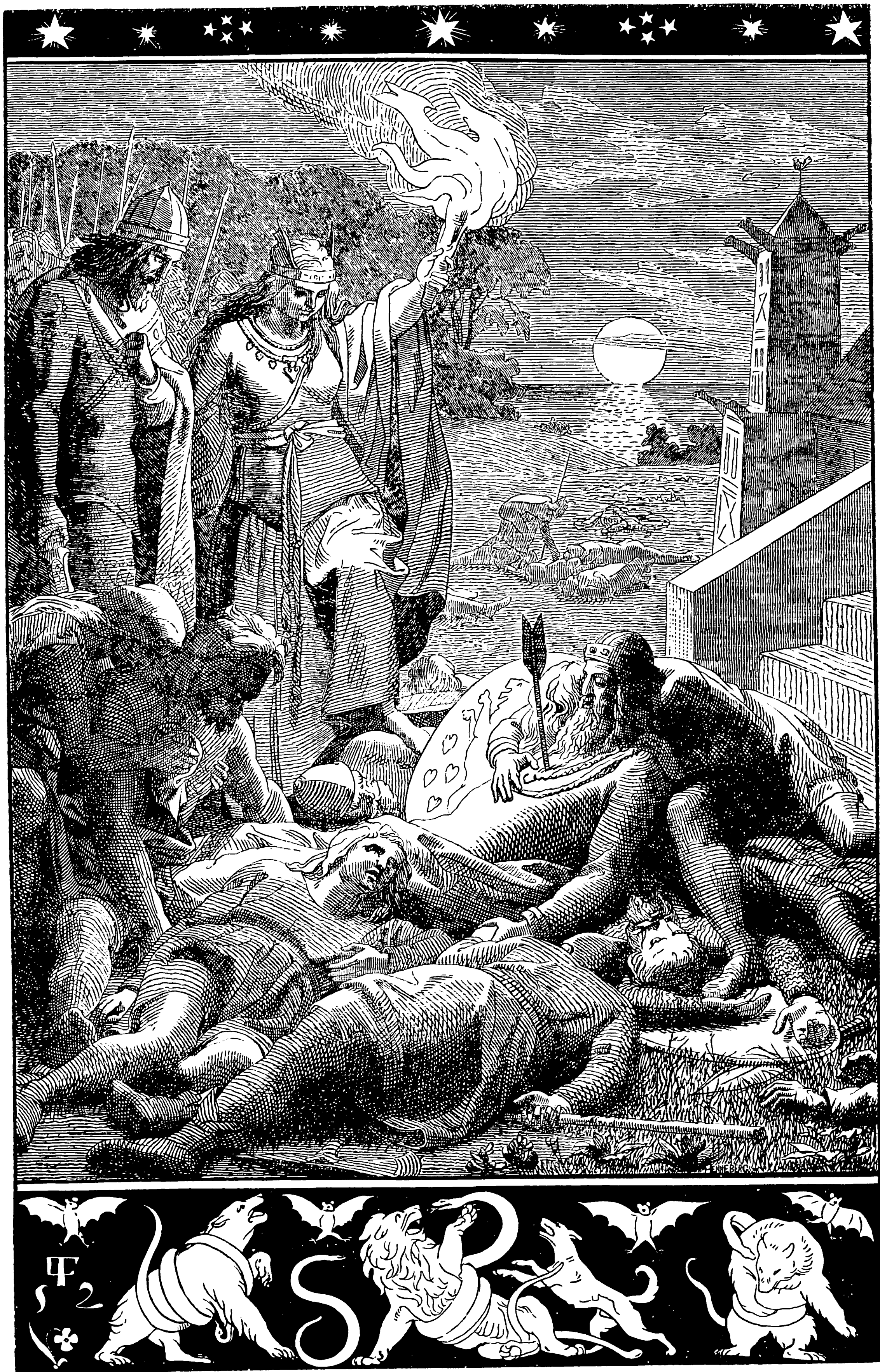

den ypperste af Svenskerne.« Saaledes slap Rolf og hans Kæmper ned til Skibene og sejlede atter til Danmark.

En Gang kom der en fremmed Ungersvend, som hed Vigge, til Kong Rolfs Hal. Han gik frem foran Kongen og saa længe paa ham. »Hvad tænker du,« spurgte Rolf, »siden du ser saa længe paa mig?« Vigge svarede: »Den Gang jeg var hjemme, hørte jeg, at Kong Rolf paa Lejre var den største Konge i Norden; men nu sidder der en ussel Krake i Højsædet.« (Saadan kalder man jo en tynd og afkvistet Træstamme.) »Du har givet mig Navn,« siger Kongen, »at jeg skal hedde Rolf Krake; men med Navnet plejer der jo at følge en Gave, og da du ikke har stort at give af, maa jeg vel til det.« Med disse Ord tog han en Guldring af sin Arm og rakte Vigge den. Vigge gik nu med Ringen paa sin højre Arm og holdt den synlig for alle, men gemte sin venstre Haand paa Ryggen. Rolf tiltalte ham da paa ny og spurgte, hvorfor han bar sig saaledes ad. Viggo svarede, at den venstre Haand skammede sig ved at være saa fattig ved Siden af den anden. Da gav Rolf ham en Guldring til, for at Hænderne kunde være lige gode. Men Vigge stod frem og sagde højt for alle, at hvis Rolf nogen Tid skulde falde for Fjendehaand, da vilde han hævne det paa Kongens Banemand. »Lidt kan gøre Barnet glad,« sagde Kong Rolf, og smilede dertil.

Der var i Danmark en Mand, der hed Hjarvard. Rolf gjorde ham til Jarl i Skaane og gav ham sin Søster Skuld til Ægte. Men Skuld var lidet tilfreds med, at hun, som var Kongedatter, skulde være en Jarls Hustru, og hun æggede sin Husbond op til at fælde Rolf og sætte sig selv paa Tronen. Efter hendes Raad sendte han Bud til Rolf og bad om, at han i tre Aar maatte vente med at svare Skat, og Kongen gav sit Samtykke dertil. I Løbet af denne Tid brugte han alle Pengene til at skaffe sig Vaaben og Krigere. Endelig ved Udgangen af det tredje Aar kom han ved Juletid sejlene til Lejre. Skibene var tungt ladede og tildækkede med Sejl, som om Skatten var om Bord; men i Virkeligheden var der væbnede Mænd. Hjarvard og Skuld sad ved Gildet hos Rolf, og der var stor Lystighed; men da alle var tunge af Øllet, gik de atter ned til deres Skibe.

Hjalte havde været ene ude. Da han kom tilbage, saa han væbnede Skarer i stor Mængde drage op mod Lejregaarden, og han kaldte med høj Røst: »Vaagn nu op, Bjarke og alle Kæmper, Rolfs tapreste Huskarle, I der var med paa Adisl-Toget. Jeg kalder jer ikke til Vin eller Gammens-Tale, men til tunge Sværdhug. Nu skal det prøves, om vi kan holde de Løfter, vi gav vor Konge i Gildehallen, den Gang han skiftede Guld og Brynjer iblandt os. Nu følger vi ham i Døden, og hævner hans Fald, og naar vi ikke kan kæmpe mere for Frelse, da strider vi for Mindet og Æren!« Da rejste Kæmperne og deres Konge

sig, tog Vaaben og gik Fjenderne i Møde ved Borgens Indgang. Man saa en stor Bjørn kæmpe med, den knuste mange med sine Tænder eller slog dem med sin Lap, og den holdt sig altid nær ved Kong Rolf. Mange faldt ogsaa for Rolfs og hans Kæmpers Sværd; men af Hjarvards Mænd kom der altid fler og fler. Hjalte kunde ingen Sted faa Øje paa Bjarke, og han spurgte Rolf, om han havde set ham. »Kæmp kun videre,« sagde Rolf, »han er nok der, hvor han hjælper os bedst.« Men Hjalte løb tilbage til Hallen, og saa der Bjarke liggende og sove. »Op nu Bjarke, eller jeg brænder Stuen af over dig! vil du gennes med Blus og Brand, som en Bjørn der jages? det er tredje Gang, jeg kalder paa dig, du som ellers var den første i Faren.« »Last mig ikke,« siger Bjarke, nu spænder jeg Brynje og fatter om Sværd; men af ingen anden end af dig skulde jeg have taalt saadanne Ord, — det kan dog være, du ikke har tjent din Konge saa godt dermed, som du tror.« Han gik nu ud i Striden: i det samme forsvandt Bjørnen, og Kampen gik nu tungere for de danske. Bjarke tog med begge Hænder om Sværdfæstet og huggede ned for Fode, indtil der laa en Vold af Lig omkring ham. Men en efter en bukkede Kæmperne under. Rolf blev fældet. Bjarke segnede med mange Saar, og lagde sig døende ved sin Herres Hoved, og Hjalte ved hans Fødder. Saaledes dækkede de hans Lig mod Ravn og Ørn, og vidnede endnu i Døden, at de havde fulgt ham med Troskab.

Næste Dag lod Hjarvard stævne Ting og blev tagen til Konge over Danmark. Han klagede for alle over, at ikke en eneste af Rolfs tapre Kæmper var bleven i Live og kunde træde i hans Tjeneste. Da traadte Vigge frem og tilbød at blive hans Mand. Kong Hjarvard blev glad og rakte sin dragne Sværdklinge frem imod ham, for at han paa den skulde sværge Troskabs-Ed. Men Vigge svarede, at saaledes plejede Rolfs Mænd ikke at sværge Troskab. Hjarvard rakte ham da Haandfæstet af Sværdet til at sværge paa; Vigge greb om det og stødte det i Hjarvards Bryst. Saaledes fik Hjarvard ikke mere Glæde af sin Svig end at være Konge fra Morgenstund og til Middag. Hirdmændene sprang til for at dræbe Vigge. Men inden han faldt, raabte han, at han gerne vilde lade Livet, nu da han havde faaet sit Løfte opfyldt og hævnnet sin Herres Død.

AMLED

OVER en Del af Jylland raadte en Konge, der hed Ørvendel. Men hans Broder, der hed Fenge, lod ham hemmelig myrde, tilvendte sig hans Rige og ægtede hans Enke. Kong Ørvendel havde efterladt sig en Søn ved Navn Amled. Han kunde vente sig samme Skæbne som sin Fader, men han undgik den med List. Han lagde sig stadig i Ildstedet og rodede i Asken, saa at alle antog ham for en Galning, og de Svar, han gav, kunde kun styrke denne Mening yderligere. Han laa og lavede Trækroge, som han hærdede i Emmerne. Naar man spurgte, hvad de var til, svarede han; at det var Spyd til at hævne hans Faders Død. Dette vakte stor Latter i Kongehallen, og naar Amled passede omhyggelig paa dem og gemte dem, fandt man det endnu morsommere. Men Fenge og hans Raadgivere var dog ikke helt sikre paa, om han i Virkeligheden var saa taabelig eller kun paa Skrømt teede sig saadan. Fenge bød da nogle af sine Mænd at faa Amled ud med sig og at give nøje Agt paa, hvad han sagde eller foretog sig. Da de trak en Hest frem til ham, satte han sig baglæns paa den, og da de red ud, tog han den ved Halen i Stedet for ved Tømmen. Ude i Skoven mødte de en Ulv, og de fortalte ham at det var en lille Hest; han svarede, at af den Slags Heste var der ikke mange i Fenges Hær. Saa kom de ud til Stranden og viste ham et Ror, der laa og var drevet i Land. Det var en stor Kniv, sagde de. Saa maa det ogsaa være en stor Ost, der skæres med den, svarede Amled; han tænkte derved paa Havet. De kom til Klitterne og spurgte ham, om han havde set saa meget Mel før. Det maa være malet paa en stor Mølle, sagde Amled; det var jo Stormen og Bølgerne, han tænkte paa. Saadan holdt han dem for Nar, uden at han dog sagde nogen Løgn. Da han kom hjem, spurgte man ham, hvor han havde været henne. Han svarede, at han havde siddet paa Hustag og Hane-kam. Da blev der stor Latter i Hallen; de vidste nemlig ikke, at han havde været i Mosen, og at der groede Tækkerør og Hane-kam-Blomster der.

En af Fenges Raadgivere tilskyndede dog til at sætte ham yderligere paa Prøve: man skulde lade ham være alene med sin Moder i hendes Fruerstue, og saa skulde en være skjult i Sengelukket for at lytte efter deres Samtale; ti hvis der var Skønsomhed i ham, skulde det nok komme frem, naar han var sammen med Moderen. Raadgiveren tilbød selv at være den, der lurede paa ham. Dette blev sat i Værk. Fenge brød

op fra Kongsgaarden som for at rejse bort; Spejderen listede sig til Fruerstuen og gemte sig i Sengehalmen. Amled kom derind, men var paa sin Post overfor Lurere. Han galede som en Hane, slog med Armene som Vinger, sprang op paa Sengekanten og hoppede om i Halmen, for at mærke om der var nogen skjult. Og da han følte, at der laa en, stak han sit Sværd igennem ham og halte ham frem. Saa hakkede han Kroppen i Stykker, kogte Stumperne ved Ilden og kastede dem ud paa Møddingen til Svinene. Da han kom ind igen i Stuen, jamrede hans Moder over, saa forvildet og vanartig en Søn hun havde. Men Amled bad hende ikke at klage over ham, men over sin egen Skændsel; den ene Dag blev hendes Husbond dræbt, og den næste gik hun over i hans Drabsmands Favn, saa villig som en Hoppe, der altid følger den stærkeste Hingst, ikke som en Kvinde eller en Konges Hustru. Og dog er den Niding, som ranede hans Liv, rede til at føje nye Mord til sin første Daad. Vanviddet er mit Skjold, og mod hans Nidingefærd er Snildhed mit eneste Værn, imens jeg venter paa det Øjeblik, hvor jeg kan hævne min Faders Død. — Da Fenge kom hjem, kunde han ingensteds finde sin Spejder, og spurgte om ingen havde set ham. Da man kom til Amled med dette Spørgsmaal, svarede han, at han var gennem Affaldslemmen gaaet ud til Svinene, og de havde ædt ham. Det var jo sandt nok, men det lød som den pure Galskab.

Fenge var dog besluttet paa at rydde ham af Vejen, men for sin Hustrus Skyld turde han ikke selv lade det gøre, men sendte ham over til Englands Konge for at det kunde ske der. Amled sagde Farvel til sin Moder og bad hende sagne, om at tjælde Hallen med løse Tæpper, og om at holde hans Gravøl Aarsdagen efter hans Rejse. Fenge sendte to af sine Huskarle med, og gav dem et Brev, der efter gammel Skik var skrevet med Runebogstaver paa Træ; heri stod der, at den engelske Konge skulde dræbe Stedsønnen. Amled ledte i deres Gemmer, imens de sov, og fandt Runekævlen; han skrabede det skrevne ud, og ridsede en ny Skrift ind, om at Kongen skulde lade de to Huskarle hænge, men give Kongesønnen sin Datter. De kom til Englandskongen, og Sendebuddene overgav ham Brevet, som var til deres eget Fordærv. Kongen modtog dem alle vel, og trolovede ham med sin Datter. Men næste Dag lod han Sendemændene klynge op i Galgen. Amled lod, som om han var krænket herover, og fik Kongen til at betale Bod for deres Død; dette Guld lod han smelte og hælde i to hule Stokke, saa at han kunde føre det med sig.

Da Aaret var omme, drog han hjem, og medtog af al sin Ejendom kun de to Stokke med Guld. Da han kom til Jylland, paatog han sig sit gamle Væsen. Pjaltet og snavset traadte han ind i Kongehallen, netop imens man drak hans Gravøl. Først gøs de alle, og saa lo de ad ham.

Amlets Forstillelse og Mavn.

Da de spurgte om hans Ledsagere, viste han dem sine to Stokke; »her er den ene,« sagde han, »og her er den anden.« Saa tog han Plads blandt Skænkerne, øste i Hornene og drak for. Han havde spændt Sværbæltet om sig, for at korte sin Kjortel op, og nu gik han og trak Sværdet ud og følte paa dets Ægg; men da han havde skaaret sig til Blods i Fingrene, var der en af Gæsterne, som slog et Søm igjennem Skeden, saa at Sværdet ikke kunde drages. Efterhaanden fik han dem alle drukne, de lænnede sig tilbage og sov ind. Nu var Tiden kommen til hans Hævn. Han tog de krumme Trækroge frem af sin Kjortels Folder, og skar Tæpperne ned fra Væggen, saa at de faldt ud over de sovende Huskarle, og fæstede dem med Krogene, saa at ingen, som var derinde, kunde rive sig løs. Saa satte han Ild paa Hallen. Dernæst gik han til den Stue, hvor Fenge sov, tog det Sværd, der hang over hans Seng, og hængte sit eget paa dets Plads. Han vakte sin Farbroder, og raabte at hans Huskarle brændte inde, Amled var kommen med sine Trækroge for at hævne sin Faders Død. Fenge sprang op og greb efter Sværdet; men inden han kunde drage det, havde Amled gennemboret ham.

Kongsgaarden brændte helt ned, og da Folk i Mængde samledes ved Tomten, stævnede Amled dem til Ting. Han taledes for dem om hvorledes Fenge havde dræbt sin Broder, Kong Ørvendel, og hvorledes han selv kun ved List havde reddet sit Liv, og nu endelig havde hævnnet sin Faders Død. Da raabte de alle, at han skulde være deres Konge.

ØDER OG SIGRID

KONG SIGVALD i Danmark havde en Datter ved Navn Sigrid. Hun var meget fager af Udseende, men tillige saa bly, at hun aldrig mødte nogen Ungersvend med sit Blik. Hun havde mange Bejlere, og en af dem var Øder, Søn af en Storbonde, der hed Ebbe. Der var ogsaa en Jætte, som havde fattet Attraa efter den dejlige Jomfru; han skabte sig i Skikkelse af en Kvinde, der lokkede Kongedatteren ud med sig; og da viste han sig pludselig i Jætteskikkelse og førte hende bort til sin Hule. Øder Ebbesøn drog ud for at finde hende; ude blandt Bjærgene stødte han paa Jætten, som han fældte, og befriede Kongedatteren. Han fandt hende inderst i Hulen; hendes Haar var snoet og filtret om Stenen saaledes, at han ikke kunde skaffe hende ud uden ved at skære det over. Han søgte at faa hende til at slaa sit Blik op imod ham; men hun var lige saa uvillig som før og flygtede bort over Fjælde og gennem Skove. Saaledes kom hun til en gammel Heks, der boede i Skoven, og blev af hende sat til at vogte Geder. Ogsaa her fandt Øder Vej til hende og udfriede hende af Heksens Magt. Hun brød sig dog ikke mere om hans Bejlen end tidligere, men vandrede bort alene. Gennem dybe Skove, over Bakker og Dale kom hun til Ebbes Gaard, og nævnte sig som Tiggerpige. Men Øders Moder kendte trods Pjalter og Rifter, at hun var et Skud af ædel Rod, satte hende paa Hædersbænken og lod hende blive der i Huset. Øder kom atter til hende med sin Bejlen, men forgæves søgte han at faa hende til at aflægge det Slør, hvormed hun nu altid skjulte sit Aasyn. Da alle andre Midler var forgæves, lod han paa Skrømt holde sit Bryllup med en anden Jomfru, og Sigrid blev udset til om Aftenen at bære Brudelys. Lysene var næsten brændte ned, og Ilden sved hendes Fingre, men hun rørte ikke sin Haand eller ændrede en Mine, ti det brændte endnu stærkere i hendes Sjæl. Da bad Øder hende at tage sin Haand i Vare, og hun løftede taknemmelig sit Blik imod ham. Men da var ogsaa det skrømtede Bryllup forbi, og Sigrid blev selv Bruden.

ALF OG ALFHILD

FORDUM var der Kvinder, som ikke tragtede efter Elskov eller hjemlige Sysler, men foretrak Krig og Hærfærd. De klædte sig i Mandsklæder, øvede sig i Vaabenbrug og drog ene eller mange i Flok med Krigerne paa Vikingetog. Man kaldte dem Skjoldmøer.

Kong Sigurd i Götland havde en Datter Alfhild, som var meget fager, og som han vaagede nøje over. Han lod bygge hende et afsides Jomfrubur, og dets Indgang vogtedes af en Øgle og en Lindorm. Derhos lod han kundgøre, at enhver, som forgæves prøvede paa at naa derind, skulde miste sit Hoved, og det skulde sættes op paa en af Burets Pæle. Alf, Søn af Kong Siger i Danmark, lod sig ikke afskrække fra at bejle til hende. Klædt i en Kappe af blodig Oksehud og med en glødende Jærnkile baaret i en Tang drog han op mod Buret. Han kastede det brændende Staal i Øglens Svælg, saaledes at Dyret omkom, og da Lindormen skred ud imod ham, stødte han sit Spyd i dens opspærrede Gab, saa haardt at den lod sit Liv. Saa gik han til Kong Sigurd og bejlede til hans Datter. Kongen svarede, at det ahang af hendes eget Samtykke. Men Alfhild vragede hans Bejlen, og derefter lod hun sig skære Mandsklæder og drog paa Hærfærd sammen med andre unge Møer, der var af samme Sind som hun. De traf paa en Vikingeflaade, hvis Høvding nylig var død, og Vikingerne valgte hende paa Grund af hendes smukke Vækst til være deres Fører. Alf var imidlertid draget ud med sine Skibe for at opsøge hende, og han havde mange Æventyr paa sin Vikingefærd. Til sidst kom han til Finland. Han vilde sejle ind i en dyb Vig, men hans Spejdere mældte ham, at der allerede laa Vikingeskibe derinde. Det var Alfhild, som var kommen der i Forvejen. Da hun saa de fremmede Skibe, lagde hun straks til Angreb paa dem. De danske saa med Undren deres Modstanderes smukke og slanke Vækst. Alf bød sine Mænd ikke at møde med flere Skibe end Fjenden havde. Selv lagde han sit Skib mod den fremmede Høvdings, sprang over i dets Stavn og kæmpede sig frem under stort Mandefald. En af hans Ledsagere, som hed Borkar, hug Hjælmen af den fjendtlige Høvding, og med Undren saa man paa hendes lange Haar og skægløse Hage, at det var en Kvinde, og han kendte Alfhild. Da bød Alf at standse Kampen, og Alfhild fulgte nu villig med og blev hans Hustru.

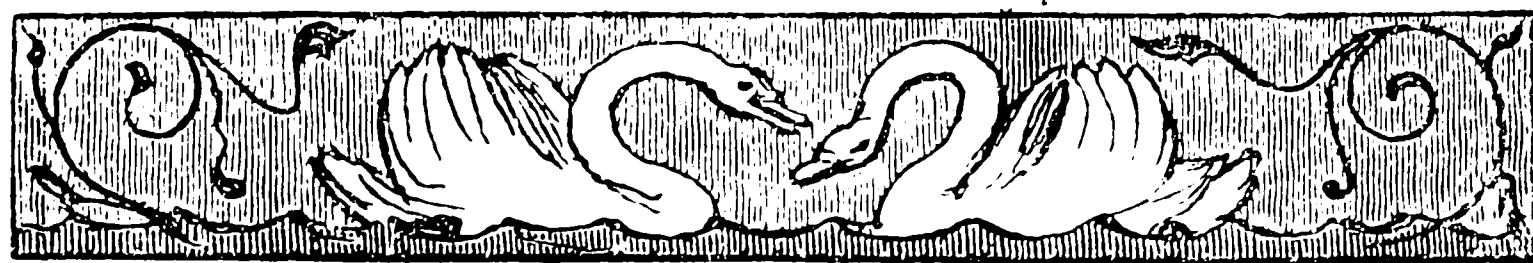

HAGBARD OG SIGNE

SIGER havde sit Kongesæde i Sigersted paa Sjælland, han havde flere Sønner og Datteren Signe. To af Kong Sigers Sønner drog paa Vikingetog og stødte sammen med Høvdingen Haamunds Sønner; den ene af dem faldt, men den anden, som hed Hagbard, hæv-nede siden sin Broders Død ved at fælde begge Kongesønnerne. Men Hagbard havde Kong Sigers Datter kær; og da han efter denne Strid ikke turde komme aabenlyst til Kong Siger, forklædte han sig som Kvinde og kom til Kongsgaarden, hvor han udgav sig for en Skjoldmø af Haamunds Hær. Han blev modtaget vel og vist til Herberg i Jomfruburet. Tærnerne, som vadskede hans Fødder, undrede sig over, at de var saa haarde. Men han svarede dem: »Det er ikke at undres over, om min Fod ikke er saa blød som andre Jomfruers. Gennem Skove og over Strande har jeg vanket, ofte pløjet Bølgen med Skibets Køl; min Haand har ofte svinget det blodige Spyd, og Brystet har været snæret ind af Brynjens Ringe.« Da de vilde give ham Leje blandt Tærnerne, svarede han, at han var vant til bedre Sengefælle end Trælkvinder, og da lod Signe den fremmede Mø dele Leje med sig. For hende gav han sig til Kende som Hagbard, hendes Bejler. »Om jeg kommer i din Faders Magt, da er Døden mig vis, jeg har fældet hans Sønner og gæstet hos hans Datter uden hans Minde; men sig mig Signe, min Brud, hvad skal din Lodd være, naar du ikke hviler længer i Hagbards Favn?« »Der skal ikke ramme dig nogen Død saa tung, uden at jeg tør lide den samme, din kongebaarne Brud skal aldrig svige sin Bejler.« Om Natten blev det røbet for Kong Siger, at det var en Ungersvend, der havde gæstet hos hans Datter. Kongens Huskarle trængte ind i Buret. Mange af dem faldt, men til sidst blev Hagbard overmandet og bunden. Og han blev dømt til at hænges. Hagbard blev nu ført ud til Galgebakken. For at prøve sin Fæstemøs Troskab, bad han Svendene at hænge hans Kappe op i Galgen, det vilde være ham en sidste Glæde at se den flagre i sit Sted deroppe; og det gjorde de da. Signe spurgte sine Møer, om de var villige til at dele hendes Skæbne, og det lovede de alle. Da man fra Jomfruburet saa Kappen i Galgen, troede de, at Hagbard nu var død og hun tændte da sit Bur i Brand, dernæst hængte hun sig, og hendes Møer gav sig Døden paa samme Maade. Men da Hagbard saa Luen stige op fra Kongsgaarden, jublede han: »Løft mig nu i Galgen, Svende! gerne træder jeg Dødningestien herfra, naar jeg har saa stolt et Følge,

Signe er gaaet forud ad den ukendte Vej, intet kan skille vor Elskov, naar Døden ikke kunde».

Endnu viser man ved Byen Sigersted den Høj; hvor Hagbard blev hængt, og Stedet hvor Signes Bur har staaet.

HJALMAR OG ANGANTYR

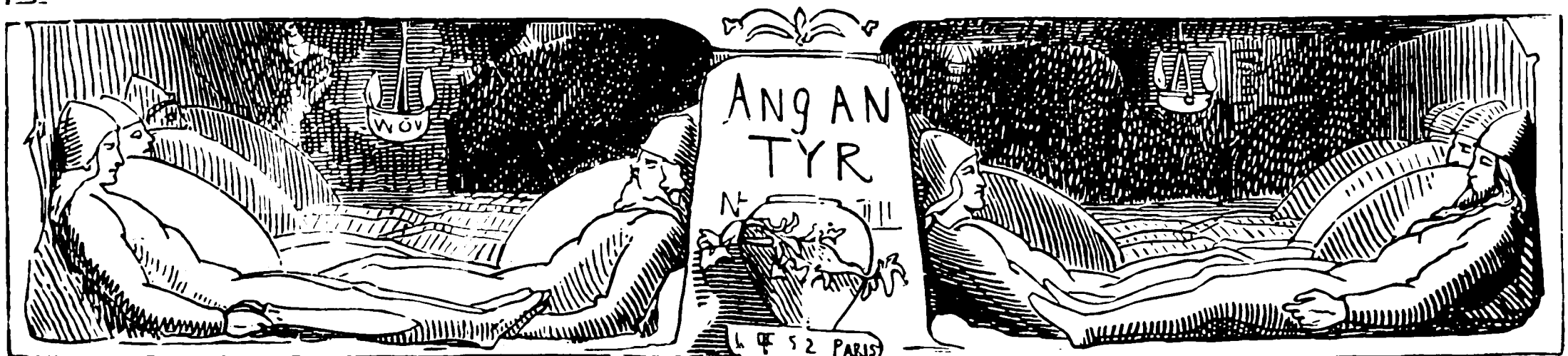
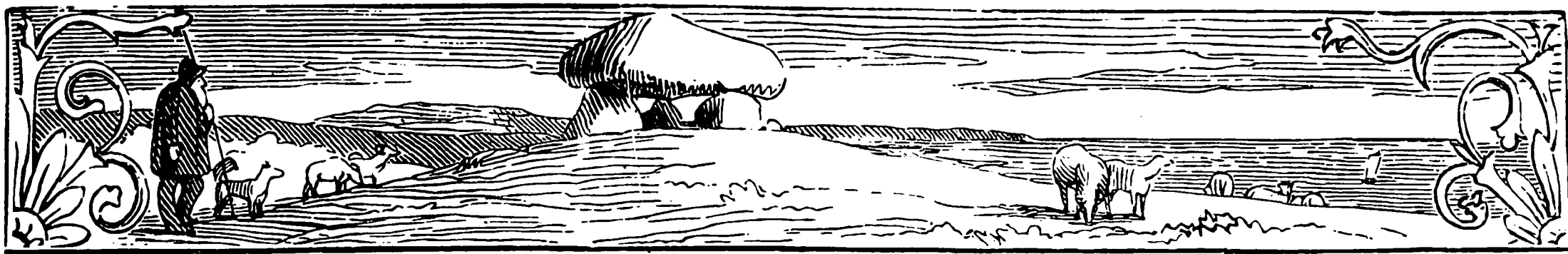
ARNGRIM hed en Kæmpe eller Bersærk, der boede i det sydlige Sverig, i de folketomme Egne og brede Skovaaser, der kaldes Bolm. Han havde tolv Sønner, den ældste af dem hed Angantyr. De var alle stærkere end Mænd er flest; men naar Raseriet kom over dem, da var intet i Stand til at modstaa dem. Da brølte de som Vilddyr, bed i Skjoldrandene, brødes med store Stene og rykkede Træer op med Rod. De drog paa Vikingetog, men de var ikke flere sammen paa Skib end de tolv Brødre, ti det var hændt dem, at de i Bersærkeraseriet havde dræbt deres egne Mænd.

En Juleaften i Bolm gjorde Kæmperne Løfter om Sturværker, de vilde udføre. Angantyr lovede, at han vilde ægte Upsalkongens Datter, Ingeborg den fagre, eller ogsaa lade sit Liv. Alle de tolv Arngrims-sønner drog til Upsal og traadte ind i Kongens Hal, Angantyr gik forrest og krævede Kongens Datter. Medens Kongen sad og tav, rejste en af hans Mænd, som hed Hjalmar, sig og traadte frem for Kongen. Han sagde: »Herre, mindes I, hvor vel jeg har tjent eder, og hvor mange Gange jeg har vovet mit Liv for eder? giv hellere mig eders Datter end disse Bersærker, som intet har gjort uden ondt.« Kongen sad længe tvesindet, men endelig svarede han, at hans Datter maatte selv vælge blandt sine Bejlere. Hun sagde, at hvis hun skulde giftes bort, vilde hun hellere have Hjalmar, som hun selv kendte som gæv Mand, end Angantyr, som kun var kendt af Rygte, og det var slet. »Det hjælper ikke at tale længe om Sagen,« sagde Angantyr »men dig, Hjalmar, æsker jeg til Holmgang; mød mig paa Samsø ved næste Midsommer, eller vær hver Mands Niding, om du ikke møder.« Hjalmar svarede, at han nok skulde komme til Kampen. Bersærkerne drog hjem til deres Fader. Arngrim sagde, at de aldrig havde paataget sig en voyeligere Færd end denne. Ved Afskeden gav han Angantyr Sværdet Tyrfing; det var smedet af Dværgene, og der var den Trolddom ved det, at hver Gang det blev draget af Skeden, blev det en Mands Bane.

Hjalmar drog til Samsø sammen med sin Fostbroder Orvar-Odd. De havde to Vikingskibe og et udvalgt Mandskab. Begge Fostbrødrene gik op i Land, for at spejde efter Arngrimssønnerne. Imens kom de tolv Brødre med deres Skib til samme Havn; da de saa deres Modstanderes Skibe, kom Bersærkeraseriet over dem, de svang deres Sværd, bed i Skjoldrandene og styrtede ud paa Skibene. Men Skibsfolkene var saa gæve Svende, at de ikke flyede bort eller mælte Frygtsord; hver af dem faldt kæmpende paa sin Plads. Saa gik Bersærkerne brølende op i Landet.

Hjalmar og Orvar-Odd kom ned fra Skoven. De saa Skibene tomme, og Bersærkerne brølende højt og svingende de blodige Vaaben. Da udbrød Hjalmar: »I Aften skal vi gæste hos Odin.« »Nej,« svarede Odd, »de tolv Brødre skal gæste hos Odin, og vi to leve.« Dernæst spurgte Hjalmar, om han helst vilde kæmpe med Angantyr eller mod de elleve Brødre. Odd svarede: »Jeg vil kæmpe med Angantyr, han giver store Hug med Tyrfin, og jeg sætter mere Lid til min Silkeskjorte end til din Brynje.« »Nej,« sagde Hjalmar, »jeg er Hovedmanden i denne Kamp, og jeg lovede Kongedatteren andet end at lade dig gaa foran mig i Faren.« Hjalmar gik da mod Angantyr; Tyrfin skinnede ligesom en Solstraale. Angantyr sagde, at om nogen faldt, skulde man ikke rane Vaabnene fra den døde; »jeg vil have Tyrfin med mig i Højen, hver af de andre deres Vaaben, og de overlevende skal opkaste Høj for dem. Derefter begyndte Kampen. Hjalmar og Angantyr gav mange og haarde Hug; men Orvar-Odd kæmpede med Brødrene, en efter en, og han fældte dem. Da han havde fældt alle elleve, gik han hen, der hvor Hjalmar og Angantyr havde kæmpet. Angantyr laa død, men Hjalmar sad paa en Græstue, hans Hjælm var kløvet, Brynjen flænget, og han var bleg af meget Blodtab. »Hvorledes gaar det nu?« spurgte Odd. Hjalmar svarede, at Tyrfin havde ramt ham i Hjertet med sin edderhærdede Odd, og at han snart skulde ligge Lig, han bad ham at drage en Guld-ring af hans Haand og bringe den til Ingeborg. Derefter døde Hjalmar. Odd lod gøre en stor Høj af Jord og Kampesten over Bersærkernes Lig, og lagde dem derind med alle deres Vaaben. Saa bar han Hjalmar's Lig til Skibet, og sejlede til Sverig. Da han kom dertil, bar han Liget op og lagde det foran Kongedatteren. Da brast hendes Hjærte af Sorg. Og de blev jordede i samme Gravhøj ved Upsal.

STÆRKODDER

STÆRKODDER eller Starkad den Gamle er den Kæmpe, der har levet længst, og om hvem flest Størværker er fortalte. Det hedder sig, at han ikke var født i Menneskeverdenen, men østpaa blandt Jætterne, og at han fra først af havde ikke ét, men tre Par Arme og lige saa mange Par Ben. Men Guden Thor rykkede to Par ud af hver Art Lemmer, saa at han fik et mere menneskeligt Udseende; men sit haarde Sind og sin usædvanlige Styrke beholdt han.

Han var længe paa Vikingetog og paa Vandring i Østen, men til sidst kom han til Kong Frode i Danmark, hvor han blev den ypperste af hans Kæmper og opfostrede hans to Børn, Ingjald og Helga. Frode var selv en stor Kriger. Han var kun tolv Aar gammel, da han blev Konge, og Sakserne angreb da Riget, men han undertvang dem og gjorde dem skatskyldige. Men fra den Tid af lurede de paa Lejlighed til at løsrive sig. En Gang, da Stærkodder var ude paa Tog, sendte de Bud til Frode og krævede det afgjort ved Tvekamp, om de skulde være hans undergivne eller ikke. Men inden Kampen fandt Sted, kom Stærkodder hjem fra Vikingefærd, uden at Modstanderne vidste af det. Sakserne havde købt den stærkeste tyske Kæmpe, Hama, til at møde fra deres Side, og de ledsagede ham til Kamppladsen under stor Jubel. Fra den anden Side kom Stærkodder og den danske Hær. Da Hama saa den ukendte gamle komme imod sig, holdt han det for unødigt at bruge Vaaben imod ham, men slog ham med sin Næve, saa at han nær kunde være bleven liggende. Men Stærkodder sank kun i Knæ for Hugget, og straks efter sprang han op, drog sit Sværd og hug Hama tværs over. Sakserne maatte nu atter give Frode Skat. En Gang senere drog deres Konge Sverting til Frode og bød ham til Gæst hos sig; men medens Frode sad ved Gilde hos Sakserne, lod han Hallen tænde i Brand. Frode naaede dog at dræbe Sverting, inden han kunde undslippe; saa omkom den danske Konge og hans Kæmper i Ilden.

Efter Frodes Død blev hans Søn Ingjald Konge i Danmark. Han lignede ikke sine Forfædre i Lyst til Vaabenbrug og Krig, men brød sig mere om Mundskænke og Køgemestre, Gøglere og Spillemænd. Frodes gamle Huskarle var lidet tilfredse med, at han ikke hævnede sin Faders Død; og Stærkodder drog bort fra Lejregaarden og fandt sig et Hjemsted hos den svenske Konge i Upsal.

Ingjalds Søster Helga var lige bleven voksen. En Guldsmed af ringe

Byrd begyndte da at bejle til hende med indsmigrende Ord og rige Gaver; og paa Kvinders Vis tog hun gerne imod det. Ti efter Frodes Død var der ingen, som havde en Faders Myndighed til at hindre det. Stærkodder hørte af vandrende Folks Fortællinger om denne Elskov, og han drog da selv til Lejregaarden, for at se hvorledes det stod til og straffe Smedens Overmod. Han kom gaaende til den danske Kongsgaard, traadte ind i Hallen og kendte Helga og hendes Bejler, men satte sig nede ved Døren med Hatten trykket over Øjnene; han vilde nemlig ubemærket se, hvor vidt Guldsmeden drev sin Frækhed overfor Kongedatteren. Smeden raabte til Gubben, at han skulde gaa ud, han skulde nok siden faa af Levningerne sammen med de andre Stoddere. Stærkodder svarede, at han blev siddende, til han havde udhvilet sig. Han sad nu stille og bed Harmen i sig, mens han saa Guldsmeden lægge sit Hoved i Jomfruens Skød og kærtegne hende. Da kendte hun pludselig Stærkoddets Blik, hun trak sig tilbage og rødmede. I det samme rejste han sig, kastede Kappe og Hat, og drog sit Sværd. Guldsmeden prøvede at liste uden om ham ud af Hallen; men i det samme ramte Sværdet ham, og skar Bagen af, saa at han med et Skrig styrtede ned paa Tærskelen. Saa vendte Stærkodder sig til Kongedatteren. Han slog hende paa Kinden, saa Blodet sprang og Taarerne randt, og talte haardt til hende: »Kendte du ikke bedre, hvad Færd der sømmer sig for dig, da var du værd at sælges bort som Trælkvinde til fremmed Land, hvor du kunde gaa at drage Møllestenen, heller end at du, Kong Frodes Datter, skulde skæmme din Æt med Leflen og Fjas. Men jeg tror dig for godt, til at du skulde kaste din Kærlighed hen i en Askepusters Arm eller sælge den for hans Flitter. Vogt paa dig selv, men vogt ogsaa paa dit Rygte.« Efter denne Straffetale gav han sig atter paa Vej til Upsal.

Da Helga var fuldvoksen, kom Nordmanden Helge sejlende for at bejle til hende. Skibets Sejl var udsyede med Guld, det bar gyldne Master, og Tove af Silke. Ingjald gav sit Samtykke, men tilføjede, at det kom an paa, om han kunde staa sig mod de danske Kæmper i Strid. Der var paa den Tid et Kuld af ni sjællandske Jarlesønner, af sjælden Styrke og Dristighed. Angantyr, den ældste af dem, havde ogsaa bejlet til Kongedatteren, men faaet Nej; derfor udæskede de nu Helge til Holmgang, og Kampen blev fastsat til selve Bryllupsdagen. Helge tænkte, at der var ringe Udsigt til at vinde, men hans Brud raadede ham til at søge Hjælp hos Stærkodder i Sverig, ti han var god at komme til, naar Nøden var størst. Han drog da med lidet Følge til den navnkundige Stad Upsal og sendte en Svend i Forvejen for at indbyde Stærkodder til Frodes Datters Bryllup. Stærkodder spurgte Manden, om han tog ham for en Gøgler eller Leger, der rendte til Gilde efter et lækkert Maaltid; var det ikke, fordi han nævnte Frodes Navn, skulde han have faaet

Straf for saa usselt et Budskab. Da Huskarlen kom tilbage med dette Svar, gik Helge selv ind i Kongsgaarden, hilste Stærkodder fra Frodes Datter, og bad ham at møde som Kampfælle, da han ikke vidste, hvor mange Fjender han skulde stride imod. Stærkodder udspurgte om Stedet og Dagen, og bad ham saa at drage hjem til Danmark, han skulde nok komme der i rette Tid. Adskillig Tid efter deres Bortrejse brød Stærkodder op, og de mødtes samtidig foran Ingjalds Kongsgaard. Da den fremmede Kæmpe gik langs med Gæstebordene, rejste de ni Brødre sig imod ham med vilde Fagter, brølede højt og tudede som Hunde. Stærkodder bad dem blot om at holde deres Mund bedre i Tømme. De spurgte, om han maaske regnede sig for deres Ligemand; men da han svarede, at han turde tage det op med saa mange af dem, det skulde være, kunde Brødrene nok vide, at det var den Stridsmand, som Helge havde hentet til Hjælp. Om Aftenen valgte han at staa Vagt foran Brudekammeret og satte sit Sværd som Slaa for den lukkede Dør, for at Brud og Brudgom kunde sove des tryggere. Helge vaagnede tidlig og rystede Søvn af sig; men da han saa, at der var en Stund endnu til Dag, lagde han sig hen for at overveje det tilstundende Dagværk og blev saaledes overrasket af Søvn. Ved det første Daggry keged Stærkodder derind. Men da han saa ham ligge og sove i sin Hustrus Arme, vilde han ikke vække ham op af saa sød en Søvn, — for at det ikke skulde have Udseende af, at han var bange for at gaa ene. Han gik ud paa Roljung Hede, hvor Kampen skulde være, og satte sig paa Skraaning af en Høj, vendt imod Vejr og Snefog. Dernæst begyndte han at tage Klæderne af sig, som om det havde været en Sommerdag. En Skarlagens Kaabe, som Helga nylig havde givet ham, hængte han over en Busk; det skulde jo ikke se ud, som om han krøb i Ly. De ni Kæmper kom til Højen fra modsat Kant og søgte Plads paa Læsiden. De tændte et Baal at varme sig ved, og da Stærkodder ikke var til at øjne, sendte de en Mand op paa Højens Top for at holde Udkig efter ham. Da han kom derop saa han nederst paa Skrænten en gammel Mand sidde i Sne til Skuldrene. Han fik da at vide, at det var ham, som skulde være deres Modstander, og at han hed Stærkodder. Nu kom de alle til, og spurgte, om han vilde strides med dem alle paa én Gang eller Mand for Mand. Han svarede, at naar Hundene gøede ad ham, plejede han at slaa i Flokken. Striden begyndte. Han fældte seks uden selv at faa Saar; men inden han fik gjort det af med de sidste tre, havde han sytten Saar, og hans Indvolde hang ud af Bugen. Haardt pint af Tørst krøb han paa Knæ hen til Bækken for at læske sig ved Vandet, men da han saa Strømmen blandet med Blod, væmmedes han ved Drikken. Ti Angantyrers Krop laa ud i Vandet og farvede det rødt. Med sine sidste Kræfter krøb han hen til en Sten og lagde sig paa den. Man ser endnu Aftryk i den af hans tunge Legeme.

Medens Stærkodder laa saaledes medtagen, kom en Mand kørende forbi. Han drejede af og spurgte, hvad Løn han skulde have, om han skaffede ham Hjælp. Stærkodder spurgte ham først om hans Virksomhed og Byrd. Men da han hørte, at han var Foged, dadlede han saa ussel en Gerning, som det var at leve af Fattigmands Nød og altid udspejde og sagsøge Folk. Da han var borte, kom der en anden og tilbød Hjælp. Han sagde, at han var gift med en Trælkvinde, og at han gjorde Dagværk for hendes Husbond for dermed at købe hende fri. Men Stærkodder afslog Hjælp af en, der havde indladt sig paa saa nedværdigende et Ægteskab, havde der været nogen Manddom i ham, havde han taget en fri Kvinde til sin Fælle. Lidt efter gik en Kvinde forbi, hun kom hen og vilde tørre Blodet af ham; men Stærkodder spurgte først om hendes Byrd og Værk. Hun var Trælkvinde, svarede hun, og drog Møllekværnen. Han spurgte, om hun havde Børn, og da han fik at vide, at hun havde et spædt Pigebarn, bød han hende at gaa hjem og give Ungen Bryst. Efter hende kom en ung Svend kørende. Han saa den saarede Gubbe og kom at yde Hjælp. Paa Stærkoddens Spørgsmaal svarede han, at han var Bondesøn og drev Bondegerning. Da roste Stærkodder hans Byrd og hans Arbejd: ved ærlig Dont skaffede han sig sit Ophold og kendte ingen anden Vinding, end den der var købt med egen Sved. Og for at lønne hans Hjælp skænkede han ham den Kappe, der hang over Busken. Bondesønnen bragte nu varlig de udvæltede Indvolde paa rette Plads, og lagde en Vidjefletning udenom til Støtte. Saa fik han Oldingen op paa Vognen og agede ham til Kongsgaarden.

Imidlertid talte Helga sin Husbond til; hun bad ham betænke, at Stærkodder, naar han havde overvundet Kæmperne, vilde straffe ham som den, der brød sig mere om Kælenskab end om at holde et givet Ord; men han skulde staa kraftigt imod, ti Stærkodder plejede at være taalig imod de tapre, men stræng imod de usle. Da Stærkodder kom til Kongsgaarden, sprang han af Vognen, uden at ænse sine Saar, løb til Buret og sprængte Døren. Helge sprang op af Sengen og gav ham et Hug i Panden. Men da han hævede Sværdet til næste Hug, ilte Helga til og holdt et Skjold for den gamle; det blev kløvet af Hugget lige til Midten. Da gav Stærkodder sig til Ro, og sagde, at nu havde han haft Prøve paa hans Manddom. Saa drog han atter bort til Sverig.

Stærkodder sad i Upsal og hørte om, at Ingjald havde sluttet Ven-skab med Kong Svertings Sønner og ægtet deres Søster, og at alskens Vellevned og indførte tyske Skikke nu trivedes i den danske Kongsgaard. Da brød han op fra Upsal og vandrede til Danmark. Folk, som mødte den stærke Karl, spurgte hvor hans Ærinde gik hen; og han svarede, at han bar Smedekul til at hærde den danske Konges bløde Malm med. Saaledes kom han til Lejregaard og satte sig efter gammel Vane paa

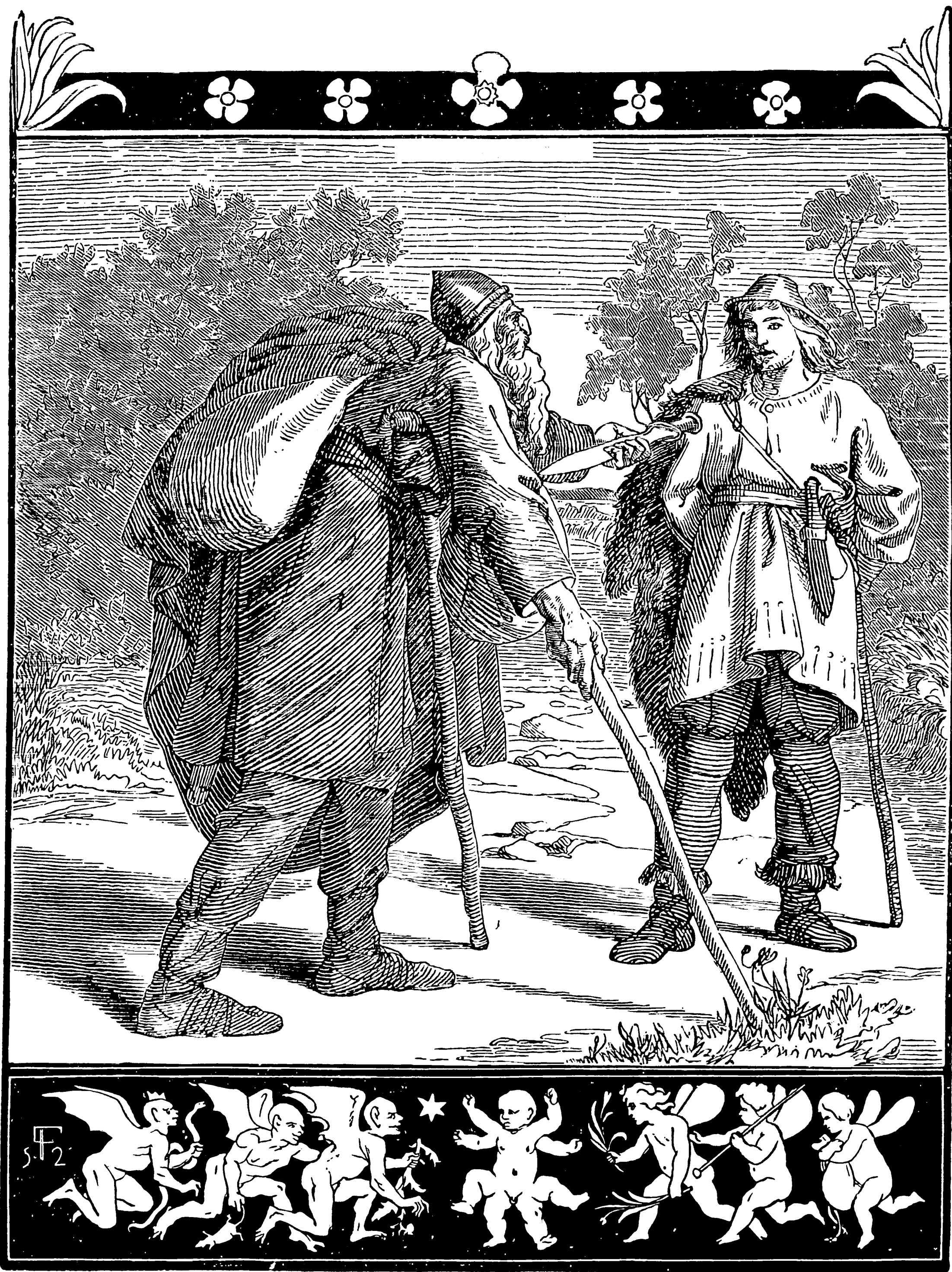
Hædersbænken. Dronningen udskældte den bondeklædte gamle Karl, fordi han havde sat sig paa de Pladser, som tilkom Rigets bedste Mænd, og bød ham gaa bort og ikke tilsmudse de kostbare Hynder. Oldingen rejste sig og gik langsomt igennem Hallen, han satte sig nede ved den nederste Ende, med et Drøn saa hele Huset rystede; men han sagde intet.

Da Ingjald kom hjem, studsede han ved den gamle, som ikke hilste, og kendte Stærkodder paa det barske Aasyn. Han bad Dronningen at vise Venlighed imod hans Fosterfader, som hun havde krænket saa haardt.

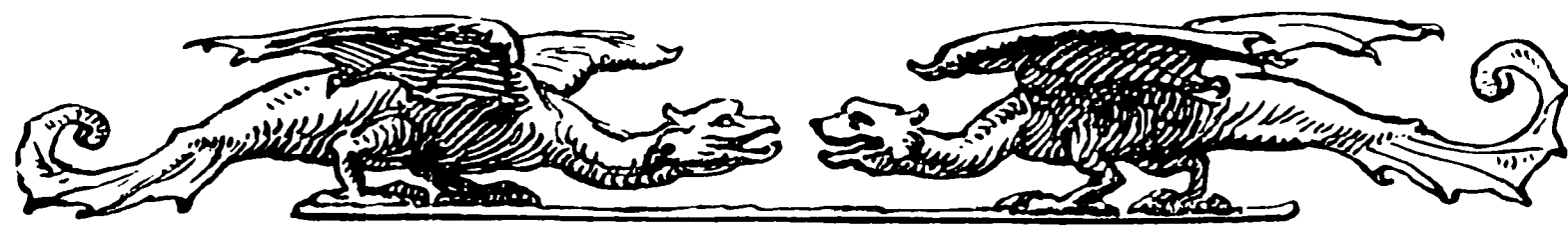
Ud paa Aftenen satte Ingjald og Svertingssønnerne sig til Bords. Der var fuldt op af lækre Retter, men Stærkodder rørte intet af det, der ikke hørte til Fædrenes jævne Levemaade. For at mildne hans Sind løste Dronningen et guldvirket Baand af sit Hoved og lagde det i hans Skød, men han kastede det tilbage i Ansigtet paa hende. For dog at stemme ham mindre barsk lod hun da en Leger begynde paa sit Fløjtespil; men Stærkodder, der sad og tænkte paa Hævnen for Frode, blev saa harmfuld, at han kastede et afgnavet Kødben lige paa hans oppustede Kinder, saa han fik mere travlt med at hyle end med at spille. Stærkodder, der saa Sønnerne af Frodes Banemand sidde ved Kongens Bord, kunde ikke længer skjule sin Harm. Han manede i stærke Ord Ingjald til at tænke paa andet end at kæle for sin Gane med kræsne Spiser; hans Fader laa endnu uhævnet; Rigets gamle Kæmper ventede Stordaad af ham, der var hans Forfædre værdig; men levede han et Liv hen uden Daad, skulde Skjaldenes Sange aldrig nævne hans Navn, med Blusel vilde hver af Frodes Venner skjule sit Aasyn, men Danmarks Fjender vilde gribe efter det værgeløse Land, allerede sad de fremmede paa de bedste Sæder og rakte efter hans Ejendom. Da sprang Ingjald op, fældte alle Svertingssønnerne, og viste Dronningen, Svertings Datter, bort til hendes egen Hjemstavn. Medens Trællene slæbte Ligene ud af Hallen, hilste Stærkodder med Jubel den unge Konge, der havde hædret sin Faders Minde, og nu først med rette kunde kaldes Lejres Konge og Danmarks Drot.

Stærkodder var dog ikke alene Oldtidens stolte Kæmpe. Sagnet til lægger ham ogsaa én Last, Gerrighed, og ét Nidingsværk, Drabet paa hans egen Herre, Kong Ole den frøkne eller den raske. Det var Landets mægtige Jarler, der for Guld købte ham til Drabet, og lige da han havde stødt Sværdet i Kongens Bryst, fortrød han det. Han dræbte dem, der havde tilskyndet ham til Drabet, og drog saa ud paa nye Tog, da han ikke mere kunde finde Fred i Hjemmet.

Stærkodder blev til sidst saa gammel, at han snart kunde vente sig at dø af Alderdom. Men for ikke at dø Straadød vandrede han fra Land til Land og søgte efter en, der kunde lade ham falde for Sværd. Han havde det Guld, som han havde faaet for Kong Oles Drab, bundet om Halsen, til at købe en Banemand for. Saaledes kom han atter til de danske Lande. Han vandrede frem, støttet til to Krykkestave og med to Sværd hos sig. Han mødte en Bonde, der fandt, at to Sværd var for meget, og bad ham at give sig det ene. Stærkodder lod ham komme nærmere og hug ham da tværs igennem. Da han gik over Roljung Hede, mødte han en ung Mand, der hed Hader, Hlennes Søn, han kom lige fra Jagten med sine Heste og Hunde. Da han fik Øjne paa Gubben, bød han to af sine Svende at ride lige løs paa ham og sætte Skræk i ham. Men Stærkodder slog dem til Jorden med sine Stave. Undrende herover red Hader nærmere og spurgte den gamle om Navn. Stærkodder navngav sig og fik at vide, at Hader var Søn af en af de Jarler, som han havde dræbt efter Kong Oles Død. Da æggede Stærkodder ham til at hævne sin Faders Død, og tillige tog han Guldets frem af dets Gemme og bredte det ud foran ham, og lovede ham det, om han vilde afkorte ham den tyngende Alderdom. Da Hader samtykkede heri, rakte han ham sit Sværd Skum og bøjede Nakken, rede til at modtage Hugget. Han bad ham om ikke at hugge for svagt, og tilføjede, at om han kunde springe imellem Hovedet og Bullen, inden de naaede Jorden, skulde han blive saa haardhudet, at Vaaben ikke bed paa ham. Saa hug Hader til med Stærkoddets Sværd og skilte Hovedet fra Kroppen. Endnu efter at det var afhugget, bed det i Græsset; saa haard var han af Sind. Derimod undlod han at springe ind under Kroppen, da den faldt; ti han anede, at den gamle havde tænkt paa sin egen Hævn og vilde have knust ham under sit Kæmpelegemes Vægt. Han lod Stærkodder lægge i Høj paa Roljung Hede og tilegnede sig selv Guldets og Sværdet, men da han gik over Roljung Bro, sprang Skum ud af Skeden og ned i Aæn. Mange har set det blinke der nede paa Bunden, men det er aldrig lykkedes nogen at drage det op.

ODIN.

HARALD HILDETAND

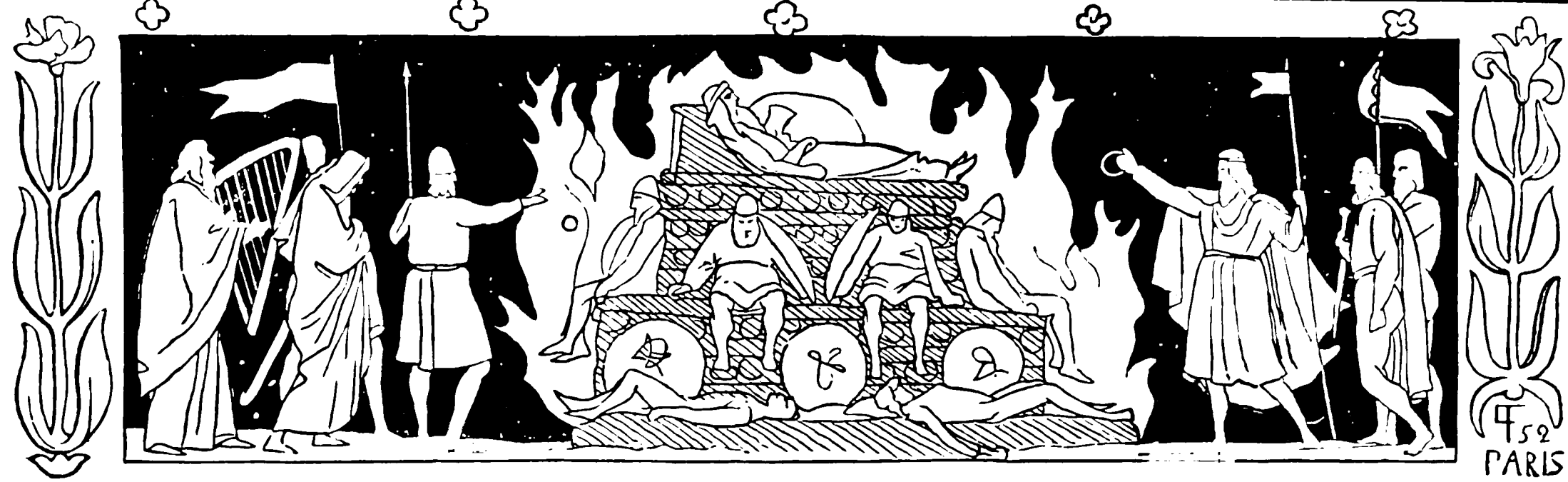
HARALD HILDETANDS Forældre var længe barnløse. Saa drog hans Fader Halvdan til Upsal og ofrede til Odin, og der blev lovet ham, at han skulde faa en Søn. Efter Hjemkomsten fødte hans Hustru Harald til Verden. Odin tog ham under sin særlige Varetægt, han skænkede ham Usaarlighed, og Harald lovede ham til Gengæld Sjælene af alle dem, han fældte i Kampen. Han voksede op og blev saa stor en Kriger, at man kaldte ham Hildetand eller Kamptand. Hans første Hærtog gik til Norge, hvor Kong Asmund var fordreven af sin Søster og havde søgt hans Hjælp. Han gik i Slaget forrest i Hæren, kun iført Skarlagens Kjortel og gyldent Hovedbind. Alle Vaaben vendtes imod ham, men intet gjorde ham Skade, og han vandt en herlig Sejr. Derefter drog han mod Kongerne i Sverig. Undervejs kom der en Olding til ham af usædvanlig Højde, enøjet og klædt i mørk Kappe; han kaldte sig Odin og lærte Harald, hvorledes han skulde ordne sin Hær til Slag: han skulde

opstille den i Kileform, forrest to Mænd, saa tre, saa fire og saaledes videre frem som en Svinetryne af Krigere, en Svinefylking. Harald sejrede i Slaget. To af Svenskekongerne faldt, og den tredje overtog Landet som Lydkonge under Danmark.

Harald undertvang alle de omboende Høvdinger i Venden og langs Østersøen, og efter saaledes at have udvidet sit Rige sad han med Fred i halvtredsindstyve Aar. Men sine Kæmper lod han stadig øve sig i Vaabenbrug og Manddomsprøver. De havde den Lov iblandt sig, at om nogen blinkede, naar hans Øjenbryn blev afhuggede, skulde han udvises af Kongens Gaard.

Harald blev nu gammel, men ingen vovede at angribe hans Rige. Han havde en Raadgiver, der hed Brune, og som ofte bragte Bud imellem Harald og hans Brodersøn Hring, der var Underkonge i Sverig. Brune druknede en Gang, da han var undervejs; men Odin paatog sig hans Skikkelse og kom som Sendebud til Hring. Han æggede ham op imod Kong Harald, og da han skulde bringe Svar tilbage, æggede han atter Harald op imod ham. Til sidst fik han stiftet aaben Ufred imellem de to Konger. Men det var netop det, han vilde; ti han vilde have, at Harald skulde komme til Valhal med stort Krigsfølge.

Harald samlede Hær fra alle Egne af sit Rige for at krige imod Sverig. Der var mange navnkundige Helte, og tre hundrede Skjoldmøer. Da Skibene kom sammen i Øresund, var der saa mange, at Hæren kunde gaa over paa dem som paa en Bro fra Sjælland og til Skanør paa den skaanske Kyst. Saa drog Hæren videre til Lands og til Vands i syv Dage, Skaaningerne dannede Fortroppen som de, der var bedst kendte med Vej og Sti. Endnu da Flaaden sejlede ind gennem Sundet ved Kalmar, kom 7000 af Vender og Livlændinge til den. Man kunde ikke se Himlen for Mængden af Master og Ræer. Men Hring samlede sig en uhyre Hær af svenske sammen med mange Nordmænd og Kæmper fra Østerled. Der taltes 2500 Skibe, da de sejlede ud gennem Stokholmsundet; og da de mødtes med Landhæren ved Braaviken i Østgötland, naaede hans Fylking over hele Braavallasletten fra Vigen indtil Skovaaserne. Der gik ogsaa Harald i Land og fylkede sin Hær overfor den svenske. Forrest i Svinefylkingen satte han Skjoldmøen Visna som Bannerfører; Skjoldmøerne Hede og Veborg og Kæmpen Hake førte Fløjene. Selv kørte han paa sin Stridsvogn midt i Hæren, ti han var blind og kunde ikke længer gaa med i Kampen. Nu blæstes der i Lurer, og Hærene styrtede mod hinanden. Det var et Brag, som om Himmel og Jord skulde briste og alt gaa under. Spydene hvinede, Blodet dampede, den klare Dag mørknedes af Pileregnen. Kampen var haard. Bannerføreren Visna mødtes med Stærkodder den gamle, som var med i Kampen paa Hrings Side; han afhug hendes Haand, men fik selv dybe Saar af Hake.

Skjoldmøen Veborg fældte Mand efter Mand, indtil Pileskuddene gen-
nemborede hende og andre af de danske Kæmper.

Da Harald mærkede, at Kampen var haard for hans Mænd, spurgte han Brune, der var hans Vognstyrer, hvorledes Hring havde fylket sin Hær, Brune smilte og svarede, at den stod i Svinefylking. Da spurgte Harald med Undren, hvorledes Hring kunde kende denne Kampmaade, som kun lærtes af selve Odin. Men da Brune tav, skælvede Harald og anede, at han var Odin, og at den Guddom, der hidtil havde skænket ham Lykke, nu var kommen til hans Undergang. Han bad af hele sin Sjæl om ogsaa at skænke ham denne Sejr, og lovede ham alle dem der faldt i Slaget. Men Brune styrtede Kongen ned fra Vognen, greb hans egen Kølle og knuste hans Pande med den.

Da Harald var falden, standsede Hring Striden. Efter langvarig Søgen fandt man Kongens Lig, ti der laa Dynger af faldne omkring Strids-
vognen op til Hjulenes og Vognstangens Højde. Ialt var der faldet 12,000 af Hrings Kæmper og 30,000 af Haralds. Hring lod nu Kong Haralds Lig lægge paa Baal med Stridsvogn og optømmet Hest. Da Baalet var tændt, bad Hring ham at age forud til Odin og kræve Rum i Valhal til saa stort et Følge, som ingen Konge før var kommen med. Derefter gik hans Kæmper frem og kastede Guldringe eller Vaaben i Luerne, for saaledes at hædre den faldne Konge.

ODIN

FRA VIKINGETIDEN

REGNER LODBROG

HERRØD JARL i Götland havde en Datter, der hed Tora. Hun var hans eneste Datter og var vidt kendt, fordi hun var saa fager; man kaldte hende med Tilnavnet Borgarhjort eller Hinden i Borgen. Han lod bygge et Jomfrubur til hende med fast Indhegning omkring. Jarlen plejede hver Dag at give sin Datter et eller andet i Gave; en Dag bragte han hende en lille Orm. Hun fandt den saa smuk, at hun gemte den i en Æske sammen med lidt Guld. Ormen voksede, ogsaa Guldet, som den laa paa, voksede; snart var den saa stor, at den ikke havde Rum i Æsken, men den blev ved at vokse, indtil den var saa stor, at den laa udenom Jomfruburet. Hver Dag krævede den en Okse i Føde, og ingen turde komme den nær, undtagen den Mand som gav den Føde. Jarlen blev uhyggelig ved alt dette, og han lovede, at den, som kunde fælde Ormen, skulde faa hans Datter til Ægte og i Medgift alt det Guld, som den laa paa.

Kongesønnen Regner i Danmark var femten Aar gammel, da han hørte om alt dette. Han lod sig da sy Klæder: en lodden Kaabe og lodne Brog, og lod dem koge i Beg. Saa drog han til Götland og lagde sit Skib ind i en Vig. Tidlig om Morgenstunden stod han op, iførte sig sine lodne Klæder og tog et stort Spyd i Haanden. Alle Jarlens Mænd laa endnu og sov, da han naaede til Kongsgaarden. Han stødte Spydet i Ormens Ryg, første og anden Gang; den krympede sig saa stærkt, at Skaftet knak, og lod sit Liv med stort Gny. Idet Regner vendte sig bort, ramte Blodstraalen ham, men den skadede ham ikke paa Grund af hans Kaabe. Ved Drønet vaagnede alle i Kongsgaarden; Tora saa en stor Mand gaa bort fra Buret, hun spurgte ham om Navn, men han svarede ikke. Da Mændene kom ud, fandt de Ormen død og et stort Spydblade siddende i Saaret. Da Ingen kunde nævne Ormens Banemand, lod Jarlen stævne Ting, og bød, at alle, der var i hans Land, skulde give Møde. Paa Tinget lod Jarlen frembære det afbrudte Spydblade og kundgjorde, at den, som ejede det Skaft, der passede til det, skulde faa Tora Borgarhjort til Ægte. Nu gaar en Mand om med Spydbleadet, men ingensteds

er der nogen, som har det tilsvarende Skaft. Endelig kommer de til Regner og hans Flok; de staar yderst paa Tinget; han svarer, at det er hans Spyd, og fremviser Skaftet, der passer til det. Nu blev der holdt Bryllup mellem Regner og Tora Borgarhjort. Hun drog med ham til Danmark og fødte ham to Sønner, Erik og Agnar, men døde ikke længe derefter.

Regner var ofte paa Vikingetog. En Gang kom han til den sydlige Kyst af Norge og lagde ind ved et Sted, som hed Spangareid. Han sendte sine Madsvende op til et Hus i Land, for at de skulde bage Brød. Men da de kom tilbage med Brødene, var de alle brændte. Regner truede dem med stræng Straf; men de undskyldte sig med, at der oppe paa Gaarden var en Pige, saa dejlig at de aldrig havde set hendes Mage, og at de ikke havde kunnet lade være at stirre paa hende hele Tiden. Regner sagde: »Hvis det er sandt, hvad I fortæller, skal I slippe for Tiltale; og nu vil jeg sende Mænd at udforske den Sag.« Han sendte de kyn- digste af sine Mænd med det Bud, at hvis de fandt hende saa fager, som der var sagt, skulde de bede hende komme til Regner og være hans Hustru, men hun maatte ikke komme nogen og heller ikke paaklædt, hverken mæt eller fastende, ikke ene og dog ikke i nogen Mands Følge. De fandt oppe paa Gaarden en gammel Kælling der hed Grima, og en ung Pige der hed Kraka, hun var vidunderlig fager. De bragte hende Kongens Bud, og hun lovede at komme næste Morgen. Først toede hun sig helt ved Bækken, saa tog hun et Fiskernet om sig og slog sit lange gule Haar ud derover; saa bed hun i et Løg, men nød ikke anden Føde; saa kaldte hun ad sin lille Hund, men tog ikke noget Menneske med sig. Saaledes kom hun til Regners Skib, og han indrømmede, at alle hans tre Krav var rigtig opfyldte. Derefter førte han hende hjem med sig og holdt Bryllup med hende.

Kraka fødte Regner mange Sønner. En var Ivar, der kaldtes med Tilnavnet Benløs, fordi han kun havde Brusk i sine Lemmer, der hvor andre har Ben, og han derfor maatte bæres frem. En anden hed Bjørn, den tredje Hvitsærk. Senere fødte hun ham endnu flere Sønner. Da de blev store, drog de paa Vikingetog, ligesom deres Fader gjorde.

Regner gæstede en Gang hos Kong Øjstein i Upsal; han havde en Datter, der hed Ingeborg. Om Aftenen ved Gildet overtalte Regners Mænd ham til at bejle til Kongedatteren i Stedet for at have en Husmandsdatter til sin Ægtefælle. Han bejlede til hende, og hun blev trolovet med ham. Da han var paa Hjemvejen, bød han sine Mænd, at ingen af dem — under stræng Straf — maatte tale til nogen om hans Forehavende. Regner kom nu hjem, og der blev drukket Velkomst-Øl for ham. Om Aftenen satte Kraka sig paa sin Husbonds Skød og spurgte om nye Tidender. Han sagde, at der ingen var. Siden da de var komne

Regner Lodbrogs Frieri

i Seng, spurgte hun ham atter; han svarede, at der var ingen, og at han var træt og søvnig. »Kan du ikke sige mig Tidender, da kan jeg sige dig. Det kalder jeg Tidender, at en Konge fæster sig Brud, især naar han har en Hustru i Forvejen.« Han spurgte, hvem der havde sagt det. »Lad blot dine Mænd beholde deres Liv og Lemmer; der sad i Træet over dig tre Smaafugle, de fløj forud og bragte Bud derom, dog vil jeg bede dig at slaa dette af Sind. Du skal vide, at jeg ikke er nogen Husmandsdatter, men et Kongebarn; min Fader var Sigurd Faavnesbane, den navnkundigste Konge, og min Moder Brynhild Budledatter.« Han spurgte, hvor det da kunde være, at hun bar saa ringe et Navn som Kraka. »Aslog er mit rette Navn,« sagde hun, »og det andet Navn har kun mine Plejeforældre givet mig. Og vil du have Kendetegn paa min Byrd, da kan jeg sige dig dette: jeg skal føde en Søn, og der skal være at se ligesom en Hugorm i hans Øje til Minde om min Fader Kong Sigurd, der dræbte Ormen Faavne.« Ikke længe efter fødte hun en Søn. Barnet blev lagt i Faderens Skød, for at han skulde give det Navn. Han kendte, at der var ligesom en Hugorm i dets Øje, og han sagde, at han skulde hedde Sigurd efter sin Moders Fader.

Regner kom ikke til Upsal til den Tid, da hans Bryllup med Kongedatteren skulde have været. Deraf opstod der Fjendskab mellem ham og Kong Øjstein. Regners ældste Sønner, Erik og Agnar, besluttede da at drage imod ham. Kong Øjstein var meget frygtet for sin store Magt og fordi han havde en Troldko, der altid skaffede ham Sejr i Slaget.

Da Erik og Agnar drog imod Upsal, samlede Øjstein en umaadelig Hær og stillede sin Troldko foran den. Da Hærene var lige ved at støde sammen, gav Koen et Brøl, saa alle i den danske Hær blev slagne med Rædsel og Forvirring, og begyndte at kæmpe indbyrdes. Erik og Agnar stred begge tappert, men til sidst faldt den ene af dem, og den anden blev fangen. Kong Øjstein tilbød Erik at skænke ham Livet og at give ham sin Datter til Ægte. Men Erik svarede Nej. De tilbød ham da, selv at vælge sin Dødsmaade. Han bød dem at plante Spyd i Jorden og at kaste ham i Spydsodderne, derimod bad han om Fred for dem af hans Mænd, der havde overlevet Kampen. Inden han blev kastet i Spyddene, drog han en Ring af sin Arm og bad Mændene om at bringe den til Aslog. Saa lod han sit Liv.

Sendebuddene traf Aslog i Kongsgaarden. Hun havde slaaet sit Haar ud for at kæmme det og lagt et Linklæde over sig. De bragte hende Budskabet, og til sidst rakte de hende Eriks Ring. Da fældte hun Taarer, røde som Blod og haarde som Haglkorn. Hun sagde: »Dette kan ikke blive hævn, førend Regner eller mine Sønner kommer hjem.«

Regnersønnerne kom hjem fra Vikingetog. Aslog fortalte dem deres Brødres, Eriks og Agnars, Død, og æggede dem til Hævn. Ivar svarede:

»Det er vist, at til Sverig kommer jeg aldrig paa Grund af den megen Trolddom, som har til Huse hos Kong Øjstein.« Aslog æggede dem videre. Sigurd Orm-i-Øje var da en lille Dreng, der gik ved sin Moders Haand; han sagde: »Jeg vil sige, hvad jeg synes der skal svares:

*Ej skal Moder sørge.
Inden trende Dage
Skibe ud fra Landet
skrider over Bølgen.»*

Da sagde ogsaa Brødrene, at dette var ret svaret.

Brødrene landede nu i Kong Øjsteins Rige og rasede med Ild og Sværd. Øjstein samlede en stor Hær og satte Troldkoen foran den. Ivar bød, at man skulde bære ham foran den danske Hær, og at man skulde skaffe ham et Buetræ saa stort, som ingen før havde haft, og tilsvarende Pile. Tillige bød han alle Krigerne, at de skulde slaa paa deres Skjolde, saa at det overdøvede Troldkoens Brøl. Saa rykkede Hærene imod hinanden. De danske gjorde stort Vaabenbrag. Men da Koen begyndte at brøle, var det ligesom hele Hæren tav og kun den brølte; de danske Krigere blev forvirrede og gav sig til at kæmpe indbyrdes. Da spændte Ivar sin Bue, saa let som om det havde været en Almegren, han bøjede, og skød en Pil lige i Øjet paa Dyret. Og han spændte anden Gang og traf i det andet Øje. Koen styrtede rasende frem; da bad Ivar sine Bærere om at kaste ham lige over paa den. Da han faldt ned paa Dyret, var han saa tung, at han knækkede dets Ryg. Han bad Mændene om atter at løfte ham op, og da raabte han over hele Hæren, saa at han standsede den indbyrdes Kamp, og førte dem alle mod Fjenden. Svenskerne blev slagne. Kong Øjstein og mange af hans Folk faldt. Siden drog Regners Sønner paa Vikingetog til fjærne Lande og vandt sig stort Ry og megen Rigdom.

Regner tænkte til sidst paa, at han vilde udføre et Værk, der ikke var mindre, end hvad hans Sønner øvede. Han lod da bygge to meget store Skibe. Aslog spurgte om, hvortil de skulde være. Han svarede, at han vilde drage mod England uden flere Skibe end de to. Aslog raadede ham til hellere at tage flere Skibe og mindre; det var farligt at lande paa den engelske Kyst, især med dybtgaaende Fartøjer. »Der vindes lidet Ry ved at indtage et Land med mange Skibe; men ingen har før hørt, at et stort Rige er vundet med to; men hvis jeg bliver slagen, er det bedre, jo færre Skibe jeg har.« Ved Afskeden gav Aslog ham en Silkesærk, som hun selv havde vævet helt i ét Stykke; hun sagde, at Vaaben kunde ikke trænge igennem den.

Begge Regners Skibe strandede paa Englands Kyst, men han slap i

Land med Mandskabet. Da Kong Ella hørte, at der var kommet Fjender i Landet, samlede han en stor Hær fra sit Rige. Han bød sine Mænd, at de ikke maatte fælde Modstandernes Høvding, men tage ham til Fange; ti hvis det var Regner, havde han Sønner efter sig, som nok var i Stand til at hævne hans Død. Regner rustede sig til Striden; han havde kun den Silkesærk, som Aslog gav ham, dertil Hjælm paa Hovedet og det Spyd, hvormed han havde dræbt Ormen. Han ryddede sig Vej gennem Englændernes Hær, men hans Folk bukkede under for Overmagten, og til sidst blev ogsaa han tæt omringet og klemmt mellem Skjolde. Kong Ella spurgte ham, hvem han var. Men han svarede intet. Da sagde Kongen, at man vel skulde faa ham til at tale, og bød at kaste ham i Ormegaarden; dog hvis det var Regner, skulde de straks drage ham op. Han sad dernede, uden at Ormene fik Bid paa ham. Ella bød at drage Klædningen af ham. Da hængte alle Ormene sig paa. Man hørte ham da sige: »Grynte vilde Grisene, hvis de kendte Galtens Nød.« Efter det døde han. Saa forstod Ella, at det havde været Regner.

Ella pønsede nu paa, hvorledes han kunde faa udforsket Regnersønnernes Sind, og han besluttede selv at sende Bud til dem om deres Faders Død. Han bød Sendemændene nøje at give Agt paa, hvorledes hver af dem modtog dette Budskab. De kom ind i Kongehallen og gik frem for Højsædet, hvor Ivar sad; Sigurd Orm-i-Øje og Hvitsærk var ved Brætspil, Bjørn stod og glattede paa et Spydskaft. Da Sendemændene bragte den engelske Konges Hilsen og Budskabet om deres Faders Død, standsede hver af dem med sit. Men da de kom til de Ord, at Grisene vilde grynte, naar de hørte Galtens Nød, knugede Bjørn Spydskaftet, saa at det sprang itu; Hvitsærk krystede Tavlbrikken saa haardt, at Blodet sprang ud under hver Negl; Sigurd havde siddet med en Kniv i Haanden, nu satte han den i Fingeren, lige til Benet, uden at han mærkede det. Derimod spurgte Ivar nøje ud om alt, og man saa ikke andet paa ham, end at han blev snart rød, snart bleg. Hvitsærk sprang op og sagde, at dette skulde hævnes, og at man straks skulde dræbe Ellas Sendebud; men Ivar svarede, at de skulde drage i Fred. Saaledes kom de tilbage og mældte alt, hvad de havde oplevet. Ella sagde, at det var Ivar, de maatte frygte mest.

Snart efter drog Brødrene paa Tog til England, men Ivar vilde ikke være med. De blev slaaede og maatte vende hjem. Ivar drog da alene over til Kong Ella og spurgte, om han vilde give ham nogen Bod for hans Faders Død; han bad blot om saa meget Land, som han kunde ompænde med en Oksehud. Heri samtykkede Ella. Ivar lod da tage en stor Oksehud, og lod den bløde og udspænde, dette gentog han tre Gange; dernæst lod han den skære i smalle Strimler og skilte Haarsiden fra Kødsiden. Saaledes fik han en Rem ud, som kunde strække sig over

Kong Svend fanges af Jomøvikinger.

saa stort et Stykke Land, som ingen havde ventet sig; og paa dette Land anlagde han en hel By. Saa sendte han Bud til sine Brødre og bad dem om at sende ham alt det Guld og Sølv, de havde at raade over; og det gjorde de. Han uddelte Guld og Sølv til mange af de engelske Stormænd og gjorde sig saaledes til Venner med dem. Dernæst sendte han Bud til sine Brødre, at hvis de vilde søge Faderhævn, var det nu den rette Tid. De samlede hele deres Hær og drog over. Ella samlede Mandskab imod dem; men mange holdt sig tilbage, fordi de havde faaet Gaver af Ivar. Da det kom til Slag, blev Ella fangen, og Brødrene ristede en Blodørn paa hans Ryg. Det skete paa den Maade, at man skar Ribbenene løs og bøjede dem tilbage ligesom et Par Vinger. Under disse Pinsler døde Ella. Men Regners Sønner underlagde sig hans Rige og udførte mange andre Størværker.

JOMSVIKINGERNE

VED Østersøens søndre Side paa Kysten af Vendernes Land laa Borgen Jomsborg. Der samledes alle de bedste og dristigste af danske Kæmper, og derfra gjorde de deres Vikingetog paa de omliggende Have. Deres Høvding hed Sigvald, han var klog og snedig. Bue den digre eller den tykke var den stærkeste af Kæmperne.

Det var Jomsvikernes Lov, at ingen kunde være i Borgen, som mælte Frygtsord eller som veg for jævnstærk Modstander. Ingen Kvinde maatte være der, og ingen maatte være borte fra Borgen i mere end tre Dage uden Høvdingens Samtykke. Blev en Jomsviking dræbt, skulde hans Fæller hævne hans Død. Alt Bytte skulde bæres til Bannerstangen og skiftes. Brød nogen denne Lov, skulde han udstødes af Laget.

Jomsvikingerne var en Gang i Strid med selve den danske Konge, Svend Tveskæg. Han laa med sin Flaade i en Havn ved Grønsund, rede til at sejle til Vendernes Land, da de vovede et dristigt Overfald paa ham. Ved Daggry kom de sejlene ind paa en hurtigsejlende Skude, som om det var en Vagtbaad der skulde bringe Mælding. De sejlede midt blandt Langskibene frem til Kongeskibet, og Føreren sagde, at der var et Budskab, som han skulde bringe Kongen personlig. Kongen troede, at det var en af hans Vagtbaade, der vendte hjem med nye Tider fra sin natlige Færd; han stak Hovedet frem under Skibets Telttag og spurgte, hvad det var. Men i det samme greb en af Vikingerne

Hakon Jarl offrersin Søn

ham om Nakken og trak ham ind i Skuden. Inden man paa Kongens Skibe kunde faa Tjældingerne af og lettet Anker, var Vikingebaaden smuttet ud af Havnen og fór med raske Aareslag over Havet.

Det holdt haardt at skaffe saa stor en Løsesum, som der udkrævedes til at faa den fangne Konge tilbage. Men da viste de danske Kvinder et smukt Eksempel paa deres Kærlighed til Kong Svend. De bragte deres Smykker i Betaling, indtil den Vægt af Guld var udredet, som Vikingerne krævede. Til Gengæld gav Kongen den Lov, at Kvinderne herefter skulde have Ret til Arv sammen med deres Brødre; ti indtil da havde kun Sønnerne kunnet tage Arv.

Hakon Jarl raadede den Gang for Norge. Han havde fældet Harald Graafæld, der var Landets Konge, og selv gjort sig til Herre; af Navn anerkendte han den danske Konge som sin Overherre, i Virkeligheden styrede han alt, som han selv vilde. Jomsvikingerne gjorde Tog imod ham med saa stor en Flaade, som de kunde samle. De sejlede op langs Norges Kyst og plyndrede under Vejs; de mødte ikke Modstand, før de kom til en Vig, der hed Hjørungavaag. Der laa Hakon med en Mængde Skibe. Jomsvikingerne gjorde Angreb paa ham, og Striden var haard. Hakon plejede altid, naar han var i stor Fare, at paakalde en Troldkvinde, der hed Torgerd Hølgabrud. Under Striden gik han i Land og op til den Lund, hvor Torgerds Billedstøtte stod; han havde sin lille Søn Erling med sig. Han kastede sig ned for Billedet og lovede Torgerd store Ofre af Kvæg, om hun vilde skænke ham Sejr. Men Billedet rørte sig ikke. Han lovede hende at ofre Mennesker. Men endnu rørte Billedet sig ikke. Da tilbød han at ofre Nordmænd af høj Byrd, og da ikke andet hjalp, lovede han hende en af sine Sønner. Saa nikkede Torgerds Billed, og han slagtede den lille Erling som Offer. Straks efter saa man en mørk Sky trække op fra Nord, og fra Skyen kom et Hagelvejr, der slog Jomsvikingerne lige i Ansigtet. Enkelte Mænd kunde se en stor Kvinde i Skyen; der fløj Pile fra hver af hendes Fingerspidser. Da var det haardt for Vikingerne at værges sig, og Nordmændene trængte stærkt ind paa dem. Bue kæmpede tappert, indtil begge hans Hænder var afhugne. Da stak han Armstumperne i Hankene paa sine to Kister med Guld og sprang i Søen med dem. »Over Bord alle Bues Mænd.« raabte han; og alle Mænd paa hans Skib fulgte ham. Sigvald reddede sig og sit Skib ved Flugt. En Del af Jomsvikingerne var ved Svømning undslupne fra Blodbadet. Man fandt dem næste Morgen stivfrosne paa et Skær ude i Vigen. De blev tagne til Fange og førte for Jarlen. Han bød, at de skulde dræbes. Alle Vikingerne var bundne ved ét Reb, og de blev løste af Jarlens Trælle en efter en, efterhaanden som de skulde dræbes; en af Jarlens Høvdinge ved Navn Torkel Lejra stod med en stor Økse og huggede dem. Han spurgte en af Jomsvikingerne, om han

Bues Død
 som BOR
 gernes Jøg
 mod Hakon.

var bange for at dø. »Nej,« svarede han, »saaledes er det ogsaa gaaet min Fader, og jeg begærer ikke at faa det bedre end han.« Saa blev han hugget. Den næste blev ført frem. Torkel gjorde ham samme Spørgsmaal. Han svarede: »Det er ikke efter Jomsvikernes Lov at klage sig for Døden, én Gang skal vi jo alle dø.« Saa hug Torkel ham. Den næste blev ført frem. »Godt synes jeg om at dø med Ære,« sagde han, »men du, Torkel, skal leve med Skam.« Ogsaa den næste, der blev ført frem, svarede, at han var ikke bange; »men vi Jomsvikinger har ofte talt med hinanden, om man vidste noget af sig selv, naar man var dræbt; nu vil jeg tage denne Kniv i Haanden, og hvis jeg har nogen Bevidsthed efter Hugget, vil jeg række den frem.« Torkel hug hans Hoved af, og Kniven faldt til Jorden. Den næste blev ført frem, og han svarede Torkel: »Godt synes jeg om at dø, men jeg vil ikke slagtes som et Faar; hug mig lige i Ansigtet, og giv vel Agt paa, om jeg blinker.« Der blev en ung Mand ført frem, med stort Haar gult som Silke. Han svarede, at han synes godt om at dø, men vilde ikke holdes af Trællehænder: »Lad en af mine jævnlige træde frem og lad ham holde mit Haar op, saa at det ikke bliver blodigt.« En af Jarlens Hirdmænd traadte frem og holdt hans Haar op med begge Hænder. Da Hugget kom, trak Manden Hovedet til sig, saa at Øksen ramte Hænderne og skar dem af. »Jeg synes, der hænger noget i mit Haar,« udbrød han. »Dræb dem hurtig,« raabte Jarlen, »de har gjort os nok af Ulykker.« »Nej,« svarede hans Søn Erik »de skal leve, indtil jeg har talt med dem. Hvad hedder du, og hvor gammel er du?« »Mit Navn er Svend, Bue den digres Søn; jeg er atten Aar gammel, om jeg naar at leve Vintren over.« »Du skal leve Vintren over,« sagde Erik og tog ham i sin Flok. Jarlen var meget misfornøjet. Den næste var en rask ung Mand; men ved Siden af ham sad en, der var gammel og skallet. »Hvad er dit Navn?« sagde Erik Jarl. »Vagn Aagesøn fra Fyn,« sagde han. »Hvad synes du om at dø?« spurgte han. »Godt,« sagde han, »hvis jeg først fik mit Løfte opfyldt.« »Hvad var dit Løfte?« »At jeg vilde dræbe Torkel Lejra og dernæst ægte hans Datter.« »Det skal aldrig ske,« sagde Torkel Lejra og hug til ham. Men den gamle Mand sparkede til Vagn, saa at han undgik Hugget. Torkel faldt selv derved, og Øksen gled ud af hans Haand og overskar Rebet, hvormed Vagn var bunden. Straks sprang Vagn op, greb Øksen og hug Torkel ihjel. »Nu er jeg bedre tilfreds,« udbrød han, »ti nu har jeg dog opfyldt det halve af mit Løfte.« »Det er onde Mænd,« sagde Jarlen, »dræb dem alle straks.« »Vagn skal leve,« sagde Erik, »vil du have dit Liv af mig?« »Hvis de andre Mænd ogsaa faar det,« svarede Vagn. Da gik Erik for sin Fader og bad ham om at skænke ham de Mænds Liv. »Du blander dig meget i mine Ting,« sagde han, »men jeg kan nok ikke nægte dig det.« Nu blev de Jomsvikinger givne fri, som

endnu var i Live. Vagn fik Torkel Lejras Datter Ingeborg. Erik Jarl tilbød ham at blive i Norge, men han drog til sit Hjemsted paa Fyn. Mærkelige Mænd nedstammer fra ham.

DANEGÆLD

SVEND TVESKÆG OG OLAF TRYGGVESØN

SVEND TVESKÆG var en krigersk Konge. Han gjorde ved Gilde et Løfte om, at han vilde vinde sig England. Han samlede Flaade og gjorde stort Tog derover. Englænderne købte sig fri ved at betale ham en Skat, som hed Danegæld; men Svend kom igen og krævede endnu større Danegæld, og senere fordrev han Kong Edelred helt af hans Land og herskede over Danmark og England.

I Norge havde Hakon Jarl gjort sig forhadet af Bønderne; de rejste sig til Oprør, og Jarlen blev dræbt af sin egen Træl Kark. Olaf Tryggvesøn var en ung Helt af den gamle Kongeæt; han landede i Norge og blev af Bønderne valgt til deres Konge. Erik Jarl, Hakons Søn, maatte drage bort paa Vikingetog.

I Sverig raadede da Kong Olaf den svenske. Hans Moder hed Sigrid, hun var Enke og boede paa sine Gaarde. Man kaldte hende den storraade eller hovmodige; ti dengang Kong Harald fra Vestfold i Norge bej-

lede til hende, havde hun brændt ham inde, og sagt, at hun skulde nok gøre Smaakongerne kede af deres Bejlen. Olaf Tryggvesøn og Dronning Sigrid mødtes med hinanden. Han bejlede til hende, og hun var ikke uvillig. Olaf var kristen, og han bad ogsaa hende at tage mod Kristendommen; men hun vilde ikke have anden Tro, end hendes Slægt havde haft. Da kastede han hende sin Handske i Ansigtet og sagde: »Aldrig skal jeg gifte mig med din Ærkehedning.« Saaledes skiltes de. Senere ægtede hun Kong Svend i Danmark; hun æggede ham ofte til at tage Hævn for den Haan, som hun havde lidt.

OLAF TRYGGVESØN OG SIGRID STORRAADE

Svend Tveskæg havde en Søster, der hed Tyre. Han giftede hende bort til Kong Burislav i Venden; men det var imod hendes Vilje, og det varede ikke længe, før hun flygtede bort. Hun kom til Kong Olaf i Norge og klagede sin Nød for ham. Han syntes godt om hende, og holdt Bryllup med hende. Tyre bad sin Husbond om at drage til Venden og kræve hendes Ejendom: og til sidst gjorde han sig ogsaa rede med sin Flaade. Han havde et Drageskib, der hed Ormen den lange; han havde selv ladet det bygge, og det var større end noget andet Skib.

Da det rygtedes, at Olaf Tryggvesøn var sejlet sydpaa gennem Øresund, sendte Svend Tveskæg Bud til Olaf svenske og Erik Jarl, at de skulde møde med deres Flaader; og de lagde sig alle tre ind under en lille Holm ved Vendens Kyst, der hed Svolder.

Olaf Tryggvesøn laa længe ved Vendernes Land. Folkene paa hans Skibe begyndte at knurre; ti Tiden trak ud, og Børen var god til Hjemrejse. Endelig gav han dem Lov til at sejle. Smaaskibene spredtes hurtig over Østersøen, men Ormen den lange og de andre Storskibe kom langsommere efter. Da de nærmede sig til Svolder, roede Høvdingernes

OLAF TRYGGVESØN OG DRONNING TYRE

Flaade ud imod ham. Nogle af Mændene raadede Kong Olaf til at vende om og sejle bort; men han svarede: »Lad Sejlet falde! aldrig før har jeg flyet af nogen Strid, og det skal heller ikke ske nu; Gud maa raade for mit Liv.« Han bød nu, at man skulde binde Skibene sammen til Kamp. Da man lagde Ormens Stavn ind i Række med de andre, talte han og bød at lægge den saa meget længere frem, som den var længere end andre Skibe. Olaf havde kun elleve Skibe, men de var høje ved Rælingen; det holdt haardt for de danske og svenske at komme nær under dem og kæmpe med de højere staaende norske Kæmper; men i Fjærnkamp med Pile og Kastespjyd havde de andre Overhaand paa Grund

af deres Mængde, og mange af Olafs Mænd faldt, eller blev saarede. Ejnar Tambeskælver hed en ung Bueskytte, som stod midtskibs paa Ormen, han skød baade haardt og hyppig. Han skød efter Erik Jarl, men Pilen gik over hans Hoved og borede sig ind i Rorstangen lige til Skaftebaandet. Han skød en anden Pil, den gik mellem Armen og Siden paa Jarlen. »Stor er denne Jarls Lykke,« sagde Ejnar. Jarlen sagde

SLAGET VED SVOLDER

til en Mand, der stod nær ved ham, og som hed Find: »Skyd den store Mand der midtskibs paa Ormen.« Find svarede: »Jeg kan ikke dræbe ham, ti hans Dødstid er ikke kommen endnu; men jeg kan gøre ham uskaadelig.« Da spændte Find sin Bue, og ramte midt paa Ejnars, saa at den brast med høj Klang. »Hvad brast saa bragende?« spurgte Kong Olaf. »Norges Rige af din Haand,« sagde Ejnar. »Saa stort var Braget ikke,« svarede Kongen, »tag min Bue og brug den.« Ejnar tog den og spændte den; han drog Pilen helt tilbage bagved Buetræet. Saa kastede

han den bort og sagde: »For veg, for veg er den vældiges Bue.« Derpaa tog han Sværd og Skjold og kæmpede som de andre.

Olaf Tryggvesøn stod højt i Bagstavnen af Ormen den lange. Han var i rød Silkekjortel og gylden Brynje, let at kende; han skød Kastespyd, og ofte et med hver Haand. Han saa frem over Skibet og saa sine Mænd svinge Sværdene haardt, men de bed lidet, de var sløvede af Huggene; da gik han ned i Rummet og aabnede Højsædeskisten, tog mange gode og hvasse Sværd frem og uddelte dem til sine Mænd. Medens han strakte Armen ned i Kisten, saa man, at Blodet randt ham

DRONNING TYRES DØD

ned under Brynjen, men ingen vidste, hvor han var saaret. Alle Olafs Skibe var blevne ryddede af Fjenderne, paa nær Ormen lange; der søgte nu alle op, som var tilbage af hans Kæmper. Men Fjenderne lagde fra alle Sider til det, mens andre skød ude fra Søen. Endelig lagde Erik Jarl sit Skib, Jærnbarden, til det og kom op paa Ormen lange; men blev dreven ned igen. Men da Mændene paa Ormen blev færre og færre, gik Fjenderne fra alle Sider op paa den. Forsvarerne veg tilbage til Bagstavnen og de fleste af dem faldt. Da kun faa endnu gjorde Modstand, løftede Kong Olaf sit Skjold over Hovedet og sprang i Søen. Jarlens Mænd laa rundt omkring paa Baade og Smaaskuder, for at dræbe

dem, der prøvede at undfly; men de saa intet til Kongen. Nogle mener, at han har krænget Brynjen af sig under Vandet og er svømmet bort under Skibene; andre siger, at han er druknet.

Dronning Tyre var med paa Ormen lange. Da Kampen var forbi, og Skibet blev ryddet for dræbte, førtes hun frem for Erik Jarl. Da han saa hende, sagde han: »Her spørges nu manges Stormands Fald, og dyb Sorg for mange af Norges Folk, men for ingen er det dog saa tungt som for dig; dog om jeg faar noget Herredømme i Norge, skal jeg vise eder al Hæder, overalt hvor jeg kan.« Dronningen svarede: »Dette er mandig talt, og gjerne vilde jeg leve og modtage din Velvilje; men med den Harm, jeg har, venter jeg mig ikke at leve.« Dronning Tyre kunde hverken spise eller drikke for Kummer. Hun spurgte Biskop Sigurd, hvad det mindste var, hvormed en Kristen kunde nære sig. Han sagde, at det var et Æble hver Dag. Hver Dag bragte han hende et Æble; paa den niende Dag døde hun.

DANNEVIRKE

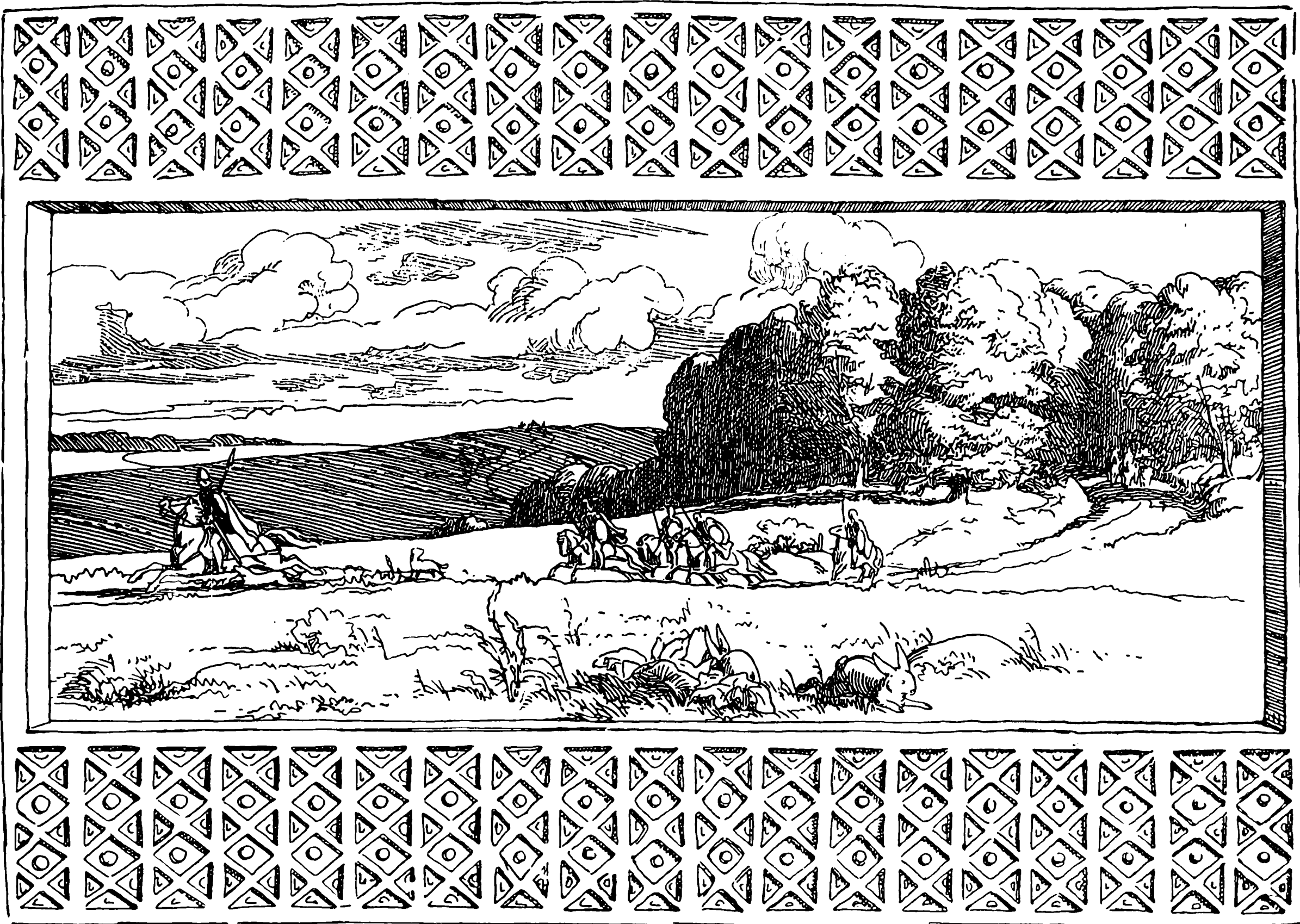
MEDENS Vikingerne færdedes omkring paa Havene og gjorde de danskes Navn kendt og frygtet ved dristige Kampforetagender, blev der hjemme i Danmark udført et Værk for at værne Folk og Rige. Det var den Vold, som Tyre, Kong Gorms Dronning, lod rejse.

Mindet om dens Tilblivelse har staaet saa klart for den sene Efterslægt som ellers aldrig nogen historisk Begivenhed; og det var, som om det synlige Værk fortalte sin Saga i levende Træk. Imellem Østersø og Vesterhav, som et sikkert Værn imod enhver fremmed Magt, strakte Volden sin faste Ryg, 30—40—48 Fod over den omgivende Mark. Sagnet nævnte, hvor i gamle Dage Taarnene stod til Værn, og udpegede den brede Gennemskæring som Kampledet eller Karleporten, der fordum vogtedes af de bedste Kæmper.

Over Volden hæver sig en Bakke med brat afskaarne Skrænter, til-dannede som Volde og Grave omkring en Borg. Det er Tyreborg; herfra vaagede Dronning Tyre over Udførelsen af Værket. Hun kunde i Vest følge Voldens lange Linje ind over Heden og tværs over Forfædres Grave, indtil den tabte sig i Moserne ud mod Ejderens Munding. Her havde Skaaningerne deres Plads, siger Sagnet. Til den anden Side kunde hun

se udover det østre Stykke af Volden, som Sjællandsfarer og Fynboer var ved at rejse fra Sliens Vig og til Kampleddet; Jyderne, hedder det, skaffede Kost til dem alle. Og hun kunde lade Øjet glide ud over den brede Bugt, hvor Skuder i Mængde førte nye Skarer af danske Bønder til for at rejse Volden, — ned til Landingsstedet, hvor senere Staden Slesvig har bredt sig, og over til den gamle Købmandsplads ved det inderste Nor af Slien. Med Stolthed har hun sagt, at nu rejstes det stærke Værn og faste Lukke om Danernes Vang, fordi de alle fra fjærn og nær var samlede om det store Arbejde og vidste at de havde en og samme Grænse at værgе. Og Folket har svaret, eller den sene Efterslægt har svaret, at hun var den rette Dannebod, der bødte paa dets Brøst og værnede mod dets Fare. Hun fik det Hædersnavn, der altid vil klinge sammen med det første fælles Storværk; ti Volden, Virket, fik Navnet Dannevirke.

ASSER RYG PAA HJEMVEJEN

FRA VALDEMARSTIDEN

ABSALON OG VALDEMAR

Fjenneslev Kirke med sine to høje Taarne ligger paa Sjælland imellem Ringsted og Sorø. Her boede i gamle Dage Asser Ryg. Om Kirkens og Taarnenes Tilblivelse fortæller Sagnet: Da Asser Ryg skulde drage i Strid, bad han ved Afskeden sin Hustru, at hun skulde bygge en Kirke, og hvis hun, imens han var borte, fødte ham en Søn, skulde hun sætte et Taarn paa Kirken; hvis det blev en Datter, skulde hun sætte et Spir. Da Hærtoget var til Ende, ilede Asser Ryg hjem fuld af Længsel. Da han kom op paa Bakken, saa han Kirken staa med to Taarne; og nu vidste han, at der var født ham to Sønner. Det var Absalon og Esbern Snare. De voksede op sammen, den ene til en Præstemand og Folkets Leder, den anden til en ridderlig Vovehals, begge fulde af Minder om deres Forfædres Kampe for Fædrelandet og Lyst til selv at virke for det.

Paa samme Egn, ved Harrested, nærved Skovkanten, viser man endnu Sporene af en Kilde. Det var den, siges der, som udsprang, da

Knud Lavard blev myrdet af sin Frænde Magnus. Faa Dage efter Dra-
bet fødte Knuds Enke, Fru Ingeborg, en Søn, der fik Navnet Valdemar.
Han blev givet i Opfostring til Asser Ryg i Fjenneslev, og voksede op
der med Absalon som sin Fosterbroder og kære Ven. Tiden skilte dem
ad. Absalon drog til fremmede Lande for at vinde sig alskens præstelig og
verdslig Visdom; Valdemar fulgte sit Søskendebarn Kong Svend i hans
Kamp for den danske Krone imod Magnuses Søn Knud. Ved Absalons
Hjemkomst var meget forandret. Kampen om Kronen rasede endnu;
og fremmede, Venderne, hærjede det danske Riges Kyster. Men Valde-

ASSER RYGS HJEMKOMST

mars Stilling var en anden; frastødt ved Svends Egennytte og Troløshed, havde han selv taget Kongenavn og stod nu forenet med Knud imod sin tidligere Herre og Vaabenfælle. Der blev dog sluttet et Forlig, og Absalon var virksom dertil ved sin Mægling; Danmark blev delt i tre Dele, en til hver af de tre unge Konger.

Freden imellem dem varede kun faa Dage. Knud bød sine to Medkonger til Gæst i Roskilde. Svend, der stadig havde pønset paa Svig, kom sent paa Dagen; han havde været ude paa en Gaard i Nærheden og holdt Raad med sine Venner. Endelig indfandt han sig ved Gildet og fik anvist Pladsen midt imellem sine to Medkonger som den, der var

ældst. Efter Maaltidet blev Bordene tagne bort, og Smaabægre blev baarne om. Lystigheden var i Stigning, og der var alskens Dans og Leg i Hallen. Blandt andet var der en tysk Sanger, der fremstillede Svends Flugt i en Slags Spottevis. Gæsterne dadlede hans Uforskammedhed; men Kong Svend hyklede Beskedenhed og bad ham synge videre: det var godt at tænke paa de overstandne Sorger. Da Skumringen bredte sig, og der blev bragt Lys ind, kom Svends Hirdmandshøvding, en Tysker der hed Tetlev, ind i Kongehallen, og stod længe tavs, som om han saa sig for og udspejdede Lejligheden. Knud bredte sin Kappe ud og indbød ham til at sidde hos, men han takkede for Hæderen og gik. Ved sin Bortgang gav han et Nik til Kong Svend,

BLODBADET I ROSKILDE

denne stod op og hviskede med ham; ogsaa flere af Svends Mænd kom til, og de talte sammen ganske sagte. Knud anede deres Svig, han slog Armene om Valdemar og kyssede ham; Valdemar kunde ikke fatte hans pludselige Venlighed. Svend lod sig af en Kærtessvend lyse op til sit Kammer; i det samme styrtede hans Mænd med dragne Sværd ind ad Hoveddøren. Valdemar slukkede Lysene, viklede sin Kappe om Armen som en Slags Skjold og stødte til den fremstormende Tetlev, saa at han faldt, men styrtede selv i det samme og fik et Saar i Laaret. Han kom straks efter paa Benene og brød gennem Fjendeflokken. I Mørket greb en af dem fat i hans Bæltekvaster, men beholdt kun Kvasterne i Haanden. Inde i Hallen slog Svends Krigere Vinduesgluggerne op, for at ikke Mørket skulde skjule nogen for dem. Tetlev var atter kommen paa Benene og

kløvede Knuds Pande med sit Sværd. Den døende modtoges af Absalon, der troede det var Valdemar; han trykkede det blødende Hoved ind til sig, saa længe han endnu mærkede nogen Rest af Hjerteslag i hans Bryst. Saa lagde han varlig det afsjælede Legem ned og gik rolig til Hallens Dør, gik igennem den væbnede Skare uden at svare paa deres Spørgsmaal om hans Navn, og blev endnu ude paa Roskilde Gade overfalden af en Krigerskare, men Spydet ramte kun i hans Kjortel, og en Mand, der kendte ham, reddede ham fra de andre. Saaledes frelste Lykken den, til hvem Haabet om Danmarks Genrejsning var knyttet. Han vandrede videre til Fods, indtil en Bonde i Ramsø gav ham en Hest, og paa den Maade naaede han hjem til Fjenneslev. Da hans Moder hørte om Blodbadet, var hun mere i Uro for Valdemar, end glad over sin egen Søns Frelse. Valdemar vandrede imens af Sted med kun to Ledsagere og trodsede Smerten i Laaret; heldigvis fik de en Hest til ham og kom tilfældig til den samme Bonde, hos hvem Absalon nylig havde været; herfra blev han af stedkendte Folk ført videre til Fjenneslev.

Næste Morgen samlede Svend Borgerne i Roskilde og klagede over at være efterstræbt af sine Medkonger ved natlig Svig; han fremviste til yderligere Tegn sin Kappe, som han selv havde gennemstukket, og bad om Hjælp mod den efterlevende af Morderne. Der var dog ingen, som troede hans Beretning. Derefter lod han alle Øens Skibe forhugge, for at Valdemar ikke skulde have Lejlighed til at undfly, og lod omhyggelig opsøge alle de ubeboede Steder, hvor man kunde vente, at han havde søgt Skjul. Imens færdedes Valdemar med kun tre Ledsagere ikke i Skovtykninger og Hængemoser, men i de aabne Skove, hvor Fjenden mindst ventede ham. Men Esbern viser sig med en Skare af Folk, snart her, snart der, og lader, som han gør Rede til Afsejling. Saa snart de virkelig vilde sejle, gik Esbern til en Tømrer og tilsyneladende tvang ham til at udbedre et af Skibene. Samme Nat stod Valdemar og hans Følge fra Land. Det blev en frygtelig Storm, med Lyn i Lyn og ustandseligt Tordenbrag, Skibsfolkene var saa vaade og stivfrosne, at de ikke kunde tumle Sejlene, Raaen gik over Bord; endelig drev de ind under en Ø og trak Skibet paa Land; ved Daggry stod de atter til Søs og sejlede med rolig Sø til Jylland.

Valdemar drog til Viborg og stævnede Jyderne til Ting der. Han gav en gribende Skildring af Svends Svig og sin egen Skæbne, og fremviste sit endnu ulægte Saar. De lovede alle at følge ham til Hævn. Svend rustede sig imidlertid til Tog over til Jylland og lod alle Skibene istandsætte. Der øvede Absalons Moder og Søster en mærkelig Daad: ved Nattetid lod de hugge Hul paa de Skibe, hvormed Kongen vilde sætte over. Endelig landede Svend i Jylland og drog til Viborg. En Tid lang kom det kun til Smaakampe ved Gudenaen og paa Heden; men da

Valdemars Hær var øget ved de daglig indtræffende Forstærkninger, overskred han Aaen og gik Fjenderne i Møde. Natten før Slaget lod han Hestene staa optømmede og næsten undvære Foder, for at de ikke skulde være for tunge i Løbet. Svend havde slaaet Lejr i Bygmarken og lod sine Heste gøre sig til gode med den rige Afgrøde, der paa Grund af Ufreden endnu var uhøstet. Da Valdemar rykkede frem med sin Hær, var den saa stor, at ikke Tiendedelen kunde se Bannerne. En Flok af Ravne fløj over Hæren, saa nær at man kunde naa dem med Spydsodderne. Midt i Hæren red en Sanger, der kvad en Vise om Svends

SLAGET PAA GRAAHEDE

Troløshed og opæggede Krigerne til mægtig Hævntørst. Paa Valdemars højre Fløj stod lutter Bønder i staaalgraa Kofter. Svend og hans Led-sagere antog dem for brynjeklædte og satte deres bedste Folk imod dem; men de opdagede i Tide deres Fejltagelse og stillede da Hovedstyrken imod Kongebanneret. Et Gærde skilte endnu de kæmpende ad, og ingen af Parternes Ryttere turde sætte over det; da lod Valdemar sit Fodfolk rydde det af Vejen, og Sammenstødet skete. Svends Folk blev overvundne, og paa deres tungt fodrede Heste havde de svært ved at undgaa Valdemars Ryttere. Iblandt dem alle udmærkede sig dog Riber-Ulf, der atter vendte sin Hest og med høj Røst æggede sine Fæller til ny Strid; da han ikke saa anden Udvej, stødte han Fanen i Jorden og fat-

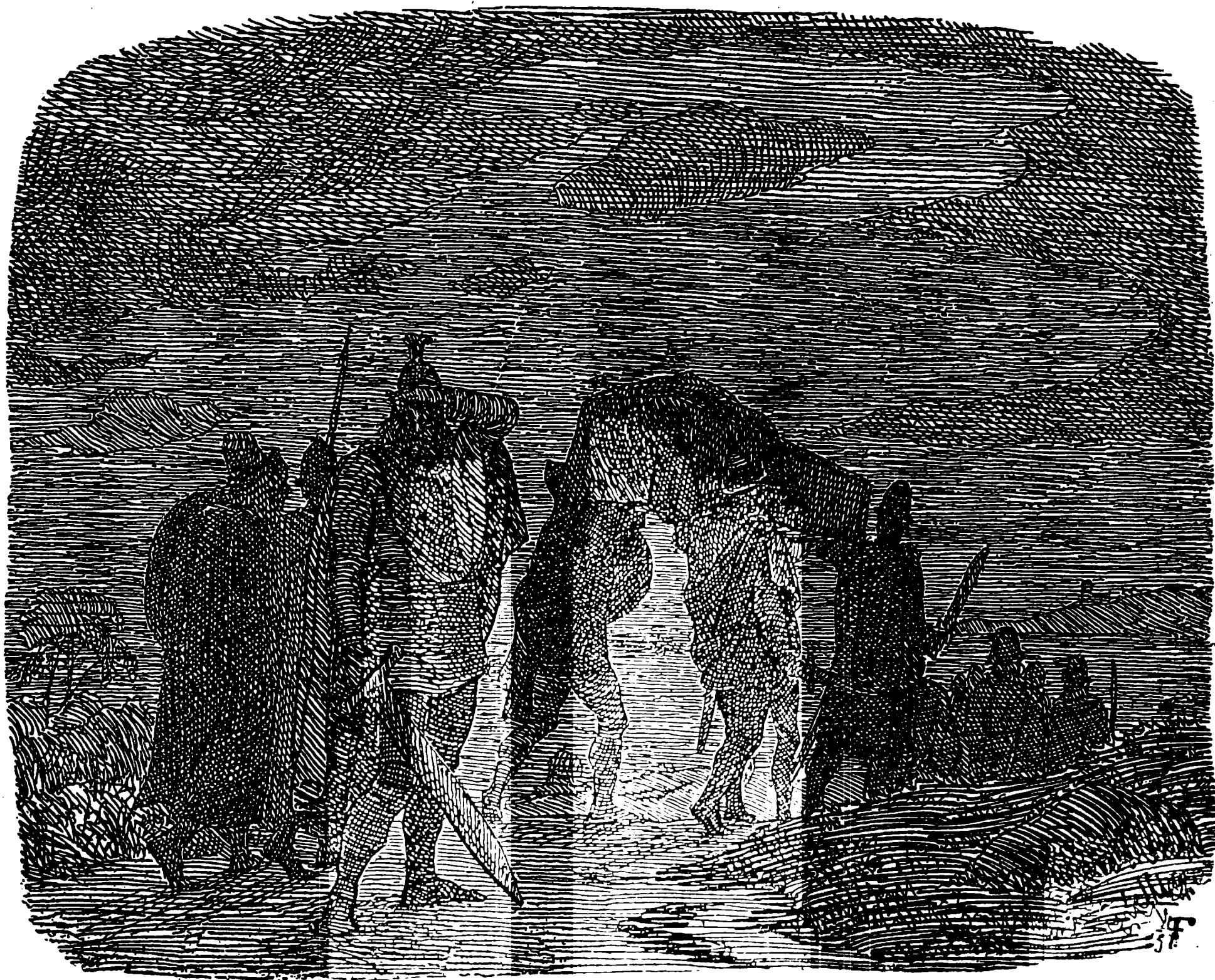
tede den med venstre Haand, medens han med den højre nedlagde Fjenderne. Efter en mindeværdig Kamp blev han kastet til Jorden ved den fremstormende Mængdes Tryk. Svend selv flygtede med et Par Ledsagere ud over Moserne. Da Hesten hang fast i Dyndet, ilte han videre til Fods. Rustningen, som han ikke kunde bære, kastede han fra sig, og da han ikke var i Stand til at naa videre, selv med sine Ledsageres Støtte, bød han dem at sørge for sig selv, og satte sig ned paa en Trærod. En af dem vilde dog ikke skilles fra ham, men blev liggende ved hans Fødder; han blev dræbt af en Skare Bønder, som under Søgen efter Rov tilfældig stødte paa dem. Svend udgav sig for Kongens Skriver; men de kendte ham og satte ham ærbødig til Hest for at føre ham til Valdemar. Da sprang en af Bønderne pludselig frem og kløvede hans Hoved med sin Økse. Hans Lig blev af Egnens Bønder lagt i en uanselig Grav. Den fangne Riber-Ulf vilde Knuds Mænd have dræbt som Hævn for Mordet i Roskilde; men Esbern Snare hindrede hans Død. Tetlev var ogsaa bleven greben; da han førtes til Stejlen, tiggede han om sit Liv og da han opdagede, at det var forgæves, undsaa han sig ikke for Taarer og kvindagtig Jammer. Ogsaa mange andre af Svends Tilhængere vilde Knuds Mænd have gjort fredløse, men Valdemar svarede, at han ikke vilde gøre saa mange højbaarne Mænd landflygtige, for at de ved første Lejlighed skulde fylde hans Fjenders Flok. Saaledes var der stiftet Fred i det indre, Valdemar og Absalon kunde fra nu af tænke paa Kampen imod Venderne. Imens dyrkede man de øde Marker paa ny, Gaarde og Byer byggedes, Kirker og Klostre rejste sig, og kække, ridderlige Helte vaagede til Søs og til Lands over Rigets Tryghed.

Forvidst skal Du røme Land og Rige.

Min Tøbe skal jeg i Danmark hente.

MARSK STIGS JORDEFÆRD

MARSK STIG

I en Efteraarsnat, Sankt Cecilia Nat 1286, blev Kong Erik Klipping myrdet i Landsbyen Finderup. Snart efter blev en Flok af Rigets Stormænd med Marsken Stig i Spidsen dømte fredløse som skyldige i Drabet.

Folkevisen fortæller nærmere om den sørgelige Udaad. Kongen lokkede Marsk Stigs Hustru. Marsken kom hjem fra Ledingstog og svor Hævn; saa red han til Tinge og undsagde Kongen paa hans Liv. Kong Erik drog ud paa Jagt, hans Kammersvend Rane fik ham med sig til Finderup, og de lagde sig til at sove i den store Lade. Da kom Marskens Mænd, de brød Porten op og gennemborede Kongen med mange Sværdstik. Efter Drabet red Marsken til Skanderborg, hvor Dronningen var og den unge Kong Erik, for selv at tillyse Drabet. Dronningen staar i Højeloft, og ser, hvorledes han kommer ridende, hun spotter den selvgjorte Konge i hans Ondskab og Trods. Men den unge Konge tager Ordet og byder ham at rømme fredløs fra Land og Rige. »Skal jeg nu af Landet rømme og ligge i Skov og Skjul, da skal jeg min Føde af Danmark hente baade Vinter, Sommer og Jul. Skal jeg nu af Landet rømme og ligge paa Vandet hint kolde, da skal jeg saa mange Enker gøre og mest udaf Fruer hin' bolde.« Saa drog Marsken

og hans Venner ud af Landet. Men de byggede sig en Borg paa Øen Hjælm, og derfra plyndrede de paa deres Fædreland. Bonden gaar ad Marken ud, og saar han der sit Korn: »Naade Gud Fader i Himmerig! har Hjælm nu faaet Horn?»

Der er mange Fortællinger om de fredløse og deres Liv, hvorledes nogle af dem kom ynkelig af Dage. Om selve Marsk Stig fortæller derimod Sagnet, at han døde ude paa Borgen; men hans Mænd førte ham ved Nattetid til Kirke og begravede ham der.

ERIK MENVED OG KRISTOFFER

DET var Ufredstid i Danmark. Kong Erik kæmpede i mange Aar imod de fredløse. Fra Hjælm, fra Sprogø, fra Kongshelle hjem-søgte de deres Fædreland og plyndrede paa alle Kyster, snart alene og snart med Nordmændene i Følge. Inden Kampen mod de fredløse var til Ende, var den unge Kong Erik indviklet i en anden Strid, der bragte ham endnu mere Nød og Møje end den første. Det var mod Ærkebiskopen i Lund, den mægtige og myndige Jens Grand, en Slægtning af Marsk Stig og andre Kongemordere. Kongen havde god Grund til at regne ham for de fredløses hemmelige eller aabenbare Hjælper; og han besluttede at sikre sig ham. Kong Eriks Broder, den 18-aarige Junker Kristoffer, indfandt sig i Bispegaarden og krævede at tale med ham i sin Broders Navn. Ærkebiskopen gik ud, men blev greben af Kongens Mænd. Klædt i en ussel Kjortel og bunden paa et Plovøg førtes han af Sted fra Lund; paa Overfarten fra Helsingborg kastedes han i Bunden af Færgen imellem Hestene; og videre gik Riddet til det faste Søborg i Nordsjælland. Her sad Ærkebiskopen i det nederste Rum af Fange-taarnet, hvor han ikke kunde staa oprejst, men henlaa i Urenlighed og Mørke. Kong Erik tilbød ham at slippe fri mod store Løsepenge, men han svarede, at han hellere vilde lade sig slide ihjel, Lem for Lem, end han vilde forhandle med Kongen fra sit Fængsel.

Endelig lykkedes det ham ved Hjælp af en Kok, der hed Morten Madsvend, at file sine Lænker over og at klatre ned ad Borgmuren. Han flygtede først til det faste Slot Hammershus, saa videre til Paven i Rom. Paven æskede Kongen til at genindsætte Ærkebispen og give ham

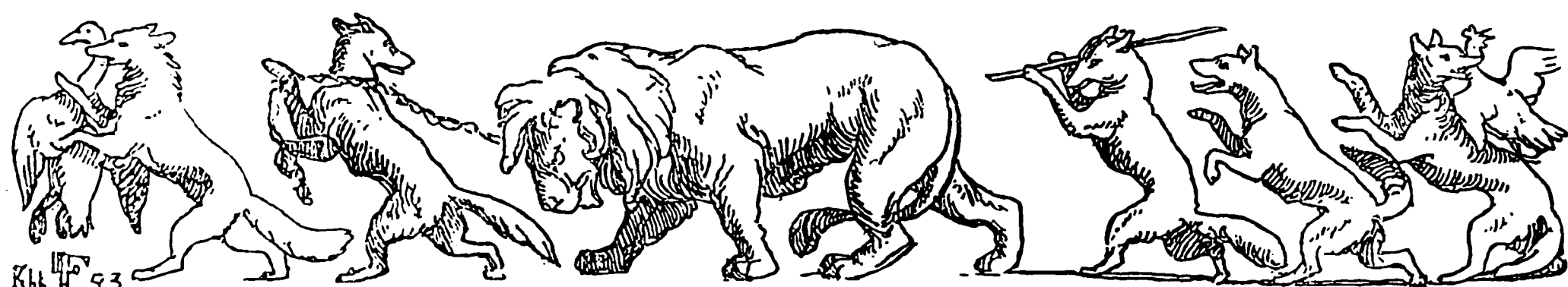
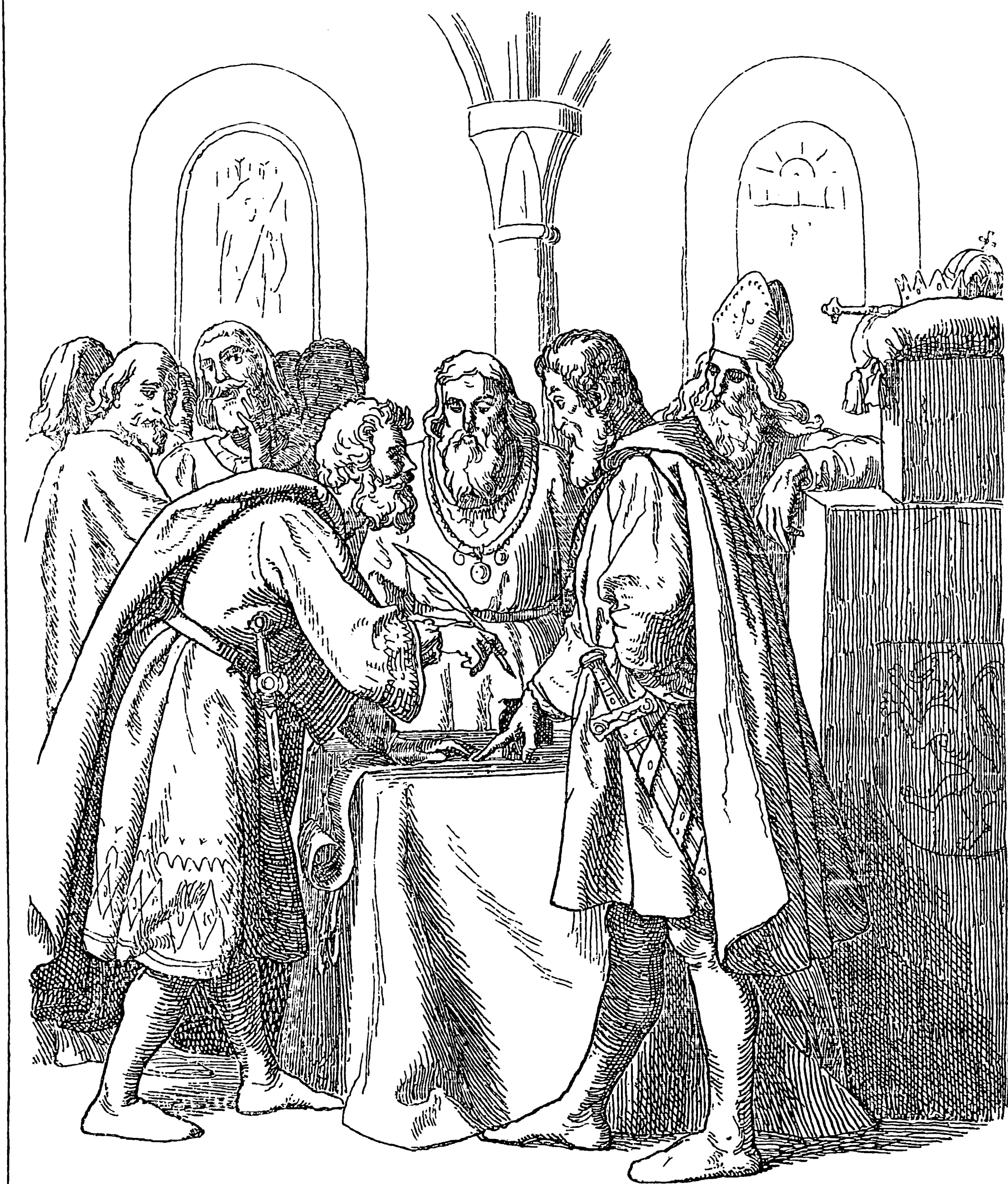

JENS GRAND FØRES FANGEN

Bod for Skaden; han truede med Kirkens Straf. Endelig blev den udført. Alterlysene blev slukte og kastede til Jorden, Kong Erik nævnedes som udslettet af den kristne Menighed, i hele hans Rige skulde hver en Kirke være lukt, Klokkerne maatte ikke ringe. Men Kongens Mænd sprængte Kirkedørene og tvang Præsterne til at læse Messe. Kong Erik stred imod af al Magt; hans ungdommelige Voldsdaad drog mange tunge Aar efter sig, selv Tanken om hans Faderhævn traadte mere og mere i Baggrunden, og han udsonede sig endogsaa med deres Arvinger. Ende-

BØNDERNE SLÆBER STEN TIL KALØ

KRISTOFFER UNDERSKRIVER HAANDFÆSTNINGEN

lig da Forbuddet havde hvilet over Landet i fire Aar, ydmygede han sig for Paven, lovede Bod og betalte Sonepenge til Ærkebispesædet. For at imødekomme den angrende Synder flyttede Paven Jens Grand til Udlandet og indsatte en anden Ærkebiskop.

Et andet Foretagende opfyldte Kong Erik i Resten af hans Kongetid. Han vilde forny sin Oldefaders Kong Valdemars Herredømme over Landene syd for Østersøen. Talrige Tog dertil, Udbud af dansk Adel og Hværvning af tyske Riddere, Indblanding i de vendiske Landes indre Stridigheder og Ridderspil med en hidtil ukendt Pragt skulde sikre hans Magt og Indflydelse. Men det sank altsammen til Bunds, som Sten i Mosegrund, uden at bringe andet Udbytte end dybere og dybere Gæld og pantsatte Slotte. Hjemme var der Nød og Utilfredshed. Skatterne trykkede haardt. De jyske Bønder rejste sig til Oprør imod ham. Kong Erik fik Bud derom, medens han foran Rostoks Porte fejrede et pragtfuldt Ridderspil; han maatte da ile nordover. Bønderne blev overvundne af den pansrede Ridderhær. De maatte udlevere deres Førere, som blev henrettede; og de maatte bygge faste Borge, hvorfra Kongens Fogeder og Stridsmænd kunde holde dem i Ave.

Kristoffer fulgte efter sin Broder. Dog var det ikke let for ham at komme paa Tronen. Rigets Mænd krævede forinden Løfter og Indrømmelser af ham. Han maatte, hvad ingen dansk Konge før havde gjort, inden sit Kongevalg underskrive en Haandfæstning, et Friheds- og Sikkerhedsbrev for Landets Indbyggere og mest for dets Adel. Det indeholdt Forbud mod voldsomme Fængslinger, Løfte om Skatters Afskaffelse, om Tvangsborgenens Nedrivelse, om aarlige Stormandsmøder eller Danehof, og om meget andet, der bandt Kongens Handlefrihed indenfor snævre Grænser, og om en Del, der var næsten umuligt at udføre.

Af Natur var Kristoffer voldsom, upaalidelig og letsindig. Det har næppe været hans Hensigt at holde sin Haandfæstning, og snart brød han den aabenlyst. De magtlystne holstenske Smaagrever, Grev Gert og Grev Johan, blandede sig i Danmarks Forhold. Kristoffer blev afsat; og sammen med de trodsige Stormænd valgte de den unge sønderjydske Hertug Valdemar til Konge. Et Par Aar efter kom Kristoffer atter til Magten, men maatte lønne Grev Johan hans Hjælp med store Dele af det østlige Danmark, indviklede sig saa i Strid med Grev Gert og maatte overlade ham det vestlige. Som Konge uden Rige levede han sine sidste Aar i en Borgers Hus i Sakskøbing. Og da han døde, tænkte Magthaverne ikke paa at vælge nogen Efterfølger.

NIELS EBBESEN UNDSIGER GREV GERT

NIELS EBBESEN OG VALDEMAR ATTERDAG

Iotte Aar efter Kristoffers Død rugede Tyskernes Aag over Danmark. Grev Gert, den kullede Greve, havde Jylland og Fyn i sin Magt; Grev Johan »den milde« havde Sjælland og Skaane. Skaaningerne gjorde Oprør og dræbte alle Holstenerne. Jyderne pønsede ogsaa paa Rejsning. Da samlede Gert sig en Hær af tyske Lejesoldater og drog op i Landet. Han drog med Hovedstyrken ind i Randers, og her var det, han blev dræbt. Mange af Enkelthederne ved den ejendommelige Daad fortælles i Krønikerne, en Del kender vi kun af den Folkevise, der er løben om Land som Budbærer om Niels Ebbesens Gerning.

Visen fortæller om, hvorledes Greven stævner den jydsk Herremænd til sig i Randers, hvorledes Niels Ebbesen tager djærvt til Genmæle imod Greven og til sidst svarer paa Grevens Fredløsdømme med at undsige ham paa Livet. Han rider hjem til sin Hustru og spørger hende om Raad. »De værste Raad er nu bedst,« siger hun, »enten at brænde Greven inde eller at slaa ham ihjel.« Og hun giver ham det Raad, at naar han rider til Randers, skal han vende Hestens Sko, saa ingen kan kende, fra hvad Vej de kommer. Han gaar saa i Stuen, hvor alle hans Mænd

sidder og drikker; han spørger dem, om de vil have Orlov eller de vil tage Tjeneste paa ny, og de vælger alle at tjene ham. Udenfor Randers bandt de deres Heste i Fruerlund, og ved Nattetid gik de over Broen ind i Byen. De gik til Grevens Hus og bankede paa, idet de udgav sig for Grev Henriks Bud. Men Greven saa de blanke Spyd og aabnede ikke Døren, saa stødte de Døren op med Skjolde og Spydskafter. »Sæt dig ned paa min Seng, saa vil vi tale os til Rette,« bad Grev Gert. »Nej,« sagde en af hans Mænd, den sorte Svend, »vi skal ikke lade Sværdene bie.« »Jeg har hverken Borg eller Fæste, at gemme saa rig en Fange; staar nu op, alle mine Mænd, og lader Sværdene gange.« De tog

NIELS EBBESEN OG DEN FATTIGE KONE

Greven i hans gule Lok, afhug hans Hoved over Sengestok. Saa rørte de dristig deres Tromme, da de skulde gaa ud af Byen. Holsterne strømmede til fra alle Sider; men de kæmpede sig frem til Aaen, og en af Niels Ebbesens Mænd, den liden Svend Trøst, kastede Broen af efter dem. I Fruerlunden tog de deres Heste, og han red bort ad sit Hjem til, til Nørreris. Undervejs gæstede de en fattig Kone og bad om Føde. Hun havde kun to Brød; men da hun hørte, at Niels Ebbesen havde dræbt den kullede Greve, gav hun ham glad det ene af dem.

Grevens store Hær opløste sig i Smaaskarer, der trak imod Syd. Om Niels Ebbesen samlede Jyderne sig og fordrev de tyske Befalingsmænd fra Nørrejylland. Kun Skanderborg Slot holdt sig imod hans Belejrings-

MARGRETES TROLOVELSE MED HAKON

hær; og her udkæmpedes — den anden November, alle Sjæles Dag — Slaget imellem Gerts Sønner og Jyderne. Niels Ebbesen og to af hans Brødre faldt; deres Lig blev af de sejrende Holstenere lagte paa Stejle. Folkevisen har bevaret hans Eftermæle:

*Gud naade din Sjæl, Niels Ebbesen,
mens du i Live vaar;
saa mangen tysk i Dannemark
den samme Vej skal gaa.*

Den, som gjorde Niels Ebbesens Befriergerning færdig, var den unge Kong Valdemar, — Kristoffers Søn, opvokset i fremmed Land, klog, snedig, handlekraftig og taalmodig. Allerede inden Gerts Død havde han indledt Forhandlinger for at komme paa Tronen; nu blev han tagen til Konge og hyldet af Folket. Med sin Dronnings Medgift løskøbte han store Strækninger. Fra Kampene i Jylland holdt han sig borte, indtil Sjælland var genvundet og Smaaøerne løskøbte; fik Halvdelen af Fyn ved Penge, og tog Halvdelen ved Strid; stred sig igennem trods Uro og Oprør i det skattetyngede Folk og fik endelig de fleste til at fatte og støtte hans store Værk til Rigets Samling; rev med et dristigt Greb de skaanske Lande fra Svenskekongen Magnus Smek, og forsonede sig atter med ham, da Valdemars spæde Datter Margrete blev trolovet med Magnuses Søn Hakon, Arvingen til Sverig og Norge, hvorved Grunden blev lagt til en endnu større Rigsenhed, og nye, mægtige Opgaver var stillede for den kloge Konges snilde Datter. Kong Valdemars Navn mindes gennem Tiderne sammen med et Tilnavn: Atterdag. Han var den, der atter bragte Dag over Danmark.

V: 41

DE UNGE JARLESØNNER.

EFTERSKRIFT

Det er nu et Aar eller to siden, at en yngre Historiker traf sammen med den gamle Kunstner, og han spurgte ham, om ikke den Samling Tegninger til Danmarks Historie, som han huskede saa godt fra sin Barndom, kunde blive udgivet paa ny. Kunstneren var af samme Mening, han bad den yngre om at skrive en fortællende Tekst dertil, — og saa blev paa en eller anden Maade den Sag lagt hen.

For ikke længe siden samledes en lille Kreds af Kunstnere; de vilde hædre Maleren Frølich paa hans 80 Aars Fødselsdag, — ham, som de alle følte sig i Gæld til for den Fantasi og Stemning, den Skønhedsglæde og Ynde, der straalte ud fra hvert af hans Værker. De tænkte at give det bedste Udtryk for deres Tak ved at faa udgivet en lille Række af disse Arbejder i festlig Dragt; men man famlede i Valget blandt alt det, som han havde frembragt i sit lange Liv. Og dog samlede Tankerne sig efterhaanden om ét Punkt: om den Række Tegninger til Danmarks Historie, som han frembragte i sin Ungdom. De tænkte sig intet Værk, der bedre end dette kunde bære hans Navn ud i vide Kredse og til den kommende Slægt.

Saaledes mødtes man fra to Sider i den samme Opgave. Ikke blot for at skaffe et Pragtværk, til Nydelse for Kunstvenner; men for saa fyldig som muligt at virkeliggøre disse Tegningers Idé, at være Billeder for det danske Folk.

Det var i 1852, at Maleren Lorens Frølich, da 32 Aar gammel og boende i Paris, fik Opfordring til at tegne Billeder til »Illustreret Danmarkshistorie for Folket, af A. Fabricius«; og i Løbet af kort Tid indtil lidt ind i 1853 frembragte han den mærkelige Billedrække fra den danske Oldtid og Middelalder. Det er kun uegenlig, at man kan kalde dem Illustrationer til denne bestemte Tekst. Billederne bærer overalt Vidne om en større Fortrolighed med disse Optrin gennem Digternes Værker og især gennem selve de gamle Sagn; undertiden gaar Billedets Fortælling ganske imod, hvad der staar at læse i Bogen. Overhovedet har denne sprudlende Skaberæвне kun været mulig, fordi Kunstneren bar denne Billedverden i sig, færdig til at komme, saasnart der blev kaldt. Frølich har selv fremhævet det som en Ejendommelighed ved sig, at saasnart han har læst eller hørt et Digterværk, staar hvert Optrin saa levende for ham, at han kan tegne det. Tilblivelsestiden for hans nordiske Sagnverden ligger paa denne Maade i hans Ynglingear hjemme i København, i den Tid da han om Aftenerne samledes med Lundbye og andre Venner i det lille Hus bag Marmorkirken, for at høre Højtlesning af Digterværker, af Sakse eller af Ludvig Kristian Müllers Danmarkshistorie.

I denne Danmarkshistoriske Billedrække har Heltesagnet den store Plads, ved Billedernes Tal og endnu mere ved deres indre Vægtfylde. Det indtog en stor Plads i hans tidligste Læsning, og fremfor alt havde han en Personlighed, der kunde smelte sammen med dets Aand. Frølichs Tegning ejer det virkelige Heltesagns Forkærlighed for den enkelte Skikkelse og ejer dets Ævne til at lade Personens Væsen udfolde sig i Handling. Derfor er hans Billeder saa genialt fri for Statister. Se f. Eks. paa hans Hagbard-Billede, hvor lidt det folkerige Sagn behøver af Personer. Man kan ved at se det næsten blive ærgerlig paa andre Kunstnere, som fylder deres Billeder med lidetsigende Bifigurer. Først og sidst møder man hos ham ligesom i Sagnet Ævnen til at sammentrænge Helstens hele Væsen og Livsløb i det enkelte Optrin. Nu er halvthundrede Aar gaaet, siden disse Figurer blev til; men Tiden har ikke ændret Opfattelsen. Vi har ikke faaet, og vi vil næppe kunne tænke os, en bedre Fremstilling af Skjold, Hagbard og mange andre Skikkelser. Denne Ævne til at tegne Sagnets Indhold, ikke mere og ikke mindre, er en kostelig Gave for Frølichs Kunst. Man maa beundre den nordiske Knap-hed i Udtrykket, som er saa meget mærkeligere, da Billederne er tegnede i Paris, midt i det Livsrøre og den Højstemthed, der udmærker Fransk-mændene og deres Kunst. Kun hvor Bue springer over Bord med de løftede Armstumper, er Fremstillingen mere pompøs; men allerede i Sagnet er hans Død sat paa Spidsen som hele Kæmpelivets Afslutning; overhoved er Vikingetiden stærkere i sine Ytringer end den egenlige Heltealder.

Da der blev Tale om at udgive disse Tegninger paa ny, rejste sig Spørgsmaalet om, i hvilket Omfang dette burde ske. Heltesagnene dannede Samlingens Tyngdepunkt og paa en Maade en Helhed for sig. De omfattede alle de ypperste Sagn, hvert enkelt i sit Hovedoptrin, og det var derfor let at knytte den fortællende Tekst til dem. I Sammenligning dermed kunde de andre Tegninger synes at være et spredt og tilfældigt Udvalg af Historien. Men disse spredte Tegninger rummer saa store Skønheder (Marsk Stig, Kristoffer), at man nødig fjærner dem fra den Plads, hvor de hører hjemme. Allerede rent ydre hører disse Tegninger sammen. Det gamle Tapet fra Bayeux med Billeder af Normannernes Kampe var paa den Tid kommet til Paris og havde vakt Opsigt i Kunstnerkredse; herfra optog Frølich sin ejendommelige Inddeling af Billedfladen: Hovedbilledet indrammet af en Frise foroven og forneden, sædvanlig fyldt med dekorative eller symbolske Dyrefigurer, men hvor Handlingen breder sig, drages Frisen ind med til at fremstille Sideoptrin eller Afslutning. Senere udvikler han denne Billedstil til endnu større Mangfoldighed og pragtfuldere Virkning.

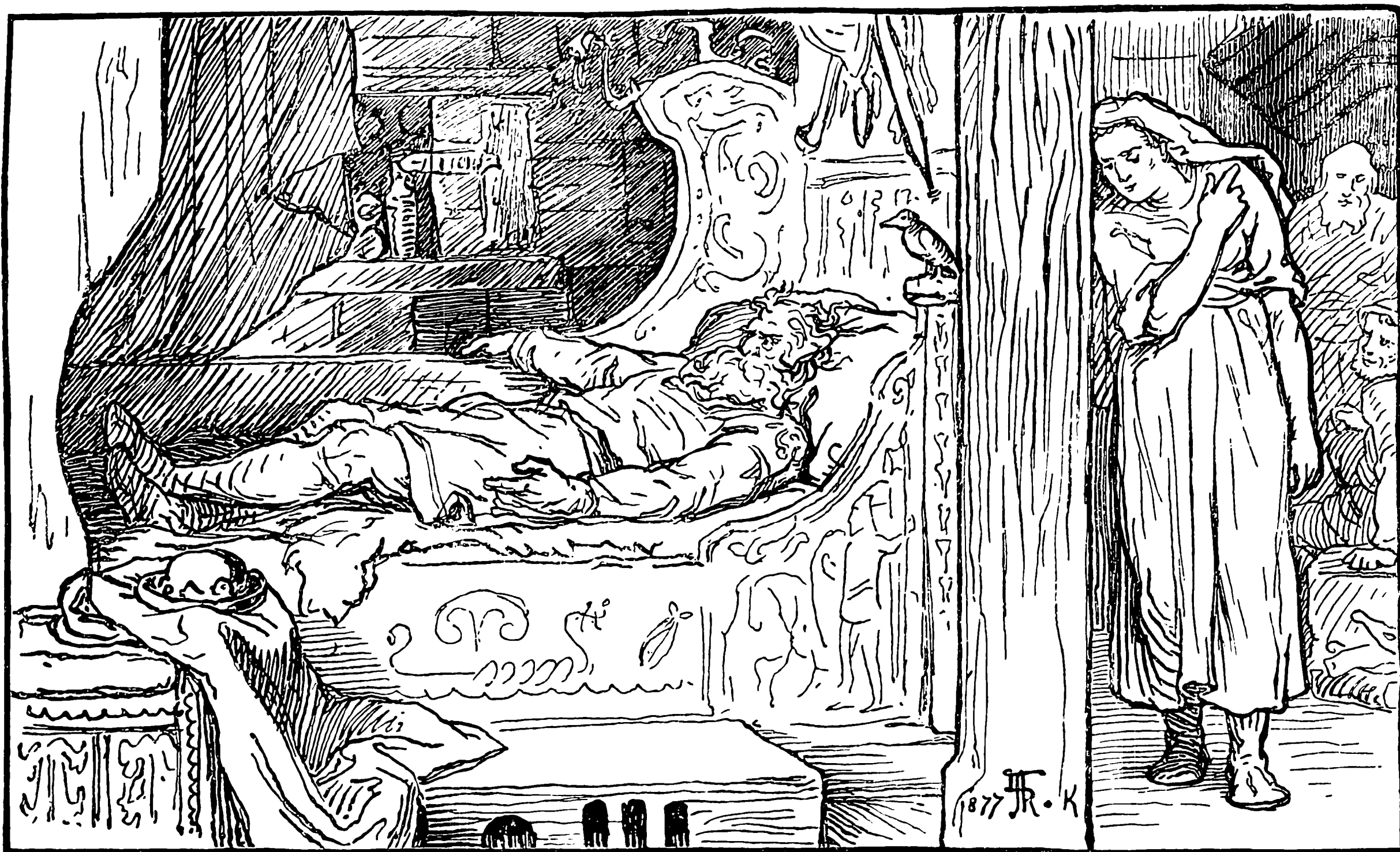
Ogsaa efter Indhold hører hele Rækken af Tegninger sammen. De danner en Enhed, — en »Danmarks Heltesagn« i videre Betydning. Det er ikke den virkelighedsfaste Historie, der har inspireret Frølich i dette Tidsrum af hans Liv. Hans Æmne er Folkets Fortid, saaledes som den er omformet i Digtning. Minderne fra Oldtiden har faaet deres Skikkelse af Sangere og Sagnmænd igennem Aarhundreder, inden Sakse nedskrev dem. Vikingelivet møder, nærmest saaledes som den islandske Sagakunst har tegnet det. Middelalderen har spejlet sig i Folkeviser (Marsk Stig, Niels Ebbesen, Dronning Dagmar) eller i Folkesagnet (de to Kirketaarne). Det er i Virkeligheden Danmarks Heltedigtning fortsat gennem Tiderne. De sidste af Tegningerne træffer netop paa Skellet imellem Heltealderen og den historiske (den ikke poetiserede) Tid, — Politikernes Tid, da Kristoffer lader sig Pennen trykke i Haanden af de magtsyge Stormænd, og da den lille Margrete lægger sin Barnearm i den norske Hakons Haand. Selv her staar Digtningen dog bagved. Det er Ingemanns Romaner, der har stillet hele Tidsalderen i et samlet Lys; fra Forfædrene var den modtaget som en Vrimmel af smaa poetiske Lysglimt.

Det er en almindelig Opfattelse, at Frølich netop er Oehlenschlägers og Ingemanns Fortolker i Billedkunst. Det er ganske urigtigt. Kun en eneste af de danmarkshistoriske Tegninger (Hakon i Offerlunden) har sit Æmne i Oehlenschlägers ypperste Tragedie; Illustrationer af Ingemann forekommer ikke. Rent literært har de vistnok været ham Porten ind til den gamle Sagnverden; men han har hurtig fundet det Omraade, hvor han var hjemme. Sine bedste Æmner har han i de ganske enkelte

ældgamle Kunstformer: i Heltesagnet og i Æventyret (Amor og Psyke). Det Værk, hvormed han først vandt sit Kunstnernavn (De tvende Kirke-
taarne), knytter sig ganske vist til et Digt af Oehlenschläger, men til
det af alle hans Digte, der kommer Folkevisen nærmest, og hvor Æmnet
er det jævne Folkesagn. Den Verden, som han derefter underlægger sig,
er ikke vor »Guldalderslitteratur«, men det er Fortidens Sagn og Sange.
De spredte Kvad og Minder samler sig til en Helhed, udvalgt og for-
klaret gennem hans kunstneriske Tilegnelse. Det Fortidens Epos, der
stod som et Maal for vore Digtere, fik sin Virkeliggørelse ved Frølichs
Blyant. Frølich har villet give, eller han har uvilkaarlig fremstillet, dette
Helhedspræg, lige til det rent ydre at Heltene fra Uffe og indtil Niels
Ebbesen fremtræder i omtrent samme Skrud. Kulturhistorisk Nøjagtig-
hed vilde sikkert have været den rene Fordærvelse for en Billedverden
som denne.

Det, som giver Frølichs Tegninger Værdi for saa vide Kredse
af det danske Folk, er denne Ævne til samlet Fornylse og Genfrem-
stilling af Heltelivet. Derfor kunde der være Anledning til at give
denne hans Opfattelse saa fyldig som mulig, ogsaa ved andre Tegninger
end dem, der blev gjorte til Danmarkshistorien. Jeg har gennemgaaet
trykte Arbejder og saa mange af Kunstnerens vidt spredte Haandteg-
ninger, som har været mig tilgængelige, for at medtage hvad der ved sin
Opfattelse og ydre Form passede ind i Samlingen. Størst Udbytte gav
de trykte Arbejder: Raderingerne til »De tvende Kirketaarne« og
spredte historiske Tegninger i Almanakker fra 1850erne; desværre maatte
»Dronning Dagmar« forbigaaes, Raderingernes lette Linjespil lod sig ikke
gengive i almindeligt Bogtryk; selve dens rige Komposition staar jo og-
saa stærkt paa Overgang til Frølichs modnere Aar. Blandt de Hundre-
der af Tegninger, som jeg har haft i Hænde, har jeg kun medtaget yderst
faa; men det har været mig en stor Glæde at se, hvorledes en saa ejen-
dommelig Kunst udfolder sig gennem sin Skabers Levetid. Der var de
flygtige Udkast fra Frølichs tidligste Aar: Uffe svarer Sakserne, Hilde
vækker de døde paa Kamppladsen, og mange andre; storladne i Kom-
position og i Ævne til at fortælle, endnu vage i Karakteristik. Kunstne-
ren søger f. Eks. at klare sig Uffes Træk; men Ansigtet er endnu gan-
ske græsk. Fra Frølichs Læreaar i Rom, især 1846—48, var der en
endnu større Vrimmel af Kompositioner. Han ikke tegnede dem, men
han skrev dem ned, saa hurtig som Blyanten eller Pennen kunde løbe,
— siger en, der var sammen med ham. De fleste af disse Udkast er
forsvundne — Tjenestepigen tog af Bunken til at gøre Ild med — men
gennem en Vens Kalkeringer har man dog et Overblik over Frem-
bringelserne fra hans frodige Fantasi: bibelske Billeder, nordisk Myto-
logi, Heltesagn; enkelte Skikkelser i Situation eller figurrige Kompositio-

ner; Genklang af Renæssancens store Mestere og Indflydelser fra Antikken ind imellem Forestillinger, der helt er hans egne. Odin og Havmændene fører Skjolds Skib over Havet; Havmændene, Sælerne og Landskabet er danske, men i Billedets hele Bygning mærker man Rafaels »Galathea«. Der hvor Skjold tages til Konge, ser man paa et af de ældste Udkast en Skare Mennesker, som knæler i Tilbedelse af Gudebarnet; efter forskellige Forsøg ender Frølich med en Gruppe af nordiske Stivnakker, der trodsig stirrer den spæde Hersker i Møde; det er Ufredsmændene, hvis Tid snart er omme. Man føler, hvorledes Frølichs nor-

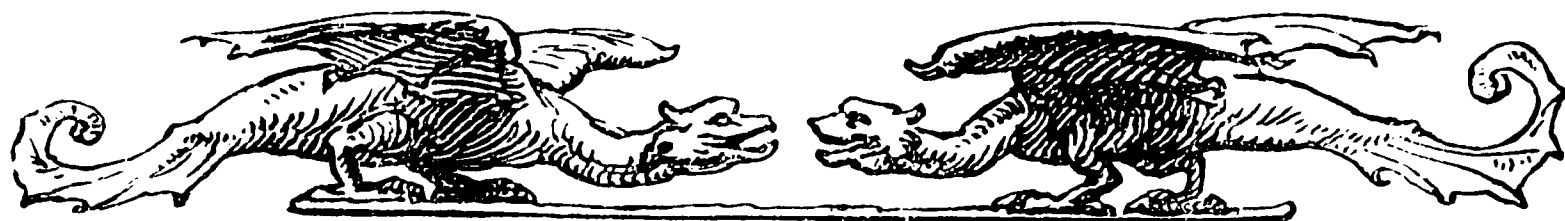
EGIL VENTER DØDEN

diske Kunst spirer op trods den fremmede Overskov. Enkelte af de velkendte Kompositioner til Heltesagn dukker op; i endnu højere Grad ser man Begyndelsen til hans ejendommelige Gudeverden; et Billede af »Ufreden før Kong Skjold« ejer en Vikingehumor, der ellers er hans tidlige Kunst ret fremmed, men indeholder Spiren til den mærkeligste Gruppe i hans store Tapet paa Frederiksborg. Kort sagt, man finder Spiren til overordenlig meget af Frølichs senere Kunst, men overalt mærker man, at det er i Fostertilstand. Hvilken indre Udvikling hører der ikke til, for at han et Par Aar efter kunde frembringe et Værk som Tegningerne til Danmarkshistorien. Han har skudt Ham; saa meget af hans romerske Lærdom er atter bortkastet, og hans Helteskikkelser er gendøbte i nordisk Væsen. Hans Uffe har nærmet sig til en Bondeknøs

med glat hvidgult Haar, tung af Bevægelser og af Væsen; Kampscenen er bleven ombyttet med det Øjeblik, da han stikker Sværdet i Skeden, næsten overrasket over sin egen Daad, og dog tryk uden nogen pralende Sejrsjubel. Denne nationale Genfødsel af Frølichs Kunst er foregaaet paa fremmed Grund, maaske netop ved en Modsætningsvirkning til de omgivende franske Kunstnere. Alt synes formet ud af hans indre Verden, og det vælter frem ligesom uden Anstrængelse. Næppe har han gjort de bestilte Tegninger til Danmarks Historie, før han former Ud-kast til en Række Scener af Sigurdsagnet. I disse Optrin, hvor Helten lykkeanende rider frem mod Hindarfjældets fjærne Luer, eller hvor Brynhild foran Sigurds Lig møder Medbejlersken med sit hadfyldte Blik, eller Gudrun ægger sine Sønner til Hævn, synes Kunstnerens Aand at skulle hæve sig endnu over den allerede naaede Storhed. Men det blev aldrig til mere end flygtige Blyantsskitser. Det er en Sorg for dansk Kunst, at de aldrig fik deres fulde Liv. Ingen i Danmark bad da Kunstneren at fortsætte sin Fremstilling af Heltelivet, og en stor Virksomhed som Illustrator (især af franske Bøger), drog ham bort derfra.

I Løbet af denne hans Glansperiode som Tegner fæstnedes derimod den nordiske Gudeverden i hans Bevidsthed. Den var noget andet end hans Helteverden, den havde Rod i Oehlenschlägers »Nordens Guder« og ikke i Eddaerne; den beholdt stærkere Mindelser om den italienske Renaissance; og Kunstneren giver sig sin egen Fantasi i Vold paa en anden dristig Maade, baade i det yndefulde og det barokke; selve hans Mennesketype fjærner sig under dette stærkere og stærkere fra det antikke Skønhedsideal. Til Heltedigtningen synes han atter at have vendt sig ved Tiden omkring hans første Hustrus Død og Bosættelsen i Fædrelandet. Til denne Tid hører den ypperlige Vandfarvetegning »Bjovulf«; og i 1875 tumler han med Uffes Skikkelse og Ansigtstræk, for at finde det mest rammende Udtryk for det indesluttende, tunge »og alt det underlige, der bor i os danske«. Med sædvanlig Sejhed naaede han dog først i 1898 at faa denne Type udført i fuldstændig Tegning.

Dette sidste Udviklingstrin af Frølichs nordiske Skikkelser finder dog snart sit eget Omraade i den mere historiske Fremstilling af Vikingelivet i Egil Skallegrimssøns Sønnetab og i den store Frise paa Frederiksborg.

INDHOLD

FORTÆLLINGER

SAGNTIDEN	FRA VIKINGETIDEN
KONG DAN 5	REGNER LODBROG 53
SKJOLD 6	JOMSVIKINGERNE 60
VERMUND OG UFFE 8	SVEND TVESKÆG OG OLAF
HROAR OG HELGE 14	TRYGGVESØN 65
ROLF KRAKE 22	DANNEVIRKE 71
AMLED 31	
ØDER OG SIGRID 35	FRA VALDEMARSTIDEN
ALF OG ALFHILD 36	ABSALON OG VALDEMAR . . . 73
HAGBARD OG SIGNE 38	MARSK STIG 80
HJALMAR OG ANGANTYR . . . 39	ERIK MENVED OG KRISTOFFER 81
STÆRKODDER 42	NIELS EBBESEN OG VALDEMAR
HARALD HILDETAND 49	ATTERDAG 85

EFTERSKRIFT

LORENS FRØLICH'S NORDISKE SAGNVERDEN . . . 89

Om Teksten kan jeg fatte mig i Korthed. Det er en Fortælling af Heltesagnene, ingen blot Billedtekst; Kildernes egne Ord er anvendte i saa stort Omfang, som det var foreneligt med en overskuelig Fremstilling. Udvalget maatte omfatte den gamle Sagnverdens bedste Blomster med Forbigaaelse af en Del af Løvværket; i saa Henseende var der kun ringe Forskel paa den Plan, jeg kunde gøre op for mig selv, og de Grænser, som de frølichske Tegninger afstak; og atter svarer det ret nøje til det, som for den almene Bevidsthed staar som de væsenligste Oldtidsminder. For den historiske Del (fra »Jomsvikingerne« af) forholder det sig anderledes. Her er min Fortælling kun en Billedtekst til Støtte for den rette Opfattelse af Tegningerne.

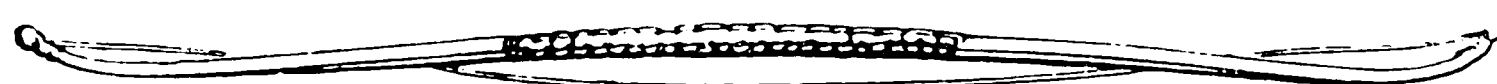
Det havde egentlig været min Hensigt at skrive en anden Bog først: en fuldstændig Samling af de gamle Fortællinger og Kvad i deres reneste og mest udtryksfulde Form. Men det er mig en Glæde at udsende denne lille »Heltesagn« som en Førstegrøde af mange Aars Arbejde med Opgaven; er denne nogenlunde veltruffen, kan den jo altid bane Vej for den fyldigere Samling. Det er mit Haab og inderlige Ønske, at baade den gamle Kunstner maa kendes ved den lille Følgesvend, der ledsager hans graanende Kæmper frem paa ny, og at mange danske Folk, gamle og unge, her maa kunne fatte og til egne sig noget af det, som Forfædrene satte højest i Livet.

A. O.

BILLEDER

SKJOLD TAGES TIL KONGE	5	DRONNING TYRES DØD	69
SKJOLDS KAMP MED BJØRNEN	7	VALKYRJERNE, ODINS MØER, MÆRKER DE KRIGERE, DER SKAL FALDE	70
UFFE SVARER SAKSERNE	9	DANNEVIRKE	71
UFFES KAMP PAA EJDERHOL- MEN	11	ASSER RYG PAA HJEMVEJEN	73
HROAR OG HELGE	14	ASSER RYGS HJEMKOMST	74
ROLF SPRINGER GENNEM IL- DEN	23	BLODBADET I ROSKILDE	75
ROLFS SÆD PAA FYRISVOLD	25	SLAGET PAA GRAAHEDE	77
ROLF OG VIGGE	27	BONDESØNNEN BYGGER HUS	78
ROLFS DØD	29	MARSK STIG DØMMES FREDLØS	79
AMLEDS FORSTILLELSE OG HÆVN	33	MARSK STIGS JORDEFÆRD	80
HAGBARD OG SIGNE	37	JENS GRAND FØRES TIL FÆNG- SELET	82
HJALMAR OG ANGANTYR	41	BØNDERNE SLÆBER STEN TIL KALØ SLOT	82
STÆRKODDERS DØD	47	KRISTOFFER UNDERSKRIVER HAANDFÆSTNINGEN	83
ODIN	49	NIELS EBBESEN OG GREV GERT NIELS EBBESEN OG DEN FAT- TIGE KONE	86
BRAAVALLASLAGET	51	MARGRETES TROLOVELSE MED HAKON	87
DEN RIDENDE ODIN	52	INDGANGSBILLEDE: DE UNGE JARLESØNNER	89
REGNER LODBROG	55	EGIL VENTER DØDEN, DA HAN SØRGER OVER SIN TABTE SØN	93
KONG SVEND FANGES AF JOMS- VIKINGERNE	59	OMSLAGSBILLEDE: VALKYRJEN FØRER DEN FALDNE HELT TIL VALHAL	
HAKON JARL OFRER SIN SØN	61		
BUES DØD	63		
DANEGÆLD	65		
OLAF TRYGGVESØN OG SIGRID STORRAADE	66		
OLAF TRYGGVESØN OG DRON- NING TYRE	67		
SLAGET VED SVOLDER	68		

De fleste af Billederne er tegnede 1852 og 1853 til »Illustreret Danmarkshistorie for Folket«. Fra andre Kilder er: Asser Ryg (»De tvende Kirketaarne« 1844), Odin (1845), den ridende Odin (1840erne), Skjold tages til Konge (1848), Uffe svarer Sakserne (1840erne), Dannevirke (1855), Bønderne slæber Sten til Kalø Slot (1855), Blodbadet i Roskilde (1856), Slaget paa Graahede (1856), Egil venter Døden (»Sønnetabet« 1877), de smalle Slutningsvignetter (»Danske Folkeviser« 1882) og Billederne S. 78 og 89 (»Den ældre Eddas Gudesange« 1895.)

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE
(AXEL SIMMELKJÆR)

